

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Ekonomická konkurenceschopnost České republiky
v rámci Evropské unie**

Bc. Monika Kozelková

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Monika Kozelková

Podnikání a administrativa

Název práce

Ekonomická konkurenceschopnost České republiky v rámci Evropské unie

Název anglicky

The Economic Competitiveness of the Czech Republic in the European Union

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení konkurenceschopnosti České republiky z hlediska jednotlivých pilířů indexu GCI (Global Competitiveness Index), vydávaného Světovým ekonomickým fórem. Dílčím cílem je zhodnocení naplňování strategie Vlády České republiky v této oblasti, dále zhodnocení ročenek The Global Competitiveness Report a komparace výsledků České republiky s ostatními zeměmi Evropské unie.

Metodika

Teoretická část bude vycházet z odborných publikací a internetových zdrojů státních a ekonomických institucí. Tyto informace poté budou zpracovány pomocí deskriptivní metody. Praktická část bude čerpat data z veřejně dostupných statistik Světového ekonomického fóra. Srovnání jednotlivých států s Českou republikou bude provedeno pomocí komparativní metody a analýzy časových řad.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Konkurenceschopnost, Česká republika, Evropská unie, GCI, makroekonomické ukazatele, analýza

Doporučené zdroje informací

BAUN, M.J. – MAREK, D. *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister & Principal, 2010. ISBN 978-80-87029-89-3.

FIALA, P. – PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 80-7325-015-2.

KADEŘÁBKOVÁ, A. *Růst, stabilita a konkurenceschopnost III : Česká republika v globalizované a znalostní ekonomice*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-86131-71-9.

MASARYKOVA UNIVERZITA. CENTRUM VÝZKUMU KONKURENČNÍ SCHOPNOSTI ČESKÉ EKONOMIKY, – SLANÝ, A. *Ekonomické prostředí a konkurenceschopnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5056-3.

SCHWAB, K. *The Global Competitiveness Report 2016-2017*. Switzerland: World Economic Forum, 2016. 382 s. ISBN 978-1-944835-04-0.

SLANÝ, A. a kol. *Konkurenceschopnost české ekonomiky (vývojové trendy)*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 382 s. ISBN 80-210-4157-9.

STEINMETZOVÁ, D. – VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE. *Bariéry konkurenceschopnosti*. V Praze: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1444-4.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Erika Urbánková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 18. 1. 2018

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 29. 1. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 25. 03. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Ekonomická konkurenceschopnost České republiky v rámci Evropské unie" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.3.2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Erice Urbánkové, PhD. za užitečné rady, odborné vedení a cenné připomínky při zpracování této diplomové práce.

Ekonomická konkurenceschopnost České republiky v rámci Evropské unie

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje problematice konkurenceschopnosti, jejího měření a strategiím České republiky a Evropské unie v této oblasti. Vlastní práce hodnotí postavení České republiky v porovnání s ostatními zeměmi Evropské unie dle The Global Competitiveness Index (GCI), které zveřejňuje Světové ekonomické fórum v každoročně vydávaných ročenkách The Global Competitiveness Report (Globální zpráva o konkurenceschopnosti), konkrétně se jedná o ročenky z let 2015-2016 a 2016-2017. V práci je rozebráno všech dvanáct pilířů GCI, včetně celkového dosaženého skóre. Dále je analyzováno postavení zemí z hlediska vybraných makroekonomických ukazatelů – hrubý domácí produkt, míra inflace a míra nezaměstnanosti. Výsledkem práce je zhodnocení vlivu zmíněných makroekonomických ukazatelů na dosažené skóre GCI pomocí ekonometrického modelování. Veškeré údaje pro vlastní část práce byly čerpány z dat Evropského statistického úřadu (Eurostat) a ročenek The Global Competitiveness Report.

Klíčová slova:

konkurenceschopnost

strategie

Česká republika

Evropská unie

Globální zpráva o konkurenceschopnosti

The Global Competitiveness Index (GCI)

HDP

inflace

nezaměstnanost

The Economic Competitiveness of the Czech Republic in the European Union

Abstract

This diploma thesis deals with the matters of the economic competitiveness of the Czech Republic and the European Union and its measurements and strategies on the matter. The thesis evaluates the position of the Czech Republic compared to other countries of the European Union according to The Global Competitiveness Index (GCI), which is published annually by the World Economic Forum in yearbooks The Global Competitiveness Report, concretely yearbooks 2015-2016 and 2016-2017. The thesis analyses all 12 pillars of GCI, including the total score achieved. An analysis of the positions of the countries follows in terms of selected macroeconomic indicators - gross domestic product, inflation rate and unemployment rate. The result of the thesis is an assessment of the impact of the macroeconomic indicators on the GCI score using econometric modelling. The source of all data was the European Statistical Office (Eurostat) and the The Global Competitiveness Report yearbooks.

Keywords:

competitiveness

strategies

Czech Republic

European Union

The Global Competitiveness Report

The Global Competitiveness Index (GCI)

GDP

inflation

unemployment

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	15
3.1 Základní vymezení konkurenceschopnosti	15
3.1.1 Definice konkurenceschopnosti	15
3.1.2 Konkurenční výhoda	17
3.1.3 Mikroekonomická konkurenceschopnost	19
3.1.4 Makroekonomická konkurenceschopnost.....	20
3.1.5 Konkurenceschopnost v 21. století	23
3.2 Měření konkurenceschopnosti	24
3.2.1 Multikriteriální hodnocení	26
3.2.2 Žebříčky konkurenceschopnosti zemí	27
3.2.3 Hodnocení konkurenceschopnosti Světovým ekonomickým fórem	28
3.2.4 Hodnocení konkurenceschopnosti podle IMD	33
3.3 Strategie konkurenceschopnosti EU a České republiky.....	35
3.3.1 Evropské strategie konkurenceschopnosti	35
3.3.2 Strategie konkurenceschopnosti České republiky	38
3.4 Makroekonomické ukazatele	39
3.4.1 Hrubý domácí produkt a národní účty	39
3.4.2 Inflace	41
3.4.3 Nezaměstnanost	42
3.4.4 Současné makroekonomické ukazatele České republiky	44
4 Vlastní práce	45
4.1 The Global Competitiveness Index – GCI.....	45
4.1.1 I. pilíř – Institucionální rámec.....	47
4.1.2 II. pilíř – Infrastruktura	48
4.1.3 III. pilíř – Makroekonomická stabilita.....	49
4.1.4 IV. pilíř – Kvalita zdraví a základní vzdělání obyvatelstva.....	51
4.1.5 V. pilíř – Vyšší stupeň vzdělání a systém dalšího vzdělání.....	52
4.1.6 VI. pilíř – Efektivita trhu zboží.....	54
4.1.7 VII. pilíř – Efektivita trhu práce	55
4.1.8 VIII. pilíř – Efektivita finančního trhu.....	56
4.1.9 IX. pilíř – Technologická připravenost.....	58
4.1.10 X. pilíř – Velikost trhu	59
4.1.11 XI. pilíř – Vyspělost podnikatelského sektoru.....	60

4.1.12	XII. pilíř – Inovace.....	61
4.2	Komparace konkurenceschopnosti.....	63
4.3	Ukazatelé výkonnosti ekonomiky zemí Evropské unie	66
4.3.1	Hrubý domácí produkt na obyvatele v PPS	66
4.3.2	Míra inflace.....	68
4.3.3	Míra nezaměstnanosti	69
4.4	Ekonometrický model	71
4.4.1	Formulace ekonomického modelu.....	71
4.4.2	Tvorba ekonometrického modelu	71
4.4.3	Odhad parametrů ekonometrického modelu.....	72
4.4.4	Ekonomická verifikace modelu	73
4.4.5	Statistická verifikace.....	74
4.4.6	Ekonometrická verifikace	74
5	Výsledky a diskuse	76
6	Závěr.....	78
7	Seznam použitých zdrojů	80
8	Přílohy	82

Seznam obrázků

Obrázek č. 1:	Zdroje konkurenceschopnosti v zemi.....	30
---------------	---	----

Seznam tabulek

Tabulka č. 1:	Váhy jednotlivých skupin ekonomik pro výpočet GCI.....	31
Tabulka č. 2:	Pořadí jednotlivých zemí EU dle GCI 2015-2016 a GCI 2016-2017	46
Tabulka č. 3:	Deklarace proměnných ekonometrického modelu	72
Tabulka č. 4:	Korelační matice	72
Tabulka č. 5:	Odhad parametrů pomocí softwaru Gretl.....	73
Tabulka č. 6:	Výsledky Breusch-Godfreyova testu	75
Tabulka č. 7:	Výsledky Chí-kvadrát testu	75
Tabulka č. 8:	Výsledky Whietova testu	75

Seznam grafů

Graf č. 1:	Dosažené skóre zemí EU v I. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017.....	48
Graf č. 2:	Dosažené skóre zemí EU ve II. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017.....	49
Graf č. 3:	Dosažené skóre zemí EU ve III. pilíře v letech 2015-2016 a 2016-2017.....	50
Graf č. 4:	Dosažené skóre zemí EU ve IV. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017	52
Graf č. 5:	Dosažené skóre zemí EU v V. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017	53
Graf č. 6:	Dosažené skóre zemí EU v VI. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017.....	54
Graf č. 7:	Dosažené skóre zemí EU v VII. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017.....	56
Graf č. 8:	Dosažené skóre zemí EU v VIII. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017	57
Graf č. 9:	Dosažené skóre zemí EU v IX. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017.....	58
Graf č. 10:	Dosažené skóre zemí EU v X. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017	60

Graf č. 11: Dosažené skóre zemí EU v XI. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017	61
Graf č. 12: Dosažené skóre zemí EU ve XII. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017.....	62
Graf č. 13: Celkové skóre dosažené v jednotlivých pilířích GCI bez ohledu na váhy v roce 2016-2017	64
Graf č. 14: Pořadí zemí EU dle HDP na obyvatele v PPS v roce 2017 (index EU28=100)....	67
Graf č. 15: Procentuální roční míra inflace v roce 2017 v zemích EU.....	69
Graf č. 16: Procentuální míra nezaměstnanosti v zemích EU v roce 2017	70

1 Úvod

V současné době je pojem konkurenceschopnost velmi využíván nejen v ekonomické oblasti, ale také politické či mediální sféře. Právě z konkurenceschopnosti taktéž vychází i některá rozhodnutí vlád či národních institucí. Ke zvýšenému zájmu o konkurenceschopnost přispěla taktéž celková globalizace a různá nadnárodní uskupení.

Všeobecně konkurenceschopnost představuje srovnání dvou a více podniků, oblastí či států. Vzhledem k tématu práce je výchozím bodem konkurenceschopnosti analýza v daném státě. V moderní ekonomice se nejedná již o sledování pouze makroekonomických ukazatelů, přesto, že i nadále mají v oblasti konkurenceschopnosti svoji neodmyslitelnou roli, jsou doplňovány také hodnocením například sociální situace v zemi, politickou stabilitou, situací na trhu práce či využitím inovací. Je proto důležité pochopit veškeré působící síly a vazby mezi těmito silami, které zvyšují konkurenceschopnost a ty podporovat a dále rozvíjet, aby konkurenceschopnost dané země i nadále rostla. Na druhou stranu je důležité definovat slabiny, které omezují rozvoj země a eliminovat je, případně zvolit vhodnou strategii, která umožní jejich transformaci na oblasti podporující konkurenceschopnost.

Přestože se státy Evropské unie nachází na stejném kontinentu a jsou si relativně blízké a v oblasti konkurenceschopnosti mají jednotnou strategii, ze které vycházejí samostatné strategie jednotlivých států, existují mezi nimi obrovské rozdíly. Tyto rozdíly nevycházejí pouze z geografického hlediska, vybavenosti zemí výrobními faktory či způsobu života obyvatel, ale také hospodaření daného státu v jednotlivých oblastech ovlivňujících konkurenceschopnost. Nelze jednoznačně určit stát či část Evropy, která je z hlediska konkurenceschopnosti na tom nejlépe respektive nejhůře, protože v každém zvoleném kritériu si země stojí rozdílně.

Proto je důležité zmapovat postavení České republiky v rámci makroregionu, jakým je Evropská unie a sledovat meziroční vývoj v oblasti konkurenceschopnosti. Pravdou je, že pokud by bylo vycházeno z jiného žebříčku konkurenceschopnosti než, který je výchozí pro tuto práci, tedy The Global Competitiveness Report vydávaný Světovým ekonomickým fórem, výsledné postavení zemí by se lišilo. Stejně tak jako není možné jednoznačně vymezit konkurenceschopnost jako pojem, ani postavení v rámci konkurenceschopnosti není jednoznačné a vždy zcela závisí na zvolených kritériích hodnocení.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit konkurenceschopnost České republiky v porovnání s ostatními státy Evropské unie. Na základě dat získaných z ročenek The Global Competitiveness Report 2015-2016 a The Global Competitiveness Report 2016-2017 bude zhodnoceno postavení České republiky v rámci všech dvanácti pilířů indexu The Global Competitiveness Index (GCI) a porovnáno se státy Evropské unie. Dílčím cílem je zhodnocení nejlépe a nejhůře postavené země v každém pilíři GCI a faktorů, které na toto postavení měly největší vliv. Následně bude Česká republika komparována se státy Evropské unie dle vybraných makroekonomických ukazatelů – hrubého domácího produktu, míry inflace a míry nezaměstnanosti za rok 2017. Výsledkem práce bude zhodnocení vlivu zmíněných makroekonomických ukazatelů na dosažené skóre GCI, tento vliv bude zkoumán pomocí ekonometrického modelu.

2.2 Metodika

Literární rešerše bude sepsána na základě studia odborných publikací a pramenů souvisejících s tématem. Pomocí metody deskripce a citací vybraných autorů bude vysvětlena problematika konkurenceschopnosti a jejího měření.

Vlastní práce poté bude vycházet z analýzy časových řad, konkrétně se bude jednat o elementární charakteristiky, které zkoumají rychlost změn hodnot ukazatele v čase. V práci budou konkrétně použity následující charakteristiky:

- **1. absolutní difference** (absolutní přírůstky) – vyjadřuje rozdíl dvou sousedních hodnot

$$d_{1i} = y_i - y_{i-1} \quad y_i = 1, 2, 3, \dots, n$$

- **1. relativní difference** – vyjádřeno v %

$$r_i = \frac{d_{1i}}{y_{1-i}} * 100$$

Kromě analýzy časový řad bude v práci využito komparace a modelování pomocí ekonometrického modelu. Konstrukci ekonometrického modelu lze rozdělit do několika kroků:

1. Ekonomická teorie a studium dokumentů

- 2. Tvorba ekonomického modelu** – ekonomický model má tvar funkce a neobsahuje náhodnou složku u .

$$y_1 = fce(x_1, x_2, \dots, x_n)$$

- 3. Tvorba ekonometrického modelu** – na rozdíl od ekonomického modelu se jedná o rovnici s parametry β a γ , které budou odhadnuty v následujícím kroku. Součástí ekonometrického modelu je také náhodná složka u .

$$\beta_1 y_{1t} = \gamma_1 x_{1t} + \gamma_2 x_{2t} + \dots + \gamma_n x_{nt} + u_t$$

V tomto kroku se také provádí test multikolinearity, tedy test závislosti vysvětlujících proměnných. Multikolinearita je žádoucí pouze mezi vysvětlující a vysvětlovanou proměnnou, nikoliv mezi vysvětlujícími proměnnými. V modelu je přítomná tehdy, pokud párový koeficient dosahuje v absolutní hodnotě hodnoty 0,8 a více.

- 4. Sběr, zpracování a analýzy vstupních dat** – určení endogenních a exogenních proměnných a vytvoření matice X a vektoru y potřebných pro odhad parametrů

- 5. Odhad parametrů ekonometrického modelu** – v práci bude využito odhadu parametrů pomocí běžné metody nejmenších čtverců (BMNČ) dle následujícího vzorce:

$$\gamma = (X^T X)^{-1} X^T y$$

- 6. Ekonomická verifikace** – ověření směru a intenzity působení vysvětlujících proměnných na vysvětlovanou proměnnou dle ekonomické teorie a stanovených předpokladů

- 7. Statistická verifikace** – posouzení statistické významnosti celého modelu (F-test) a jednotlivých proměnných (t-test). Statistická významnost se testuje pomocí statistických hypotéz H_0 (model/parametr není statisticky významný) a H_1 (model/parametr je statisticky významný). Hladina významnosti α , která je nejčastěji 0,05, se porovnává s p-hodnotou daného testu. V případě statistické verifikace je nutné zamítnout nulovou hypotézu, tedy dosáhnout nižší p-hodnoty než je hladina významnosti α .

V rámci statické verifikace se ještě hodnotí těsnost závislosti mezi vysvětlovanou a vysvětlující proměnnou neboli koeficient determinace, který se vypočte následujícími vzorci:

$$R^2 = 1 - \frac{s_u^2}{s_y^2} \qquad s_u^2 = \sum_{t=1}^n \frac{(y_t - \hat{y}_t)^2}{2} \qquad s_y^2 = \sum_{t=1}^n \frac{(y_t - \bar{y}_t)^2}{2}$$

- 8. Ekonometrická verifikace** – autokorelace reziduí, tedy test závislosti reziduální složky na svých zpožděných případně budoucích hodnotách, se provádí pomocí Godfreyova testu. H_0 v tomto případě zní, že v modelu není přítomna autokorelace reziduí, H_1 naopak autokorelaci reziduí potvrzuje.

Normalita reziduí zkoumá, zda rozdělení náhodné složky je normální a provádí se pomocí Chí-kvadrát testu, H_0 potvrzuje normální rozdělení náhodné složky, naopak H_1 normální rozdělení vyvrací.

Heteroskedasticita, neboli různorozptylovost, představuje nežádoucí jev, protože v takovém případě není rozptyl konečný a konstantní, jak je požadováno. Heteroskedasticita se provádí pomocí Whiteova testu a hypotéza H_0 zní, že náhodná složka v modelu není heteroskedastická, naopak H_1 potvrzuje heteroskedasticitu v modelu.

Všechny testy v rámci ekonometrické verifikace opět porovnávají p-hodnotu s hladinou významnosti α a poté je vybrána, respektive zamítnuta odpovídající statistická hypotéza. V tomto případě je cílem zamítnout hypotézu H_1 , protože všechny tři testy zkoumají nežádoucí jevy modelu a je tedy nutné dosáhnout p-hodnoty, která je vyšší než hladina významnosti α .

9. Aplikace nebo zamítnutí ekonometrického modelu

Veškeré výpočty související s ekonometrickým modelem budou provedeny pomocí statistického softwaru Gretl.

3 Teoretická východiska

3.1 Základní vymezení konkurenceschopnosti

Konkurenceschopnost s rozvojem globalizace začala být jednou z důležitých charakteristik národních ekonomik. Zájem vzrostl především v 80. letech 20. století, tomuto zájmu předcházela strukturální krize v 70. letech. Rozvoj globalizace zapříčinil také porovnávání konkurenceschopnosti jednotlivých ekonomik, především díky nástupu asijských zemí na světové trhy. Ale jaký je správný význam slova konkurenceschopnost?

Původ slova konkurenceschopnost pochází z latinského *cum-petere*. Sloveso *petere* má význam jisté akce ve smyslu spolupráce, předložka *cum* ovšem již nemá žádný specifický význam, který by celé slovo více upřesnil.

Jak upozorňují Cellini a Soci (1940) už samotný sémantický výklad slova konkurenceschopnost je komplikovanou záležitostí. Zpravidla totiž neexistuje respektovaný lingvistický výklad podstatného jména konkurenceschopnost, a to ani v nejznámějších slovnících angličtiny, kde jsou definovány pouze adjektivum *competitive*, sloveso *to compete* a substantivum *competition*. Naopak substantivum *competitiveness* je definováno jako odvozené slovo. [14]

Slovo konkurenceschopnost můžeme tedy všeobecně chápat ve dvou rovinách. Konkurenceschopnost můžeme chápat jednak v absolutním slova smyslu, tedy schopnost být přítomen na daném trhu a střetávat se tu s konkurencí. Pak však je možné jí rozumět v relativním významu, kdy vyjadřuje úspěšnost daného subjektu ve vztahu k ostatním subjektům, se kterými se zde střetává, či chceme-li, se kterými si zde konkuruje. [14]

3.1.1 Definice konkurenceschopnosti

Definice konkurenceschopnosti se v ekonomické literatuře liší. Přestože neexistuje jednotný výklad tohoto pojmu, lze vysledovat několik úhlů pohledu na tento termín. V nejužším pojetí je možné konkurenceschopnost chápat jako komparativní pohled na zkoumaný subjekt (firma, sektor, země) a jeho schopnost (statický přístup) či výkonnost (dynamický přístup) prodávat a nabízet zboží či služby na daném trhu. [18]

Dalším pohledem, kterým se dá nahlížet na konkurenceschopnost vychází z kapitálové vybavenosti země a míry vzdělání pracovníků, kteří ovlivňují celkovou produktivitu, která je

dále spojena s příjmem a celkovou životní úrovní. Z tohoto pohledu na konkurenceschopnost nahlíží Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

Definice konkurenceschopnosti dle Evropské komise vyplývající ze zprávy o konkurenceschopnosti Unie představuje jako hlavní oblast konkurenceschopnosti samotnou produktivitu ekonomiky. Konkrétně považuje za konkurenceschopné takové ekonomiky, které poskytují vysokou rostoucí životní úroveň, zároveň umožňují všem členům společnosti přispívat a využívat této výhody, to vše s ohledem na udržitelný rozvoj.

Nebo jedna ze známých definic konkurenceschopnosti dle Laury D'Andrey Tyson, bývalé předsedkyně Rady ekonomických poradců prezidenta Clintona. „Konkurenceschopnost je naše schopnost produkovat zboží a služby, které jsou schopny úspěšně projít testem mezinárodní konkurence, přičemž se naši občané budou moci těšit z rostoucí a dlouhodobě udržitelné úrovně.“ [8]

Významná teorie je také teorie Michaela Portera, který považuje zdroje za hlavní složku konkurenceschopnosti. Měření konkurenceschopnosti opět vychází z produktivity, protože ta ovlivňuje nejen životní úroveň, vývoj mezd, ale také například výnosnost kapitálu. V oblasti firem je tato produktivita ovlivněna základními pěti hybnými silami, které se vyskytují v konkurenčním prostředí – dodavatelé, odběratelé, současní konkurenti, noví konkurenti na trhu a hrozba substitutů. Z tohoto pojetí taktéž vychází evropský integrační proces se zaměřením na vysoké tempo růstu, které Porter zdůrazňoval jako hlavní cíl.

Michale Porter také vytvořil v roce 1990 schéma, které sloužilo pro lepší pochopení vztahů mezi státy v rámci konkurenceschopnosti. Základem tohoto schématu jsou čtyři vzájemně působící síly – firemní strategie, struktura a rivalita, tedy podmínky, za kterých firmy v zemi vznikají a fungují. Dalšími silami jsou domácí poptávka, příbuzná a související odvětví a faktorové vybavení. Záměrem vytvoření tohoto diagramu byl popis situace na trhu v zemi a zhodnocení jeho přijatelnosti a vhodnosti pro nové firmy, které chtějí v zemi na trhu vystupovat, a tím zjednodušit vstup pro danou zemi na mezinárodní trhy.

Existují také širší pojetí konkurenceschopnosti, jež jsou pojmenována jako agregátní či víceúrovňová – zohledňují i další faktory, které mají vliv na klíčové ekonomické veličiny. Provedená analýza se tak zaměřuje na ty činitele, které předurčují úspěšné postavení národních ekonomik. Cílem je pak dosahovat příznivých hodnot celkového produktu, zaměstnanosti, životní úrovně. [18]

Přestože konkurenceschopnost nemá jednoznačnou definici, na základě výše uvedeného lze říci, že za konkurenceschopnost je považován ekonomický růst firmy či země, který zároveň přispívá k růstu životní úrovně.

Neboli žádný ekonomický subjekt nemůže být konkurenceschopný v absolutním slova smyslu. Konkurenceschopnost má význam pouze tehdy, chápeme-li ji relativně, tedy porovnáváme-li jednu firmu či zemi s jejími konkurenty. [14]

3.1.2 Konkurenční výhoda

Konkurenceschopnost pak můžeme chápat jako konkurenční výkonnost, která následuje konkurenční výhodou, ale podobně jako ona není majetkem daného aktéra. Je opět výsledkem konkurenčního procesu a vyrůstá z interakcí mezi konkurujícími si firmami a zeměmi v dané tržní situaci. [14]

Důležité je také si ujasnit rozdíl mezi pojmem konkurenční charakteristika a konkurenční výhoda. Zatímco konkurenční charakteristiky jsou získávány, především na úrovni firem a pochází z jejich firemní strategie, a jsou dlouhodobě udržitelné. Konkurenční výhoda není automaticky udržitelná, je závislá na vývoji trhu, střetu konkurentů na trhu a jejich konkurenčních charakteristikách. Je tedy důležité si uvědomit, že konkurenční výhoda vychází z komparace konkurenčních charakteristik v určitém časovém okamžiku a na určitém trhu.

Konkurenceschopnost je v dlouhodobém časovém horizontu ovlivněna charakterem konkurenční výhody. Zároveň, ale platí, že dosažená ekonomická či technologická úroveň působí na konkurenční charakteristiky, tedy na zdroje a zaměření konkurenční výhody. [14]

V tradičním neoklasickém rámci jsou produkční technologie mezi zeměmi považovány za identické, procesy mezinárodní technologické specializace jsou proto vysvětlovány národními odlišnostmi faktorového vybavení. [17] Naopak alternativní přístupy přisuzují význam i dalším faktorům, které mohou ovlivňovat vývoj technologií, jako například soustavný inovační proces či ohled na různé životní fáze výrobku.

V souhrnu lze rozdíl mezi tradičními a alternativními přístupy k objasnění zdrojů konkurenční výhody vyjádřit důrazem na význam (zděděných) faktorových vybavení oproti důrazu na (kvalitativně odlišné a cíleným úsilím ovlivnitelné) faktorové intenzity ekonomických aktivit. [17]

Dle Portera se konkurenční výhody rozlišují do třech fází. V první fázi je ekonomika a její růst založen na využití levných faktorů, díky čemuž nese první fáze i svůj název faktorově tažená (*factor-driven*) neboli také cenově-nákladová. V této fázi firmy využívají svého přírodního bohatství a levné pracovní síly či jiných vstupů. Současně často dochází také k podhodnocení měnového kurzu v zemi.

S růstem úspěchu a posílení měny dochází k odklonu od faktorově tažené ekonomiky na ekonomiku, která je založená na efektivnosti, tedy *efficiency-driven*. Ekonomika založená na efektivnosti víceméně spojuje první faktorově založenou ekonomiku s následující fází, která je založená na inovacích. Efektivnost v této fázi již není výsledkem nízkých nákladů, ale jde především o kvalitu a celkovou efektivnost výroby a řízení podniku. Tyto podmínky jsou především zásluhou dobré technologické vybavenosti a schopnosti využívat dané technologie.

Další fází konkurenční výhody je fáze zaměřená na inovace (*innovation-driven*). Pro dlouhodobý růst a udržitelnost konkurenceschopnosti jsou právě inovace klíčové. Inovace poskytují možnost podnikům, případně celým ekonomikám států, se odlišit od konkurence například novými výrobky, službami.

Přestože inovace neodmyslitelně patří k vývoji lidstva od jeho počátků, do pozornosti ekonomické vědy se dostávají až v posledních desetiletích, kdy jsou oprášeny zejména některé teze Josepha Schumpetera, který se jimi jako první ekonom začal zabývat důkladněji již v první polovině 20. století. Právě tento český rodák jako inovace chápal nejenom nové produkty, ale také nové metody produkce, využití nových trhů či nové formy organizace byznysu. Právě toto širší pojetí inovací se dnes dostává do popředí. [14]

V posledních letech se začíná vydělovat nový typ konkurenční výhody. Jde o konkurenceschopnost založenou na kreativitě (*creativity-driven*). Přestože je kreativita a její vazba na učení a zkušenosti běžně považována za podmínku vzniku a šíření inovací a kreativní inovace jsou jako termín užívány v literatuře týkající se inovací, zdůraznění samotné kreativity se patrně stává základem úplně nového směru s potencionálem tvorby nového ekonomického paradigmatu tzv. „kreativní ekonomiky“. [14]

Občas se rozlišují komparativní a konkurenční výhody. Ty první vycházejí z Ricardova konceptu komparativních výhod, reformulovaného Heckscherovým-Ohlinovým teorémem, a odrážejí dané rozdíly ve faktorovém vybavení. Jde o statický koncept, základem je pak statická efektivnost. Naopak konkurenční výhoda je chápána jako nové paradigma. Vychází se

z představy, že je možné udržovat a dále zlepšovat svoje konkurenční charakteristiky. Konkurenceschopnost jako důsledek těchto charakteristik je pak funkcí dynamické progresivity, inovací a schopnosti měnit a zlepšovat. [14]

Evoluční přístup považuje technologickou konkurenční výhodu za výsledek procesů učení, které jsou firemně a odvětvově specifické a odrážejí předchozí zaměření aktivit v dané zemi. [17]

3.1.3 Mikroekonomická konkurenceschopnost

Přestože mikroekonomická konkurenceschopnost úzce souvisí s makroekonomickou jedná se o dva různé pohledy na konkurenceschopnost. Také mohou být rozlišeny jako konkurenceschopnost z hlediska firem a konkurenceschopnost z hlediska států. Tento vztah vystihuje Snowdon a Stonehouse, kteří poukazují na to, že nezáleží pouze na tom, zda má daný stát makroekonomickou stabilitu, fungující politický systém, ale také na produkci firem. Právě firmy tvoří celkovou produktivitu země, která může přinést větší konkurenceschopnost zemi než makroekonomická stabilita a fungující politický systém.

Obecně lze za konkurenceschopný podnik považovat takový podnik, který je schopný se udržet na trhu, plnit své závazky vůči svému okolí a také zvyšovat svůj tržní podíl. Konkurenceschopnost by měla být především založena na dosažení nižších výrobních nákladů, než za které produkuje daný či podobný výrobek konkurence, ale zároveň kvalita by neměla být nižší, než jakou nabízí konkurenční podnik.

Nejvíce konkurenceschopnou je pak taková firma, jež se dokáže nejlépe přizpůsobovat měnícímu se prostředí, případně jej svými inovacemi sama vytváří. Konkurenceschopnost tak lze do značné míry ztotožnit s flexibilitou, avšak tuto schopnost musíme spojovat také s jistou výkonností firmy na trhu. Nelze vyloučit, že i firma, která není příliš flexibilní, může těžit ze svých konkurenčních výhod, jež mají trvalejší charakter. Potom i taková firma je vysoce konkurenceschopnou. Zpravidla by však vyšší flexibilita měla vést k dlouhodobě lepším výsledkům. [14]

Konkurenční výhody na úrovni firem lze dosáhnout především pokud se podnik řídí správnou strategií. Přestože existuje celá řada strategií, které mají podnikům přinést určitou konkurenční výhodu, vzhledem k tématu práce budou stručně zmíněny pouze ty nejpoužívanější z nich.

Strategie vůdčího postavení v nízkých nákladech, tato strategie využívá veškerých možných zdrojů, které umožňují dosažení co nejnižších nákladů, v případě této strategie je nutné dbát na každý detail, který zde rozhoduje o vedoucím postavení na trhu. Další zvolenou strategií může být diference tady odlišení se od konkurence a tím možnost nasadit i vyšší ceny, které budou zákazníci ochotni zaplatit.

Strategie fokus se pak zaměřuje na určitý segment na trhu, kterému nabízí specifické výrobky. Strategie na tomto segmentu poté vychází již ze zmíněných strategií, tedy strategie diference či strategie nejnižších nákladů.

Další strategie, které lze zmínit okrajově, například strategie zastávané pozice na trhu, tedy šest pozic na trhu, které firma může zaujímat od dominantní pozici, přes silnou pozici, výhodnou pozici, udržitelnou pozici, slabou pozici až po neudržitelnou pozici. Nebo strategie založené na inovacích, které představují vytvoření úplně nového postupu, technologie nebo efektivnějšího využití již existujícího postupu či technologie.

3.1.4 Makroekonomická konkurenceschopnost

Makroekonomická úroveň, tedy úroveň států, případně nadnárodních uskupení. Jde o relativně nové téma, které se do popředí světové ekonomie dostává až v posledních dvou desetiletích. To zřejmě souvisí s proměnami světové ekonomiky, kde globalizace vede k jistému zviditelnění konkurence jednotlivých zemí a makroregionů. [14]

Největší proměnu zažila světová ekonomika s úspěchem asijský zemích na světových trzích. Právě tento počín vedl USA a Evropu k myšlenkám na to, jak udržet vedoucí postavení a určovat i nadále směr na světových trzích. Postupem času začaly vznikat instituce, které měřily úspěchy jednotlivých ekonomik a porovnávaly je s vůdčími státy světové ekonomiky. Výsledkem těchto analýz poté byly doporučení a opatření, které by jednotlivé země měly zavést.

Ekonomická teorie posuzuje mezinárodní konkurenceschopnost jako kategorii komplexní, obtížně změřitelnou. Obsahuje jak faktory kvantitativní (měřitelné), tak kvalitativní (obtížně měřitelné). Hodnocení této kategorie má smysl na mnoha úrovních: firemní, odvětvové, celé ekonomiky, celého integrovaného bloku. Neexistuje všeobecně přijatá jediná definice, i přístupy k jejímu zkoumání se liší, nejsou-li přímo protikladné. [11]

Další definice dle komise prezidenta USA pro průmyslovou konkurenceschopnost zní následovně: „Národní konkurenceschopnost je stupeň schopnosti národa, za podmínek volného a fér trhu (soutěže) produkovat zboží a služby, které obstojí v testu mezinárodního trhu, za současného zlepšování (zvyšování) reálných příjmů svých občanů.“ (Pešek, 1998)

Jiná definice pak vychází z hodnocení exportní výkonnosti země „Můžeme říct, že země se stává více či méně konkurenceschopnou, jestliže se v důsledku vývoje cenově-nákladových faktorů zlepšila nebo zhoršila její schopnost prodávat na zahraničních trzích.“ (Cellini, Soci, 2002)

Z českých definic, které lze zařadit do tohoto směru uvedme třeba následující: „Mezinárodní konkurenceschopnost se chápe jako schopnost země proniknout se svým obchodovatelným zbožím a službami na zahraniční a světové trhy a z takové mezinárodní směny získávat komparativní výhody.“ [14]

Přínosem k teoretickým vymezením konkurenceschopnosti je koncept M. Portera, tzv. diamant konkurenceschopnosti, vycházející z modelu o čtyřech vrcholech:

- poptávka,
- výrobní (nabídkové) faktory,
- podnikatelská strategie,
- související a podpůrné sektory. [11]

Oblast výrobních faktorů zahrnuje technický pokrok, lidský kapitál a také vědu, výzkum a vývoj a vše co je s tím spojené. Z hlediska podnikatelské strategie se sleduje sektor firem a jejich velikost a struktura, schopnost proniknout na zahraniční trh či využívání marketingových a distribučních cest v podnikání. Mezi podpůrné sektory jsou poté řazeny jednotlivé podpůrné systémy v zemi, jako např. školství, bankovní systém, výzkumná centra či infrastrukturní služby.

Porterův koncept dále hovoří o čtyřech fázích budování národní konkurenceschopnosti:

- konkurenceschopnost založená na maximálním využívání výrobních faktorů,
- konkurenceschopnost rozvíjená investicemi k vyššímu výkonu,
- konkurenceschopnost rozvíjená inovacemi,
- konkurenceschopnost rozvíjená prostřednictvím zvyšování kvality života. [11]

Druhé pojetí označované jako tzv. celková (agregátní) konkurenceschopnost považuje za konkurenceschopnou takovou ekonomiku, která se může pochlubit jakousi pozitivní trajektorií na základě hlavních makroekonomických indikátorů jako jsou růst HDP, životní úroveň či zaměstnanost. Tento přístup zdůrazňuje roli produktivity, jejíž trvalý růst je nezbytný pro dosahování příznivých výsledků ve zmíněných ukazatelích. Hodnocení dané ekonomiky pak již nelze založit jen na absolutních číslech, ale spíše na jejich srovnání s dalšími ekonomikami. [14]

Mezinárodní konkurenceschopnost je ovlivňována celou řadou faktorů. Zdroje konkurenční výhody mohou být buď zejména nákladové (cenové) anebo kvalitativní. V zemích méně vyspělých převažuje konkurenceschopnost nákladová založená zejména na nízkých mzdových nákladech a podhodnocené měně. Proces transformace, který vede ke zvyšování ekonomické úrovně, cenové konvergenci s vyspělejšími trhy a zhodnocování tuzemské měny musí být provázen přechodem ke konkurenceschopnosti kvalitativní založené na inovačních schopnostech a znalostní ekonomice. [9]

V posledních letech se v rámci makroekonomické konkurence začíná hovořit o širší škále faktorů, které mají vliv na konkurenceschopnost dané země, jedná se o tzv. „atraktivnost země“ dle Celliniho a Sociho. Mezi hodnotící kritéria konkurenceschopnosti mimo nákladové a technologické komparativní výhody řadí také daňový systém, trh práce, politickou situaci v zemi nebo výhodnou geografickou polohu.

Paul Krugman kritizuje makroekonomické pojetí konkurenceschopnosti nejen jako špatné, ale také nebezpečné, protože sledování konkurenceschopnosti a snaha o její zvyšování vede ke špatným rozhodnutím vlád. Není totiž možné uplatňovat stejné principy na úrovni států jako na úrovni firem, kde existuje bod zvratu a možnost firmy odejít z trhu, stát bohužel takovou možnost nemá, proto by se vrcholoví politici neměli zaměřovat pouze na růst konkurenceschopnosti, ale sledovat celkový růst země.

Pokud jde o časový horizont, můžeme rozlišit konkurenceschopnost v krátkém a dlouhém období. Zatímco ve statickém (krátkém) pojetí nás zajímají spíše konkrétní výsledky, kterých ekonomika dosahuje, v dlouhém období se zdůrazňují spíše dynamické aspekty konkurenční pozice. Ty jsou spojeny především s technologickými a strukturálními faktory, nezajímají nás některé konjunktivní vlivy, které mohou být ovlivněny působením například monetárních faktorů. Dlouhodobá konkurenceschopnost ekonomiky pak odráží její schopnost přizpůsobovat

se globálním změnám struktur nabídky a poptávky, případně schopnost pomoci tuto změnu utvářet. Místo výsledků se tak zkoumají spíše faktory napomáhající nebo zabraňující zlepšování konkurenceschopnosti. [14]

V některých případech je mezi mikroekonomickou konkurenceschopností a makroekonomickou konkurenceschopností zmiňována konkurenceschopnost systému. Jako systém je v tomto případě brát soubor subjektů, které tvoří relativně samostatný celek se společnými cíli a pravidly.

Ze států se stávají jakési systémy. Samozřejmě lze namítnou, že jimi byly i dříve, rozdíl však spočíval v jejich větší uzavřenosti vůči vnějšímu prostředí, díky čemuž byly schopny účinněji ovlivňovat vnitřní prostředí. Především u zemí eurozóny jsou ale dnes tyto možnosti velmi omezené. Pokud si však připomene některé atributy makroekonomické konkurenceschopnosti, tak nás jistě napadne stabilita či udržitelnost. Ta se dnes týká spíše celé eurozóny, což představuje jistý problém, neboť vlády mohou tíhnout například k nezodpovědné fiskální politice za účelem zvýšení domácí zaměstnanosti, přičemž náklady této politiky nesou všechny členské země patřící do eurosystému. Z toho je patrné, že vlády se chovají spíše jako regionální autority v případě, že cíle jejich hospodářské politiky odpovídají více cílům, které jsou charakteristické regionům. [14]

3.1.5 Konkurenceschopnost v 21. století

Pohled na význam slova konkurenceschopnost se změnil v novodobé společnosti, srovnávání států hlavně podle makroekonomických ukazatelů, především vývoje hrubého domácího produktu, byl nahrazen inovační schopností, mírou vzdělanosti či mírou korupce v dané ekonomice.

Význam nabírá role zvyšování životní úrovně obyvatel nebo ještě lépe kvality jejich života či spokojenosti. To lze těžko zachycovat přes makroekonomické ukazatele. A hlavně těžko to lze makroekonomickými ukazateli ovlivňovat. Role makroekonomické hospodářské politiky je pak limitována pouze na udržování elementární stability. [14]

Pokud v zemi existuje korupční prostředí, nutně to musí snižovat hospodářské výsledky státu a podrýt jeho prosperitu, protože korupce sráží výkonnost ekonomiky tím, že v rámci tržního boje neposkytuje výhodu lepším soutěžitelům, ale těm, kteří umějí získat větší výhody prostřednictvím nekalého jednání. Tím musí být nevhodně ovlivněna alokace kapitálu a další podstatné faktory. [6]

V moderní ekonomice zvláště silně platí, že konkurenceschopnost není cosi, co získá podnik, podnikatel nebo třeba region či stát „jednou provždy“. Je tomu zcela naopak. Těžce vydané postavení lze ztratit během historicky nepatrného okamžiku. [6]

Podniky vždy působí v rámci nějaké národní ekonomiky nebo v prostředí mnoha národních ekonomik, každopádně jsou tedy v mnoha směrech závislé na politických rozhodnutích a jejich kvalitě, především ale na jejich dopadech na ekonomické subjekty. Pokud budou chtít státy zvyšovat svoji konkurenceschopnost vůči jiným zemím, pak nakonec budou muset vždy přistoupit na ony základní úvahy – podstatné je kvalitní vzdělání, daňová zátěž, záruky pro svobodu podnikání, vymahatelnost práva a míra regulací. [6] Přesto, že v současné době dochází k velké globalizaci budou tyto principy patřit mezi hlavní v rámci usměrňování konkurenceschopnosti nadnárodních celků.

Zdroje a změřeni konkurenční výhody, a především její dlouhodobou udržitelnost ovlivňují s růstem ekonomické úrovně ve stále větší míře kvalitativní charakteristiky, tj. intenzita technologických a kvalifikačních vstupů a výstupů a schopnost jejich produktivního využití v mikro, tj. podnikové sféře. Testem úspěšnosti národních ekonomických subjektů v tomto úsilí je schopnost uplatnit na mezinárodních trzích produkty konkurující kvalitou, tedy vytvořené s využitím jedinečných vstupů a procesů. [17]

3.2 Měření konkurenceschopnosti

V posledních letech došlo ve srovnávání zemí a jejich soupeří taktéž k posunu od hodnocení exportní výkonnosti spíše k zaměření se na zvyšování příjmů obyvatel a celkové životní úrovně v zemi.

Konkurenceschopnost může být hodnocena na základě obchodní výkonnosti. Měření obchodní výkonnosti se zaměřuje na zahraniční obchod a jeho strukturu jak již z hlediska teritoriálního, tak komoditního rozložení. Využívá se především v oblasti zpracovatelského průmyslu. Jelikož konkurenceschopnost z hlediska zahraničního obchodu není součástí této diplomové práce nebude tento způsob měření konkurenceschopnosti dále podrobně rozebrán.

Další metodou, kterou může být měřena konkurenceschopnost je metoda cenově-nákladová. Největší roli hraje tato metoda u zemí, které těží z cenově-nákladové konkurenční výhody. Vychází z obecného pravidla, že nízké náklady vedou k nízké ceně, ovšem to platí pouze v krátkém období.

Poslední zmíněnou metodou bude hodnocení zemí na základě měřitelných indikátorů. Toto měření vychází z rozdělení indikátorů na dvě skupiny. První skupinu tvoří tzv. „input“ indikátory, které představují vstupy (náklady), jedná se především o pracovní náklady (jednotkové pracovní náklady, produktivitu práce), vývoj relativních cen a směnných kurzů. Druhou skupinou jsou pak tzv. „output“ indikátory, tedy výstupy (výsledky). K výsledkům dané země můžeme přiřadit míru otevřenosti ekonomiky, přidanou hodnotu v exportní produkci, poměr cenového indexu exportu k cenovému indexu importu či struktura specializace a její intenzitu.

Podle modernějšího pojetí je tedy konkurenceschopnou taková ekonomika, která vykazuje vysokou životní úroveň, na níž participuje co nejvíce obyvatel země. Právě sociální faktory s ekologickými jsou dnes také součástí hodnotících kritérií konkurenceschopnosti. To samozřejmě komplikuje její měření a hodnocení. Je totiž nutné přecházet na multikriteriální metody, protože pouze ty zachytí konkurenceschopnost v celé její šíři. [14]

Měření mezinárodní konkurenceschopnosti je i při dobře definovaném koncepčním rámci velmi často výsledkem výběru a kompromisu na bázi dostupné statistické databáze. Zahrnuje v sobě obvykle mnoho „trade offs“¹ různých kritérií a cílů. [11]

Měření výkonnosti a růstu jednotlivých ekonomik má již ucelené metodiky pro jejich zjišťování, současným úkolem je rozšíření počtu zemí, které budou tyto metodiky používat a také zpřesnění jednotlivých ukazatelů mezi zeměmi.

V případě ukazatelů zaměřených na kvalitativní charakteristiky ekonomické úrovně a rozvoje je však úsilí o systematizaci teprve v počátcích, resp. je často omezeno na vybrané skupiny zemí, kdy hlavní problém představuje dostupnost žádoucích údajů, a to i pro některé vyspělejší země. Specifickým problémem je samotný charakter hodnocených aktivit, jejichž kvalitativní aspekty nejsou obvykle přímo měřitelné a je třeba je přibližovat pomocí souvisejících proměnných. [17]

¹ substitučních vztahů, kompromisů

3.2.1 Multikriteriální hodnocení

Hodnocení pomocí multikriteriálních přístupů patří k další metodě hodnocení konkurenceschopnosti. Vzhledem k tématu práce jsou této metodě a související problematice věnovány následující kapitoly.

Obtížně měřitelné aspekty konkurenceschopnosti (kvalitativní přístupy) jsou označovány za složky institucionálního charakteru (prvky necenové konkurence). Mezi složky institucionálního charakteru patří např. přístup výrobců dané země do zahraničních distribučních sítí a kanálů, státní politika podpory konkurenceschopnosti, které vytvářejí stabilní prostředí a podporují dlouhodobou prosperitu podnikání. [11]

Problematice hodnocení kvalitativních charakteristik ekonomického rozvoje; které ovlivňují zdroje a zaměření konkurenční výhody zemí, je věnována rostoucí pozornost. Úsilí směřuje především k vymezení (měřitelných) kritérií, na jejichž základě je možno posuzovat pozici zemí a její změnu v čase s širším mezinárodním srovnáním. [17]

Multikriteriální přístupy jsou založeny na hodnocení indikátorů statistických dat, která jsou určitým způsobem měřitelná, taktéž se označují jako data tvrdá. Druhá skupina je poté tvořena tzv. měkkými daty, neměřitelnými, tyto data jsou získávána pomocí dotazníkového šetření od zástupců vrcholového managementu a odborníků.

Právě při sběru měkkých dat může vzniknout problém ohledně relevantnosti informací, jde o to, že měkká kritéria jsou založena na spolupráci s respondenty. Dotazování jsou nejen ekonomičtí odborníci, ale také představitelé podnikatelů, kteří mohou být ovlivněni zájmovými skupinami a tím zkreslovat samotné výsledky výzkumu. Čím více tedy hodnocení pracuje s měkkými daty, tím více je subjektivně ovlivněné. Odpovědi zachycují osobní přání, dojmy či očekávání respondentů a nemusí se shodovat s realitou.

Na druhou stranu ale tyto žebříčky vypovídají o tom, jak vrcholní manažeři sami vnímají národní prostředí, v němž působí. Tato hodnocení tak mohou odrážet např. pohled globálních investorů, kteří se rozhodují, kde mají alokovat své zdroje, kde mají rozvíjet činnost. Tyto faktory se následně promítají i do ekonomického růstu a růstu zaměstnanosti dané země. [18]

Skoro každý ukazatel, k němuž se dostaneme, dnes můžeme chápat jako svým způsobem dílčí indikátor konkurenceschopnosti. Otázkou však je vypovídací schopnost takového indikátoru, případně jejich skupiny či přímo kompozitního indikátoru. Proto je například zapotřebí si při

užívání těchto multikriteriálních ukazatelů uvědomit, z čeho přesně jsou složeny. Většinou pochopitelně platí zásada, že daný indikátor se volí podle účelu naší analýzy. [14]

3.2.2 Žebříčky konkurenceschopnosti zemí

Žebříčky konkurenceschopnosti zemí vycházejí právě z výše zmíněného multikriteriálního hodnocení, tedy využívání hodnocení tvrdými i měkkými kritérii.

Žebříčky konkurenceschopnosti zemí jsou jedním z hitů současného světa hospodářské politiky. Jejich prostřednictvím jsou vyhodnocovány vybrané ekonomiky světa na základě širokého spektra kritérií, aby pak bylo každé ekonomice v každém kritériu přiděleno pořadí odpovídající jejímu hodnocení. [7]

Na základě řady kritérií jsou sestavována různá pořadí a žebříčky konkurenceschopnosti států, jednotlivé země usilují o dosažení co nejvyšší konkurenceschopnosti. Způsob vytváření, metodika a prezentace hodnocení konkurenceschopnosti národních ekonomik jsou však spojeny s řadou problémů, zejména se značnou váhou měkkých kritérií v hodnocení konkurenceschopnosti. [10].

Z umístění dané země v jednotlivých žebříčcích poté vychází vláda země a sleduje vývoj umístění v jednotlivých letech. Na základě této analýzy pak přijímá opatření, která by měla vést ke zlepšení postavení či alespoň zamezení zhoršení situace. Z žebříčků konkurenceschopnosti vychází nejen vláda dané země, ale také nadnárodní organizace, které na základě celkového umístění mohou pro danou zemi vytvářet doporučení ke zlepšení situace. Přesto by se vlády daných zemí neměly spoléhat jenom na žebříčky konkurenceschopnosti při tvorbě hospodářské politiky, protože výsledky jsou ovlivněny jednak výběrem kritérií hodnocení a dále také z hlediska zemí, které jsou zahrnuty, např. pokud Evropská unie je brána jako celek nebo jako samostatné státy jsou výsledky rozdílně ovlivněny.

Institucí, které vydávají různé zprávy a reporty o konkurenceschopnosti zemí je nepřehledné množství. Mimo nejznámější instituce Světové ekonomické fórum (WEF) s ročenkou The Global Competitiveness Report a Mezinárodní institut pro rozvoj managementu v Lausanne (International Institute for Management Development, IMD) s ročenkou World Competitiveness Yearbook mohou být zmíněny i následující instituce.

Světová banka a OSN každoročně shromažďuje velké množství informací ohledně toho, jak si jednotlivé země vedly, nejen z ekonomického hlediska, ale také sociálního, technologického a

kvalifikačního. Přestože tyto analýzy obsahují velké množství zemí podrobnost informací není tak velká, jak by se dalo očekávat.

Naopak velmi propracovaný soubor kvalitativně zaměřených ukazatelů již přímo směřujících k hodnocení charakteru konkurenční výhody představuje publikace OECD (Science, Technology and Industry Scoreboard) vydávána ve dvouletých intervalech. Záběr údajů je však omezen na členské země OECD a jejich dostupnost je slabší v případě novějších či méně vyspělých členů. [17]

Je mnoho další vydávaných publikací, které se snaží srovnávat jednotlivé státy z hlediska jejich konkurenceschopnosti, například Innovation Scoreboard Evropské komise, The Arab World Competitiveness, Africa Competitiveness nebo Lisbon Report od Světového ekonomického fóra zprávy UNIDO či Knowledge for Development Světové banky. Nicméně všude dochází k metodickým rozporům, které zkreslují údaje a znesnadňují jejich porovnávání.

K takovým metodologickým problémům patří vytváření souhrnných indexů umožňujících stanovení celkového pořadí zemí podle různorodých kritérií, tj. na základě skupin dílčích ukazatelů (subindexů). [17]

Již zmíněné Světové ekonomické fórum a Mezinárodní institut pro manažerskou průpravu mají podobný postup při měření konkurenceschopnosti. To je dáno tím, že v minulosti spolu obě instituce spolupracovaly a vydávaly hodnocení konkurenceschopnosti společně, konkrétně až do konce 80. let 20. století.

Hodnocení obou institucí se i přes podobný základ výpočtu konkurenční pozice dané země liší v těžišti chápání termínu konkurenceschopnost. Zatímco IMD ji hodnotí více jako sílu obstat při tržním střetu (s odpovídající mírou jak zisku pro podnikatelský sektor, tak i prosperity pro obyvatele), WEF ji posuzuje více jako schopnost dosahovat hospodářského růstu. [18]

V následujících dvou kapitolách budou rozebrány jednotlivé indexy a úrovně hodnocení těchto dvou nejvýznamnějších institucí z oblasti multikriteriálního hodnocení konkurenceschopnosti.

3.2.3 Hodnocení konkurenceschopnosti Světovým ekonomickým fórem

Světové ekonomické fórum (World Economic Forum, WEF) je jednou z významných institucí, které se pojetím konkurenceschopnosti zabývají. Definice žebříčku konkurenceschopnosti

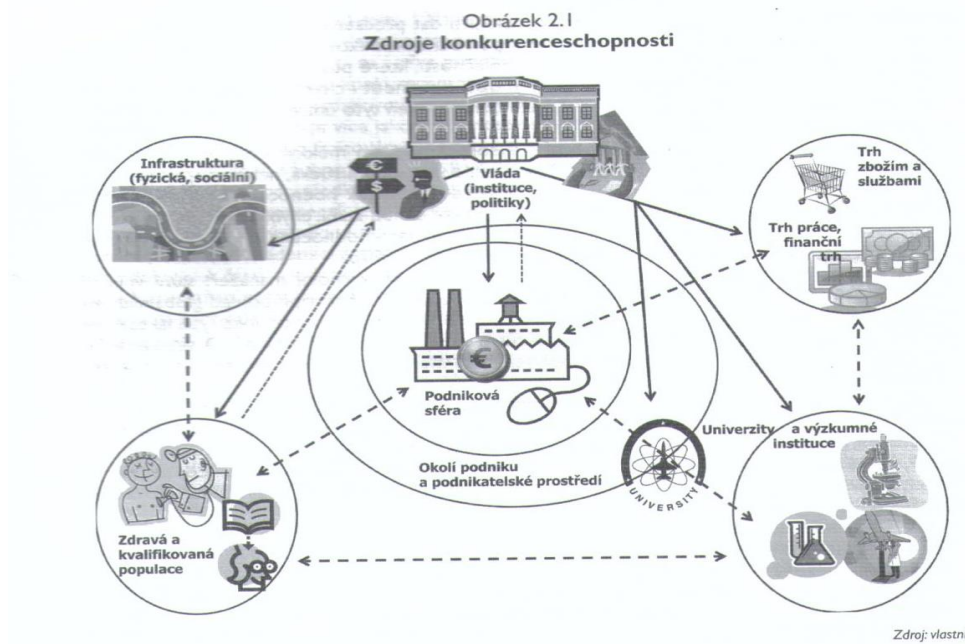
vychází nejen z kvantitativních (měřitelných) dat, které pochází z mezinárodních a národních statistik, ale také kvalitativních, které jsou získávány na základě dotazníkových šetření.

Konkurenceschopnost jednotlivých národů je měřena Světovým ekonomickým fórem (World Economic Forum, WEF), které vydává každoročně Zprávu o globální konkurenceschopnosti (The Global Competitiveness Report). V této zprávě jsou hodnoceny jednotlivé země pomocí GCI (Global Competitiveness Index) z hlediska 12 pilířů, které mají největší vliv na konkurenceschopnost a produktivitu zemí v globálním pojetí. Zhruba stovka ukazatelů je roztržena do jednotlivých pilířů následovně:

1. institucionální rámec,
2. infrastruktura,
3. makroekonomická stabilita,
4. kvalita zdraví a základní vzdělání obyvatelstva,
5. vyšší stupeň vzdělání a systém dalšího vzdělání,
6. efektivita trhu zboží,
7. efektivita trhu práce,
8. efektivita (vyspělost) finančního trhu,
9. technologická připravenost (přijímat a využívat nové technologie),
10. velikost trhu (domácího i zahraničního),
11. vyspělost podnikatelského sektoru,
12. inovace.

Jedná se tedy o soubor základních institucí, politik a faktorů, které ovlivňují produktivitu země, jejich vzájemné vztahy jsou znázorněny na obrázku č. 1.

Obrázek č. 1: Zdroje konkurenceschopnosti v zemi

Zdroj: Bariéry konkurenceschopnosti. Steinmetzová Dana, str. 38

Podle The Global Competitiveness Report jsou konkurenceschopnější ty ekonomiky, které rychleji rostou, tedy konkurenceschopnost představuje soubor institucí a faktorů, které určují úroveň produktivity země, ale také je důležitá míra návratnosti investic. Počet hodnocených zemích podle GCI se každoročně mění, protože některé země byly ze sledování vyloučeny, jiné nesplnily minimální požadavky, které jsou nutné pro zařazení do hodnocení.

Jednotlivé pilíře jsou dále rozděleny do tří skupin, základní faktory konkurenceschopnosti, faktory zvyšující efektivitu a faktory výzkumu a inovací. Pro výpočet samotného indexu se používají různé váhy, uvedené v tabulce č. 1. Kromě rozdělení do zmíněných skupin je pro výpočet použita ještě fáze vývoje, ve které se daná ekonomika nachází. V první fázi tzv. faktorově tažené ekonomice jsou zařazeny pilíře jedna až čtyři. Do druhé fáze jsou zahrnuty pilíře pět až deset a představují tzv. efektivně řízené ekonomiky. Poslední fáze je prezentována posledními dvěma pilíři, tedy jedenáctým a dvanáctým pilířem, a představují skupinu tzv. inovačně tažené ekonomiky. Pilíře zařazené do jednotlivých fází korespondují se zařazení do jednotlivých skupin, tedy skupina základních faktorů konkurenceschopnosti představuje pilíře jedna až čtyři, faktory zvyšující efektivitu jsou reprezentovány pilíři pět až deset a pilíř jedenáct a dvanáct se řadí mezi faktory výzkumu a inovací. Zařazení zemí do jednotlivých fází vychází z úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele, ovšem pokud ekonomika dosahuje vysoké závislosti na nerostných surovinách, dochází k měření pomocí podílu vývozu nerostných surovin k celkovému vývozu.

Tabulka č. 1: Váhy jednotlivých skupin ekonomik pro výpočet GCI

	1. stupeň	Přechod z 1. na 2. stupeň	2. stupeň	Přechod z 2. na 3. stupeň	3. stupeň
	<i>Faktory tažená ekonomika</i>		<i>Efektivně tažená ekonomika</i>		<i>Inovacemi tažená ekonomika</i>
Hraniční hodnoty HDP na obyvatele (US\$)	<2,000	2,000 - 2,999	3,000 - 8,999	9,000 - 17,000	>17,000
Základní faktory konkurenceschopnosti	60 %	40-60 %	40 %	20-40 %	20 %
Faktory zvyšující efektivitu	35 %	35-50 %	50 %	50 %	50 %
Faktory výzkumu a inovací	5 %	5-10 %	10 %	10-30 %	30 %

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Ze zemí Evropské unie je do druhého stupně zařazeno Bulharsko a Rumunsko. Chorvatsko, Maďarsko Lotyšsko, Litva, Polsko a Slovensko se nacházejí v mezistupni mezi druhým a třetím stupněm. Zbytek států Evropy se řadí mezi nejvyspělejší státy do třetího stupně

Výsledné skóre se uvádí na škále bodů jedna až sedm a celkový výpočet vychází z několika vzorců a celkově je poměrně složitý, protože každý pilíř ještě obsahuje jednotlivé podindexy, kterým jsou taktéž prisuzovány procentuální váhy.

První pilíř je chápán jako rámec, který formuje prostředí, v němž působí jednotlivci, firmy a vládní sektor. Institucionální rámec hraje důležitou roli díky svému vlivu na efekty rozvojových strategií a politik (rozdělení jejich přínosů a nákladů). Ovlivňuje rovněž samotné investiční rozhodování a organizaci výroby. [18] Jde tedy o právní předpisy a správní rámec v němž dané subjekty působí. Hodnotí kvalitu institucí, množství byrokracie, regulace, korupci v oblasti veřejných zakázek a jejich transparentnost.

Druhý pilíř hodnotí kvalitu dopravní, komunikační a energetické infrastruktury jako činitel, který propojuje jednotlivé části hospodářství a má také vliv na produktivnost a flexibilitu soukromého sektoru. Dobře rozvinutá infrastruktura snižuje vzdálenosti mezi integrací na mezinárodní trhy a tím ovlivňuje celkový hospodářský růst. Nejen kvalita, ale také efektivita v oblasti infrastruktury je velmi důležitá, efektivita je závislá především na rozsáhlosti telekomunikační sítě v zemi, která zajišťuje volný tok informací a tím relevantní rozhodování.

Třetím základním faktorem konkurenceschopnosti je makroekonomická stabilita. Přestože mezi ní a úrovní produktivity neexistuje přímá vazba, nezdravé makroekonomické prostředí poškozuje hospodářství jako celek a ztěžuje firmám jejich rozhodování (např. kvůli vysoké míře inflace). Zároveň vysoká míra zadlužení spjatá s vyššími platbami za úroky povolna čím dál více svazuje vládu ruce při realizaci efektivní a účinné rozpočtové politiky. [18]

Čtvrtý pilíř pod pojmem pracovní síla zohledňuje dvě stránky věci dostupnost a celkovou kvalitu zdravotní péče a také podíl obyvatelstva s dokončeným základním vzděláním. Oba faktory mají vliv na celkovou produktivitu práce. Pilíř se nezaměřuje jen na kvalitu zdravotnictví v zemi, ale také na výskyt určitých chorob, které omezují obyvatele v pracovním procesu a tím zpomalují celkový růst ekonomiky.

Pátý pilíř se zaměřuje na další vzdělání obyvatelstva. Potřeba vyššího či dalšího vzdělání je reakce na proces globalizace, rozvoj vzdělání pomáhá firmám a jedincům se lépe přizpůsobovat požadavkům na trzích práce. Roli zde hraje především kvalita vzdělání a jeho pozdější využitelnost v praxi.

Důležitá je nejen produktivita práce, ale také využitelnost zdrojů, proto se šestý pilíř zaměřuje na fungování komoditních trhů, tedy zda je nabízeno takové zboží a služby v množství, které je poptáváno. Výsledná efektivnost těchto trhů může být zkreslena rozdílnou daňovou zatížeností či odlišnou kulturou jednotlivých zemí.

Sedmý a osmý pilíř spolu souvisejí, jde o správné fungování trhů výrobních faktorů. Trh práce by měl mít co nejlépe alokované své zdroje, tedy aby pracovní síla nacházela co nejlepší uplatnění za co nejlepší podmínek z hlediska svých kvalit. Mělo by být zajištěno snadné přecházení z jedné ekonomické činnosti na druhou a za nízké náklady, výkyvy mezd by neměly být časté a neměly by narušovat sociální život obyvatelstva. V rámci sedmého pilíře je rovněž také hodnocena rovnost postavení žen a mužů v podnikatelském prostředí.

Z hlediska finančních trhů, tedy osmého pilíře, je také důležitá správná alokace zdrojů a podpora investorů, aby nedocházelo ke stagnaci finančního trhu a tím celkové ekonomiky. Efektivní fungování finančních trhů je také závislé na pravdivých informacích, dostupných v požadovaný okamžik. Mimo to osmý pilíř hodnotí důvěryhodnost bankovního systému a jeho transparentní fungování.

Devátý sektor se zaměřuje na technologickou vyspělost jednotlivých zemí. Nejedná se pouze o vývoj nových technologií, ale především o přístup k novým technologiím, převážně jde o informační a komunikační technologie, a jejich využití v každodenní praxi. Stejně tak jako správná alokace zdrojů i technologická vybavenost zvyšují produktivitu země.

Desátý pilíř hodnotí velikost trhu, jak domácího, tak i zahraničního. S rozvojem globalizace dochází také k růstu velikosti trhů, což příznivě působí na produktivitu jednotlivých zemí, především malé země s omezeným domácím trhem mají možnost většího ekonomického růstu díky vzniku nadnárodních trhů, například společný trh Evropské unie poskytuje velmi dobré příležitosti i pro malé státy.

Mezi vyspělými zeměmi, jež pozvolna ztrácejí konkurenční výhody v oblasti základních faktorů, hraje důležitou roli sofistikovanost (vyspělost) podnikatelských aktivit, které jsou utvářeny jednak celkovým národním podnikatelským prostředím, a také kvalitou jednotlivých podnikových operací a strategií. Druhým významným okruhem ovlivňujícím vyspělost podnikatelských aktivit je samotné operační a strategické chování firem, resp. jejich managementu, v oblasti marketingu, výroby a inovací. [18]

Poslední pilíř zastupuje inovace, pokud země chce dosahovat konkurenční výhody pomocí výzkumu a vývoje je nutná spolupráce soukromého sektoru s odpovídajícími výzkumnými institucemi a také právní zastřešení ochrany duševního vlastnictví. Oblast inovací je především důležitá pro země, které dosáhly inovační fáze a jiný rozvoj není možný než výrobou špičkových produktů a činností s vyšší přidanou hodnotou. Jde především o dostatečné investice do této oblasti a dostupnost vědeckých institucí, které jsou potřebné pro základní budování nových technologií, důležitou roli zde hraje také spolupráce mezi univerzitami a podnikatelským sektorem.

Přestože jsou jednotlivé pilíře a dosažené skóre v nich uváděny jednotlivě, je velmi důležité si uvědomit, že jednotlivé pilíře jsou na sobě závislé a vzájemně se ovlivňují.

3.2.4 Hodnocení konkurenceschopnosti podle IMD

Druhý významný koncept multikriteriálních hodnocení byl rozpracován IMD. Definice konkurenceschopnosti dle IMD je vymezena ze dvou úrovní:

1. schopnost jednotlivých národů a příslušného podnikového sektoru využívat svých schopností pro dosažení prosperity a zisku (jde o tzv. stručnou definici)

2. soubor geografického, ekonomického a sociálního prostředí a politik, jež formují schopnost podniků utvářet a udržovat vyšší přidanou hodnotu a také vyšší prosperitu pro obyvatelstvo (tzv. akademické definice). Toto vše je určováno a formováno tradicí, geograficko-hospodářskou predispozicí, historií, systémem hodnot atd. v jednotlivých zemích či regionech (Garelli, 2008). [18]

Světová ročenka konkurenceschopnosti této instituce je publikována již od roku 1989 a počet sledovaných zemí a metodika multikriteriálního hodnocení konkurenceschopnosti se již od jejího vzniku vyvíjela poměrně dynamicky. V každé z nově vydávaných ročenek se objevují, další nové indikátory, mění se počet sledovaných zemí i samotná metodika, což sice zeslabuje porovnatelnost časových řad hodnocení, ale na druhou stranu umožňuje precizovat hodnocení konkurenceschopnosti. [11]

Narozdíl od Světového ekonomického fóra, které hodnotí země především podle ekonomického růstu se IMD zaměřuje zejména na postavení zemí na mezinárodních trzích. IMD hodnotí více než tři stovky kritérií v poměru zhruba 2/3 tvrdých dat ku 1/3 dat měkkých.

Základem měření konkurenceschopnosti podle IMD je hladina příjmů, životní úroveň a kvalita života, proto není sledovaná pouze ekonomická prosperita zemí, ale také zdravotní péče, sociální a politická stabilita či kvalita vzdělání. Měření konkurenceschopnosti probíhá pomocí více než 300 ukazatelů rozčleněných do 4 skupin: makroekonomické stability, efektivnosti fungování vlády, efektivnosti fungování podnikového sektoru a kvality infrastruktury (základní, technologické, vědecké a lidského kapitálu). Každá ze čtyř skupin faktorů je ještě rozdělena do pěti subfaktorů, celkově je tedy hodnoceno dvacet subfaktorů. Pro výpočet je každému subfaktoru přiřazena váha 5 % bez ohledu na počet zahrnutých indikátorů.

První hlavní faktor hodnotí ekonomickou výkonnost zhruba 80 indikátory, do této oblasti jsou přiřazeny následující subfaktory: domácí ekonomika, mezinárodní obchod, mezinárodní investice, zaměstnanost a ceny. Druhý faktor se zaměřuje na efektivnost fungování vlády a zahrnuje zhruba 70 indikátorů, které jsou rozděleny do subfaktorů – veřejné investice, fiskální politika, institucionální rámec, legislativa a sociální rámec. Třetí oblast se věnuje efektivnosti fungování podnikání, z hlediska těchto subfaktorů – produktivita, trh práce, finance, praktiky managementu, hodnoty a postoje, v této oblasti vystupuje také zhruba 70 indikátorů. Poslední oblast je nejpočetnější skupinou z hlediska množství indikátorů, je zde zařazeno téměř 100

indikátorů. Základní vzdělání, vědecká infrastruktura, technologická infrastruktura, zdraví a životní prostředí, vzdělání jsou subfaktory, které se zařadí do čtvrté oblasti faktorů.

IMD vypracovalo jakýsi návod, jak dosáhnout konkurenceschopnosti a udržet si konkurenční výhodu pomocí tzv. Zlatých pravidel konkurenceschopnosti, tyto pravidla jsou obsažena v následujících deseti bodech:

1. vytvářet stabilní a předvídatelné legislativní prostředí,
2. pracovat na pružné a silné ekonomické struktuře a poté ji udržovat,
3. investovat do základní a technologické infrastruktury,
4. podporovat soukromé úspory a domácí investice,
5. rozvíjet agresivitu na mezinárodních trzích a zároveň atraktivitu pro přímé zahraniční investice,
6. dodržovat kvalitní, pružné a transparentní fungování vlády a veřejného sektoru,
7. zachovávat rovnovážný vztah mezi úrovní mezd, produktivitou a zdaněním,
8. zachovávat sociální strukturu prostřednictvím snižování mzdové nerovnosti a posilování střední třídy,
9. investovat do vzdělání, zvláště středního školství a systému celoživotního vzdělávání pracovní síly,
10. udržovat v rovnováze charakter hospodářství mezi strategií založené na blízkosti a na globálním působení s cílem dosahování růstu bohatství a zároveň ochrany systému hodnot, které sdílí obyvatelstvo.

I přes definovaná zlatá pravidla pro rozvoj konkurenceschopnosti neexistuje jednotný recept pro všechny subjekty. Dle IMD mohou být strategie rozvoje konkurenceschopnosti úspěšné pouze tehdy, pokud jsou vybalancovány čistě ekonomické aspekty vycházející z potřeby uspět na světových trzích se sociálními požadavky, které jsou dány historicky, tradicí či systémem hodnot obyvatel. [18]

3.3 Strategie konkurenceschopnosti EU a České republiky

3.3.1 Evropské strategie konkurenceschopnosti

V roce 2000 Evropská unie přijala svou první strategii konkurenceschopnosti, nazvanou Lisabonská strategie. Byla závazná pro všechny členské země EU. Vytkla si za cíl učinit z EU do roku 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomiku světa založenou na znalostech, schopnou dosahovat udržitelného ekonomického růstu, vytvářet početnější a lepší

pracovní místa a zajišťovat větší sociální soudržnost. Tento základní cíl Lisabonské strategie se nepodařilo v celé jeho šíři naplnit, realizace Lisabonské strategie přinesla pouze dílčí úspěchy.

[10]

Původní Lisabonská strategie vycházela z opatření v hlavních deseti oblastech:

- informační společnost pro všechny;
- vytvoření Evropského výzkumného prostoru;
- vytvoření příznivého prostředí pro vznik a rozvoj inovativních podniků (zejména malých a středních);
- ekonomické reformy k dokončení plně funkčního vnitřního trhu;
- efektivní a integrované finanční trhy;
- koordinace makroekonomických politik – fiskální konsolidace, kvalita a udržitelnost veřejných financí;
- vzdělání a odborná příprava pro život a práci ve znalostní společnosti;
- početnější a lepší pracovní místa pro Evropu: rozvoj aktivní politiky zaměstnanosti;
- modernizace sociální ochrany
- a posílení sociálního začleňování.

Již v polovině období vymezeného pro strategii bylo zřejmé, že požadovaných výsledků nebude dosaženo, a proto v roce 2005 byla přijata revidovaná Lisabonská strategie. Nová Lisabonská strategie se ještě více zaměřovala na posílení ekonomického růstu a vytváření nových pracovních míst v členských státech EU. Přesto ani obnova strategie nedopomohla k dosažení požadovaných cílů. Opatření Revidované Lisabonské strategie byly zúžena do třech hlavních oblastí:

- přitažlivější Evropa pro investory a pracovníky;
- znalosti a inovace: cesta k růstu
- a vytváření většího počtu a lepších pracovních míst.

Vyhodnocení končící Lisabonské strategie provedla Evropská komise ve svém pracovním dokumentu ze dne 2. února 2010 s názvem Hodnocení Lisabonské strategie. Uvádí se v něm, že Lisabonská strategie přinesla řadu pozitivních efektů, avšak nepodařilo se splnit její hlavní cíle. To dokládají i statistická data. Evropská unie není v roce 2010 ani nejkonzurenceschopnější, ani nejdynamičtější ekonomika světa, jak požadovala původní Lisabonská strategie. Po roce 2005 až do nástupu globální krize se dařilo zvyšovat tempo

ekonomického růstu i míru zaměstnanosti, jak vytyčovala revidovaná Lisabonská strategie z roku 2004, avšak nástup krize znehodnotil dosažený pokrok. [10]

Po dalších pěti letech byla Evropskou unií přijata nová strategie s názvem Evropa 2020, která má vést ke zvyšování konkurenceschopnosti celé Evropské unie. Je sestavena s ohledem na proběhlou ekonomickou krizi, kdy obsahuje návrhy členským státům, jak překonat důsledky právě ekonomické a finanční krize a obnovit tak svůj ekonomický růst, finanční stabilitu, zaměstnanost a sociální politiku státu.

Strategie Evropa 2020 je rozdělena na dvě části, hlavní část obsahuje sedm stěžejních oblastí k dosažení dlouhodobých cílů, konkrétně jde o oblasti:

- unie inovací;
- mládež v pohybu;
- digitální program pro Evropu;
- Evropa méně náročná na zdroje;
- průmyslová politika pro éru globalizace;
- program pro nové dovednosti a pracovní místa;
- evropská platforma pro boj proti chudobě.

Druhá část je zaměřena na návrhy týkající se překonání důsledků globální krize, která obsahuje čtyři stěžejní oblasti:

- určit věrohodnou strategii překonání krize;
- reforma finančního systému;
- rozpočtová konsolidace pro dlouhodobý růst
- a koordinace v rámci hospodářské a měnové unie.

Je zajímavé sledovat, jak původní Lisabonská strategie měla nejen největší rozsah, co se týká hlavních oblastí opatření, ale také nejvyšší ambice, tedy udělat z Evropské unie nejkonkurenceschopnější ekonomiku světa, o pět let později revidovaná Lisabonská strategie ustoupila od těchto vysokých ambicí a zaměřila se hlavně na ekonomický růst a zaměstnanost. Aktuální strategie Evropa 2020 se snaží jít zlatou střední cestou má za cíl stanovit sociálně tržní hospodářství pro 21. století, ale její priority jsou rozumnější. Jde o inteligentní růst, udržitelný rozvoj a růst podporující začlenění.

Z pohledu České republiky jako malé otevřené ekonomiky, v jejíž struktuře má navíc významné zastoupení průmysl, se strategie Evropa 2020 jeví jako přínosnější než Lisabonská strategie. [10]

3.3.2 Strategie konkurenceschopnosti České republiky

Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období 2012 až 2020 (SMK). Její podtitul "Zpět na vrchol" charakterizuje záměr vlády dostat do roku 2020 Českou republiku prostřednictvím této strategie mezi 20 nejvíce konkurenceschopných zemí světa. Strategie posuzuje konkurenceschopnost v devíti pilířích. Mezi ty hlavní patří instituce, infrastruktura a inovace. Celkem je připraveno více než čtyřicet velkých projektů, které představují přes dvě stovky konkrétních opatření. [21]

Samotná strategie je založena na tzv. 3i, tedy třech základních oblastech, na které se zaměřuje. Jedná se o instituce, inovace a infrastrukturu. Jednotlivé pilíře jsou ještě napojeny na dva koncepční dokumenty, konkrétně proexportní strategii a kohezní politiku České republiky.

Jelikož instituce představují jednu z nejslabších stránek České republiky, tak má strategie za cíl především zefektivnění a zkvalitnění fungování veřejné správy, zjednodušení samotného přístupu ke službám veřejné správy – elektronizace, zajištění větší transparentnosti při hospodaření se státním majetkem a snazší vymahatelnost práv.

V oblasti infrastruktury se strategie zaměřuje na zlepšení kvality dopravních cest, zefektivnění všech druhů dopravy a zvýšení konkurenceschopnosti železniční dopravy, zlepšení dostupnosti vysokorychlostního internetu a vytvoření státní energetické koncepce.

Z hlediska inovací je hlavním nástrojem dosažení úspěchu určení klíčových technologických oblastí a jejich podpora, reforma inovačního systému, optimalizace a rozvoj služeb podpůrné infrastruktury pro transfer technologií.

Dalšími oblastmi, se kterými strategie konkurenceschopnosti pracuje jsou finanční trhy, trh práce, vzdělanost, podnikání, trh zboží a služeb, zdravotnictví a makroekonomika.

Ke každému projektu je vypracována tzv. projektová karta, která se skládá z gescé opatření, shrnutí navrhovaných opatření, konkrétních cílů, návrhů měřítek a jejich plnění, harmonogram jednotlivých opatření s úkoly a termíny a také příkladu ze zahraničí, který poukazuje na fungující praxi.

3.4 Makroekonomické ukazatele

Rozdílný hospodářský vývoj jednotlivých zemích a původy těchto rozdílů zajímaly ekonomy od nepaměti.

Mezinárodní srovnávání makroekonomických údajů a jejich vysvětlování se proto stalo nedílnou součástí makroekonomických analýz. Postupující integrace světové ekonomiky a mezinárodní koordinace hospodářské politiky potřebu mezinárodních srovnání ještě zesílila. [17]

Nejznámějším a nejpoužívanějším makroekonomickým ukazatelem, který vyjadřuje vývoj ekonomiky státu je jednoznačně hrubý domácí produkt. Kromě hrubého domácího produktu je důležitý i vývoj inflace v dané zemi.

Hrubý domácí produkt, inflace, zaměstnanost a platební bilance zahraničního obchodu (rozdíl mezi exportem a importem zboží a služeb do/ze země) se používají při vyjádření zhodnocení výkonnosti ekonomiky a úspěchu hospodářské politiky pomocí tzv. magického čtyřúhelníku. Aby ekonomika byla co nejefektivnější snaží se vlády dosáhnout růstu HDP, poklesu inflace a nezaměstnanosti, respektive růstu zaměstnanosti a aktivní platební bilance zahraničního obchodu případně co nejnižšího jejího schodku.

Mezi další důležité faktory, které ovlivňují vývoj ekonomiky patří také zadluženost země, fiskální a monetární politika či vývoj měnového kurzu.

3.4.1 Hrubý domácí produkt a národní účty

Hrubý domácí produkt (HDP) představuje základní a nejčastěji používaný makroekonomický ukazatel.

Vyjadřuje konečný výsledek výrobní činnosti rezidentských výrobních jednotek a může být vymezen třemi způsoby:

- jako součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů nebo jednotlivých odvětví;
- jako součet konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami (konečná spotřeba a tvorba hrubého kapitálu) a salda vývozu mínus dovozu výrobků a služeb;

- jako součet prvotních důchodů za národní hospodářství celkem (náhrad zaměstnancům, daní z výroby a z dovozu snížených o dotace, hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu). [4]

HDP jako objemový ukazatel charakterizuje ekonomický rozměr země (čím větší objem HDP země vytvoří, tím větší je její váha ve světové ekonomice), ukazatel HDP v přepočtu na obyvatele vyjadřuje ekonomickou úroveň země (čím vyšší je HDP na obyvatele, tím je země ekonomicky vyspělejší, má vyšší důchod na hlavu a vyšší životní úroveň). [17]

Ke srovnání vývoje HDP se hrubý domácí produkt vyjadřuje ve stálých cenách, na základě jeho změn v čase jsou realizovány opatření hospodářské politiky státu. Avšak vymezení HDP jako ukazatele vývoje ekonomiky není tak jednoznačné, protože se jedná o ukazatel pouze výroby, jeho hodnoty nejsou vypočítávány, ale spíše odhadovány v oblastech, kde není možné potřebné údaje získat, např. šedá ekonomika.

Dalo by se předpokládat, že s růstem HDP poroste i životní úroveň v dané zemi, ale ne vždy tomu tak je. Mezi ukazatele, které sledují vývoj životní úrovně a růst blahobytu v zemi patří konečná spotřeba a disponibilní důchod domácností.

Celková konečná spotřeba se rovná výdajům domácností, soukromých neziskových organizací a vládních institucí za výrobky a služby nakoupené doma či v cizině. [4]

Sjednocení definic, výpočtů a zaznamenávání makroekonomických ukazatelů je základem pro srovnávání postavení ekonomik jednotlivých států. K tomuto sjednocení pomohlo zavedení systému národního účetnictví, na kterém společně spolupracovalo OSN, Komise evropských společenství, EUROSTAT, Mezinárodní měnový fond, OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), Světová banka a národní statistické orgány.

Základním agregátem národních účtů je hrubý domácí produkt (HDP), který vyjadřuje celkové výsledky ekonomické aktivity země měřené hrubou přidanou hodnotou vytvořenou ve všech odvětvích národního hospodářství. Vymezení výroby a HDP je svým způsobem klíčové, pro celý systém národních účtů. [17]

Aby bylo možné srovnávat HDP jednotlivých zemí musí být vyjádřeno ve stejné měně a srovnatelné cenové úrovni. To zajistí převod jednotlivých národních měn na konverzní míru, která se nazývá parita kupní síly (purchasing power standards – PPS). Parita kupní síly může

být uváděna jako běžná PPS, to znamená, že se její vývoj mění v čase. nebo jako stála PPS, kdy je zvolen jeden výchozí rok, podle kterého jsou přepočítávány následující roky.

Třebaže PPS se používají zejména k mezinárodnímu srovnávání HDP na hlavu, nejde o jedinou oblast využití PPS. Důležité je např. mezinárodní srovnávání produktivity práce, tzn. produkce na pracovníka (resp. odpracovanou hodinu). [17]

SNÚ obsahuje makroekonomické indikátory, které vycházejí z HDP, ale berou v úvahu i některé další aspekty ekonomického vývoje země. Mezi ně patří především ukazatel hrubého národního důchodu (HND), který zohledňuje procesy prvotního rozdělení mezi národní ekonomikou a světem. HND představuje úhrn prvotních důchodů rezidentských institucionálních jednotek: náhrady zaměstnancům, daně z výroby a dovozu minus dotace, důchody z vlastnictví, provozní přebytek a smíšený důchod. [4]

S růstem globalizace roste i významnost HND, důchody jsou častěji využívány jinde, než byly vyprodukovány.

3.4.2 Inflace

Inflace představuje všeobecný růst cenové hladiny, jedná se o růst množství peněz v ekonomice, který zapříčiňuje pokles kupní síly peněz. Stejně tak jako HDP i inflace má vliv na konkurenceschopnost dané ekonomiky. Obecně se jedná o nežádoucí vliv v ekonomice, který negativně ovlivňuje život obyvatel v zemi.

S růstem inflace neboli cenové hladiny dochází ke zvyšování množství peněz v oběhu a tím k jejich znehodnocování, které postupně vede až k poklesu kupní síly peněz.

Opakem inflace je deflace, tedy pokles cenové hladiny. Jedná se o situaci, kdy roste hodnota peněžních prostředků a ty se stávají vzácnějšími, to bude mít důsledek v poklesu cen. Stejně tak jako vysoká inflace, tak deflace je pro ekonomiku nepříznivým jevem. Pouze v krátkodobém období může mít i deflace pozitivní vliv na ekonomiku, kdy dochází ke snižování cen výrobních faktorů a tím firmy více investují a vyrábí více, díky čemuž vznikají například nové pracovní příležitosti.

Stejně tak jako deflace i inflace může mít příznivý vliv na danou ekonomiku. Pokud se inflace pohybuje v určitých intervalech stimuluje ekonomiku k lepší výkonnosti. Inflace je ovlivňována množstvím peněz v ekonomice, především centrální bankou země, která celou

situaci na finanční trhu sleduje a v případě nutnosti zasahuje především pomocí úrokových sazeb, operacemi na finančních trzích a pomocí povinných minimálních rezerv. Právě díky úrokovým sazbám se snaží udržet inflaci na udržitelné hranici.

Extrémní situací z hlediska inflace pak představuje hyperinflace, jde o navýšení cen o více než 100 %. Tedy peníze ztrácejí svoji hodnotu a funkci uchovatele hodnoty. Hyperinflace má pro ekonomiku devastující důsledky, protože vede až ke zhroucení peněžního systému a celkového hospodářství. Poslední případ hyperinflace byl zaznamenán v roce 2016 ve Venezuele.

V současné době je ekonomy doporučováno udržovat nízkou hranici, která bude stabilní, tedy ani nulová inflace není ideální.

Nejčastěji se inflace vyjadřuje pomocí indexu spotřebitelských cen (CPI) nebo pomocí deflátoru HDP. Index spotřebitelských cen vychází z tzv. spotřebního koše. Spotřební koš představuje výdaje průměrné domácnosti na potravinářské i nepotravinářské zboží. V rámci indexu spotřebitelských cen tedy dochází k porovnání nákladů vynaložených a pořízení tohoto koše s náklady vyloženými v předchozím roce či základním roce. Pro mezinárodní srovnání se využívá poupraveného indexu spotřebitelských cen, tedy tzv. harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP).

Komplexnější vyjádření inflace poté představuje deflátor HDP, pracuje s cenami všech statků, ze kterých je složen hrubý domácí produkt. Vypočítá se jako podíl HDP vyjádřeného v cenách běžného roku k HDP vyjádřeného v cenách roku minulého.

3.4.3 Nezaměstnanost

Trh práce je také důležitým faktorem pro rozvoj konkurenceschopnosti, čím více obyvatel pracuje, tím mají více finančních prostředků čímž podporují celkovou ekonomiku státu a přispívají k tvorbě výsledného produktu země. Sřet nabídky a poptávky na trhu práce je klíčovým faktorem pro celkovou zaměstnanost v zemi. Důležité je vytvořit dostatek pracovních míst s odpovídajícím ohodnocením a také motivovat osoby k účasti v pracovním procesu, tedy neposkytovat příliš vysoké podpory v nezaměstnanosti, které by snižovaly motivaci lidí pracovat.

Problém pro ekonomiku představuje nezaměstnanost, tedy situace, kdy část obyvatelstva nepracuje. Vyskytují se dva důvody nezaměstnanosti obyvatel, buď nejsou schopni si práci najít

nebo ochotni si práci najít. Za nezaměstnanou je považována osoba, která je starší 15 let, aktivně si práci hledá a je schopná nastoupit do práce v následujících 14 dnech.

Míra nezaměstnanosti se vypočítá dle následujícího vzorce:

$$u = \frac{U}{L} \qquad L = E + U$$

kde:

- u = míra nezaměstnanosti (nejčastěji vyjádřená v procentech, tedy $u \cdot 100$)
- U = počet lidí bez práce
- E = počet zaměstnaných lidí
- L = celkový počet osob schopných pracovat

U nezaměstnanosti je důležité zohledňovat její délku, pokud by došlo k dlouhodobé nezaměstnanosti, tedy osoby by byly bez práce déle než jeden rok, jedná se o vážný problém, který signalizuje hospodářskou recesi, dlouhodobou stagnaci mezd či již zmíněné vysoké podpory v nezaměstnanosti.

Nezaměstnanost se dělí podle příčin vzniku na nezaměstnanost frikční, strukturální, cyklickou, sezónní a dobrovolnou. Přestože dobrovolná nezaměstnanost představuje jednu skupinu, není zahrnuta do statistik o nezaměstnanosti, protože dotyčný není ochotný přijmout nabízenou práci za daných podmínek a je to jeho subjektivní rozhodnutí.

Frikční neboli dočasná či krátkodobá nezaměstnanost představuje období mezi ukončením zaměstnání a nalezením nového pracovního místa. Jedná se o častý jev spojený s fungováním pracovního trhu, proto se také řadí do přirozené míry nezaměstnanosti a nepředstavuje pro ekonomiku zásadní problém.

Strukturální nezaměstnanost je spojena se strukturální změnou ekonomiky, přesunu od jednoho odvětví k druhému. Vzhledem ke změnám v odvětví je nutná i rozdílná kvalifikace, v období rekvalifikace těchto pracovníků vzniká právě strukturální nezaměstnanost. Taktéž tento druh nezaměstnanosti může být zařazen do přirozené nezaměstnanosti, která je spojena s fungováním a vývojem národního hospodářství.

Sezónní nezaměstnanost je spojena s určitým typem povolání, která se dají provozovat pouze za určitých podmínek, v určitém ročním období. Typická je pro horská nebo přímořská střediska, zemědělství či stavebnictví. Někteří ekonomové řadí sezónní nezaměstnanost jako část frikční

případně strukturální nezaměstnanosti. Posledním typem nezaměstnanosti je nezaměstnanosti cyklická, která je spojená s hospodářským cyklem a objevuje se v období recese.

3.4.4 Současné makroekonomické ukazatele České republiky

Nejdůležitějším makroekonomickým agregátem, na základě, kterého měříme a posuzujeme výkonnost ekonomiky a její vývoj, je ukazatel hrubého domácího produktu. Hrubý domácí produkt odráží úroveň ekonomiky a jeho vývoj je daným vývojem ekonomiky. [8] V roce 2017 dosáhla výše HDP České republiky 5 050 miliard Kč. Pro srovnávání jednotlivých států mezi sebou se HDP vyjadřuje buď v přepočtu na jednoho obyvatele nebo dle parity kupní síly. Hodnota hrubého domácího produktu České republiky přepočteného na obyvatele v roce 2017 činila 476 432 Kč vyjádřeno v běžných cenách.

Průměrná roční inflace v roce 2017 dosahovala hodnoty 2,5 %, tedy došlo k nárůstu oproti předchozím rokům. Z hlediska obecné míry nezaměstnanosti si Česká republika stojí velmi dobře, v posledních letech dochází ke každoročnímu snižování nezaměstnanosti. Za rok 2017 byla obecná míra nezaměstnanosti na úrovni 2,9 %, tedy jedna z nejnižších v Evropě. Saldo běžného účtu platební bilance od roku 2014 vykazuje přebytek, v předešlých letech byly hodnoty schodkové. Konkrétně v roce 2017 představovalo saldo běžného účtu platební bilance 54 157,1 milionů Kč, přesto došlo k poklesu o více než jedno procento oproti roku předchozímu. Státní dluh Česka se pohybuje v posledních letech na hranici 1 600 miliard Kč, konkrétně v roce 2017 se jednalo o 1 624,7 mld. Kč.

4 Vlastní práce

V následující kapitole bude porovnáno postavení všech 28 zemí Evropské unie dle indexu The Global Competitiveness Index (GCI), včetně jednotlivých pilířů. Jednotlivé pilíře jsou ještě hodnoceny určitým souborem dílčích oblastí, z nichž je vypočten na základě přiřazených vah průměr pro daný pilíř. Hodnoty GCI indexu budou porovnávány za roky 2015-2016 a 2016-2017, rok 2018 nebyl zvolen z důvodu nové metodiky výpočtu indexu. Tato změna by znemožnila porovnání s hodnotami předchozího roku. Jednotlivé země světa jsou seřazeny na základě dosaženého skóre, přiřazené body se pohybují na stupnici od 1-7, čím vyššího skóre země dosáhne, tím lépe si vede oproti ostatním. V roce 2015-2016 bylo v žebříčku tímto způsobem hodnoceno 140 zemí z celého světa, o rok později 138 zemí. Nakonec bude zhodnocení postavení České republiky a ostatních zemí Evropské unie z hlediska vybraných makroekonomických ukazatelů. K ověření síly závislosti mezi indexem konkurenceschopnosti GCI a makroekonomickými ukazateli, jako jsou HDP, inflace a nezaměstnanost, bude použit ekonometrický model.

4.1 The Global Competitiveness Index – GCI

Tabulka č. 2 zobrazuje umístění jednotlivých zemí Evropské unie v žebříčku The Global Competitiveness Index v letech 2015-2016 a 2016-2017. Jednotlivé země jsou seřazeny sestupně dle pořadí, pořadové číslo je převzaté z žebříčku všech hodnocených zemí světa a pro lepší orientaci je také uvedeno dosažené skóre.

První dvě příčky patří Německu a Nizozemsku. I přes mírné zlepšení skóre Německa došlo k jeho propadu o jednu příčku. Makroekonomické prostředí Německa je stabilní s nízkým vládním deficitem, nejvíce se země zaměřuje na rozvoj inovací a technologickou připravenost, přesto větší nárůst konkurenceschopnosti země byl omezen zhoršenou bezpečnostní situací a velkým přílivem migrantů. Nizozemsko zaznamenává nárůst skóre a v posledním sledovaném roce se díky tomu umístilo na 4. místě před Německem. Nizozemsko v sedmi pilířích zaujalo místo v první desítce ze všech sledovaných zemí světa. Ve své konkurenceschopnosti se zaměřuje především na sociální inovace a usnadnění najímání a propouštění pracovníků na trhu práce.

Tabulka č. 2: Pořadí jednotlivých zemích EU dle GCI 2015-2016 a GCI 2016-2017

	GCI 2015-2016			GCI 2016-2017	
	Pořadí	Skóre		Pořadí	Skóre
Německo	4	5,53	Nizozemsko	4	5,57
Nizozemsko	5	5,50	Německo	5	5,57
Finsko	8	5,45	Švédsko	6	5,53
Švédsko	9	5,43	Spojené království	7	5,49
Spojené království	10	5,43	Finsko	10	5,44
Dánsko	12	5,33	Dánsko	12	5,35
Belgie	19	5,20	Belgie	17	5,25
Lucembursko	20	5,20	Rakousko	19	5,22
Francie	22	5,13	Lucembursko	20	5,20
Rakousko	23	5,12	Francie	21	5,20
Irsko	24	5,11	Irsko	23	5,18
Estonsko	30	4,74	Estonsko	30	4,78
Česká republika	31	4,69	Česká republika	31	4,72
Španělsko	33	4,59	Španělsko	32	4,68
Litva	36	4,55	Litva	35	4,60
Portugalsko	38	4,52	Polsko	36	4,56
Polsko	41	4,49	Malta	40	4,52
Itálie	43	4,46	Itálie	44	4,50
Lotyšsko	44	4,45	Portugalsko	46	4,48
Malta	48	4,39	Lotyšsko	49	4,45
Rumunsko	53	4,32	Bulharsko	50	4,44
Bulharsko	54	4,32	Slovinsko	56	4,39
Slovinsko	59	4,28	Rumunsko	62	4,30
Maďarsko	63	4,25	Slovensko	65	4,28
Kypr	65	4,23	Maďarsko	69	4,20
Slovensko	67	4,22	Chorvatsko	74	4,15
Chorvatsko	77	4,07	Kypr	83	4,04
Řecko	81	4,02	Řecko	86	4,00

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Z hlediska celkového indexu největší propad mezi zeměmi EU zaznamenal Kypr, jehož skóre se snížilo o 0,19 bodů, což zapříčinilo propad na předposlední příčku, níže se umístilo pouze Řecko, které prochází dlouhodobou krizí. Zhoršující se postavení Kypru je nejvíce zapříčiněno složitým systémem přístupu k financím, jako jsou půjčky či úvěry poskytované fyzickým osobám a podnikům. Postavení Řecka jako nejhůře konkurenceschopného státu z celé Evropské unie je zapříčiněno rovněž složitým bankovním systémem, vysokou daňovou zátěží a politickou nestabilitou.

Naopak k největšímu nárůstu došlo u Malty, tento nejmenší stát Evropské unie dosáhl posunu v pořadí zemí celého světa o 8 příček, konkrétně se jednalo o nárůst 0,13 bodů v celkovém skóre. Po skončení světové ekonomické krize dochází ke každoročnímu zlepšení ekonomické úrovně Malty.

Česká republika se v obou sledovaných období umístila na třináctém místě ze zemí Evropské unie, tedy ještě v první polovině. Přestože Česká republika zaujímá stejnou příčku došlo ke zlepšení dosaženého skóre konkurenceschopnosti o 0,03 bodů. The Global Competitiveness Report 2016-2017 uvedl jako nejvíce omezující rozvoj konkurenceschopnosti České republiky následující oblasti: neefektivní vládu a státní instituce, daňovou regulaci a korupci. Toto hodnocení bylo provedeno na základě veřejného mínění, téměř 20 % respondentů vnímá neefektivní vládu a státní instituce jako nejproblematictější z hlediska podnikání. Daňová regulace představuje problém pro 16 % dotázaných a pro 11,3 % dotázaných je největším problémem korupce.

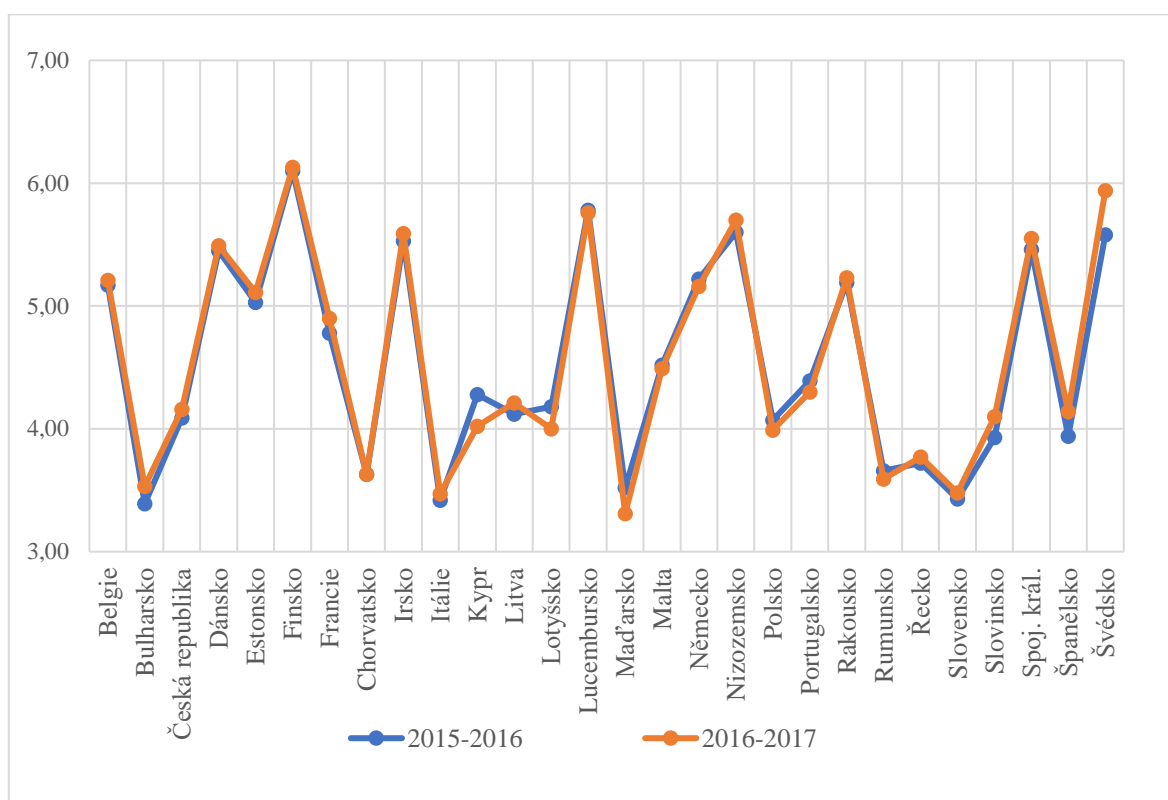
4.1.1 I. pilíř – Institucionální rámec

První pilíř hodnotící institucionální rámec zahrnuje soubor indexů, týkajících se fungování veřejné správy a práva, např. vlastnické právo, ochrana duševního vlastnictví, soudní nezávislost, úplatky, etické chování firem a další.

Z grafu č. 1 je patrné, že mezi sledovanými roky 2015-2016 a 2016-2017 nedošlo k velké změně. Nárůsty, případně úbytky hodnot u skóre se pohybovaly v rozmezí setin maximálně desetin bodů. Největšího poklesu dosáhl Kypr, ve srovnání všech zemí světa se propadl o 19 příček, rozdíl bodů představoval snížení o 6 procent. Naopak zlepšení dosáhlo Švédsko, které se z jedenáctého místa posunulo na místo čtvrté, nárůst téměř o 6,5 %. Tím zaujímá hned po Finsku 2. místo ve srovnání zemí Evropské unie.

Česká republika dosáhla mírného zlepšení o 1,7 %, což zapříčinilo posun mezi zeměmi Evropské unie z 18. místa na místo 16. Tento posun může být známkou toho, že plán konkurenceschopnosti České republiky „Zpět na vrchol“ funguje, právě instituce jsou jednou z hlavních oblastí tohoto plánu.

Graf č. 1: Dosažené skóre zemí EU v I. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017

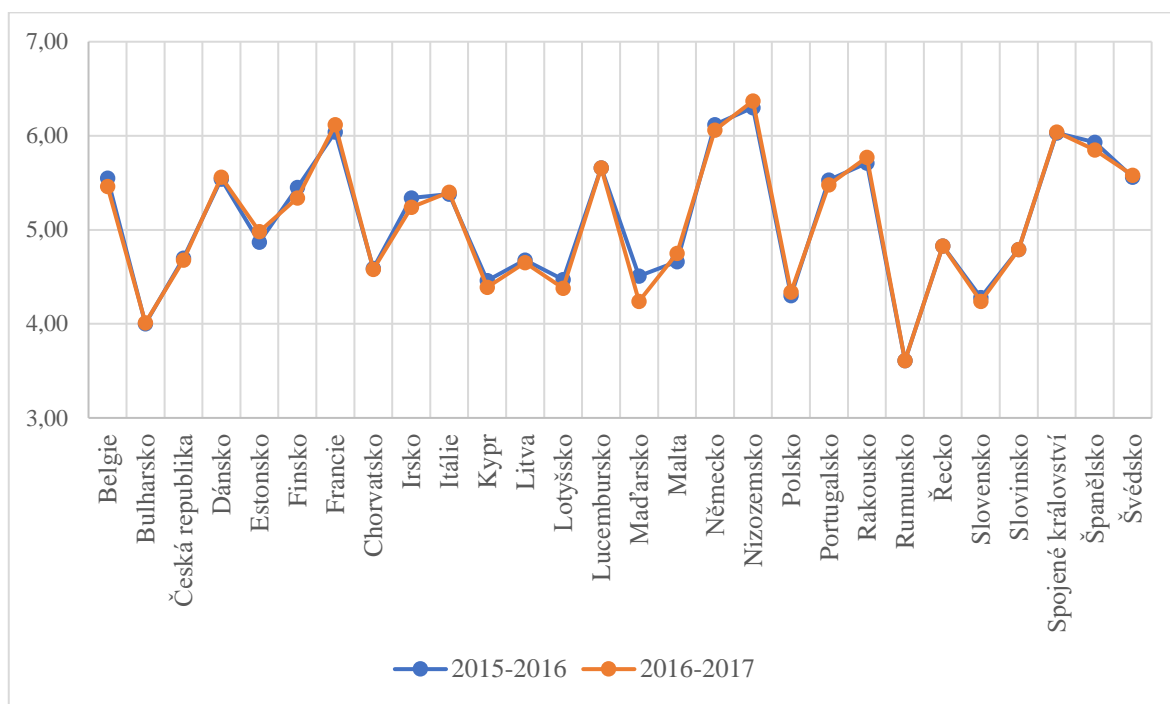
Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

4.1.2 II. pilíř – Infrastruktura

Hodnocení infrastruktury v zemi, kterou se zabývá druhý pilíř, představuje mimo kvalitu silnic a železnic, kvalitu letecké a lodní dopravy také telefonní a internetové spojení či kvalitu dodávek elektřiny. Graf č. 2 zobrazuje země Evropské unie a jejich dosažené skóre v hodnocení II. pilíře indexu GCI v letech 2015-2016 a 2016-2017. Graf vypovídá o stabilní situaci v oblasti infrastruktury, která mezi dvěma obdobími nezaznamenává velké výkyvy.

Z grafu č. 2 je zřejmé nejvyšší dosažené skóre Nizozemska, které si udrželo toto místo v obou letech, především díky rozvinuté lodní dopravě a přístavní infrastruktuře, která je neodmyslitelně spjata s největším přístavem Evropy v Rotterdamu. V celosvětovém měřítku zaujímá Nizozemsko první místo právě v oblasti přístavní infrastruktury. Silnou stránkou není pouze lodní doprava, ale také kvalita silnic v zemi, ta je hodnocena jako čtvrtá nejlepší na světě.

Graf č. 2: Dosažené skóre zemí EU ve II. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

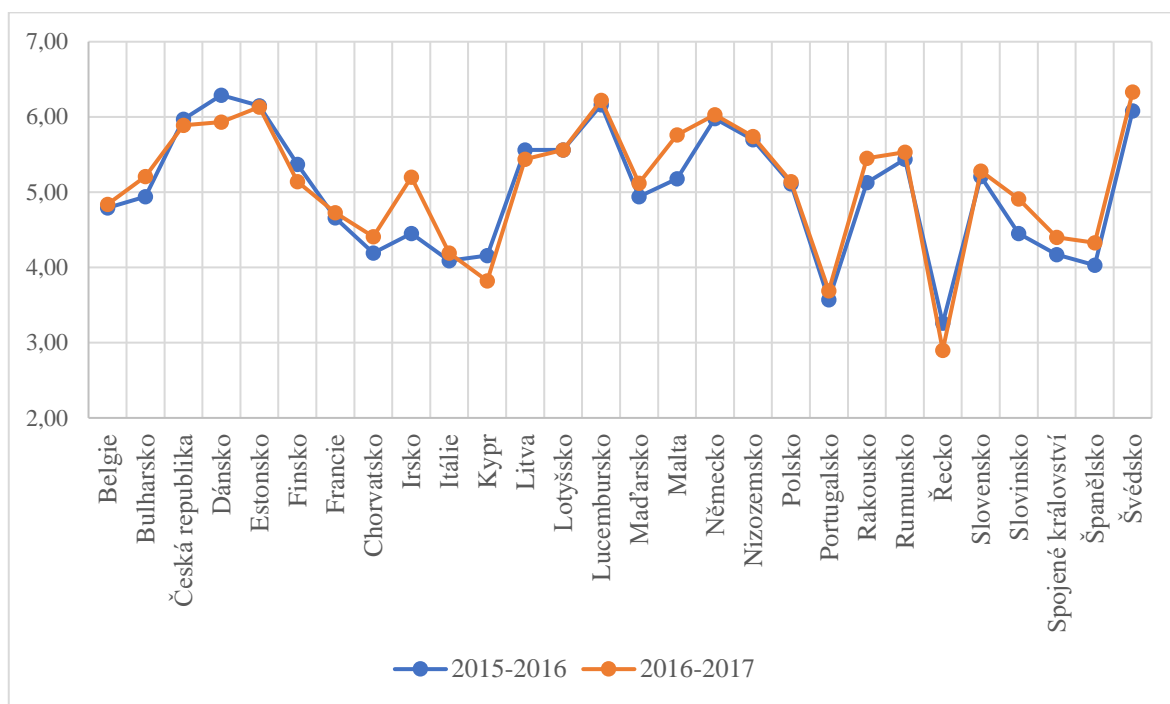
Nejhorší infrastrukturu v Evropě dle indexu konkurenceschopnosti má Rumunsko. V oblasti hodnotící kvalitu silnic se umístilo až na 128. místě ze 138 zemí světa v roce 2016-2017. Zároveň letištní doprava nedosahuje velké kvality, jak její umístění na 101. místě v rámci hodnocených zemí světa vypovídá.

Umístění České republiky na 41. místě v první sledovaném roce a na 43. místě v druhém sledovaném roce vypovídá o zhoršující se konkurenceschopnosti v oblasti infrastruktury. V rámci zemí Evropské unie toto umístění znamená osmnácté, o rok později devatenácté místo. Nejhůře je hodnocena kvalita přístavní infrastruktury, což je pochopitelné, protože Česká republika nemá dostačující přírodní podmínky pro rozvoj přístavní dopravy. Druhá nejhůře vyhodnocená oblast byla kvalita silnic a dálnic v České republice, přestože je zde snaha o zlepšování a posílení silniční infrastruktury, kvalitou se nevyrovná vyspělým státům Evropské unie.

4.1.3 III. pilíř – Makroekonomická stabilita

Třetí pilíř se zaměřuje na makroekonomické ukazatele a jejich stabilitu. Subindexy pilíře jsou procentuální bilance vládního rozpočtu vůči HDP, hrubé národní úspory, roční změna inflace, vládní dluh a státní stupeň úvěruschopnosti.

Graf č. 3: Dosažené skóre zemí EU ve III. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Graf č. 3 zobrazuje dosažené skóre zemí Evropské unie v letech 2015-2016 a 2016-2017 pro třetí pilíř, tedy makroekonomické prostředí. Největšího nárůstu skóre ve sledovaném období dosáhlo Irsko, jehož makroekonomická stabilita vzrostla o 16,85 %. Přesto v hodnocení zemí Evropské unie zaujímá až 15. místo a celosvětově 43. místo. Silný růst irské ekonomiky je zásluhou příznivého daňového systému, kvalifikované pracovní síly hovořící anglicky a také silných vazeb na USA. Právě firmy z USA převážně z oblastí IT, farmacie a chemického průmyslu využívají Irsko jako daňovou rezidenci a také to, že je součástí Evropské unie, což umožňuje volný pohyb zboží a služeb.

Nejlépe umístěnou zemí Evropské unie je Švédsko, které celosvětově zaujímá páté místo v celkovém žebříčku třetího pilíře. Ve Švédsku došlo k celkovému zlepšení konkurenceschopnosti, a právě makroekonomické ukazatele byly jednou z hlavních příčin proč tomu tak bylo. Největší zásluhu na tomto postavení má snižování státního dluhu. Státní dluh Švédska se v posledních pěti letech dostal z deficitního na přebytkový, což vedlo k posílení celkové ekonomiky země. Přebytek státního rozpočtu byl zapříčiněn především snížením výdajů vynaložených na migranty, kteří do země v minulosti přišli a zároveň zvýšením daní.

Poslední příčka mezi zeměmi Evropské unie patří Řecku, celosvětově v roce 2016-2017 obsadilo 131. místo ze 138 hodnocených zemí. Řecká ekonomika je ovlivněna vysokou zadlužeností, jedná o nejvíce zadlužený stát Evropské unie. Státní dluh v poměru k výkonnosti ekonomiky, tedy HDP je několikanásobně větší, konkrétně se jedná o 179 %. Splácení veřejného dluhu brzdí celkovou ekonomiku země, protože jsou stahovány finanční prostředky z ekonomiky.

Druhého největšího poklesu v rámci zemí Evropské unie ve sledované období dosáhl Kypr. Skóre Kypru kleslo o více než 8 %. Nejvíce je ekonomická stabilita země ovlivněna velkou zadlužeností státu. Vládní dluh dosahoval v procentuálním poměru k HDP více než 100 % za posledních pět let, v roce 2017 se vládní dluh dostal pod hranici sta procent zadluženosti, konkrétně na 97,5 %. K vysoké zadluženosti země přispěla záchranná půjčka z nápravného programu od tzv. Trojky mezinárodních věřitelů (Evropská komise, Evropská centrální banka a Mezinárodní měnový fond), kterou Kypr čerpal v letech 2013-2016. Ze schválených 10 mld. EUR Kypr vyčerpal pouze 7,25 mld. EUR, které bude dlouhodobě splácet.

Česká republika v rámci zemí Evropské unie obsadila šestou příčku ve sledovaných letech. Přestože nedošlo k posunu v žebříčku ve srovnání států Evropské unie celosvětově si polepšila o dvě místa, její skóre vzrostlo o 9,6 %. Rozvoj České republiky dle subindexu třetího pilíře GCI je nejvíce brzděn velikostí státního dluhu, který v procentuální přepočtu vůči HDP tvoří zhruba 32 % v roce 2017. Přesto dluh České republiky v poměru k výkonu ekonomiky patří k jednomu z nejnižších v Evropské unie.

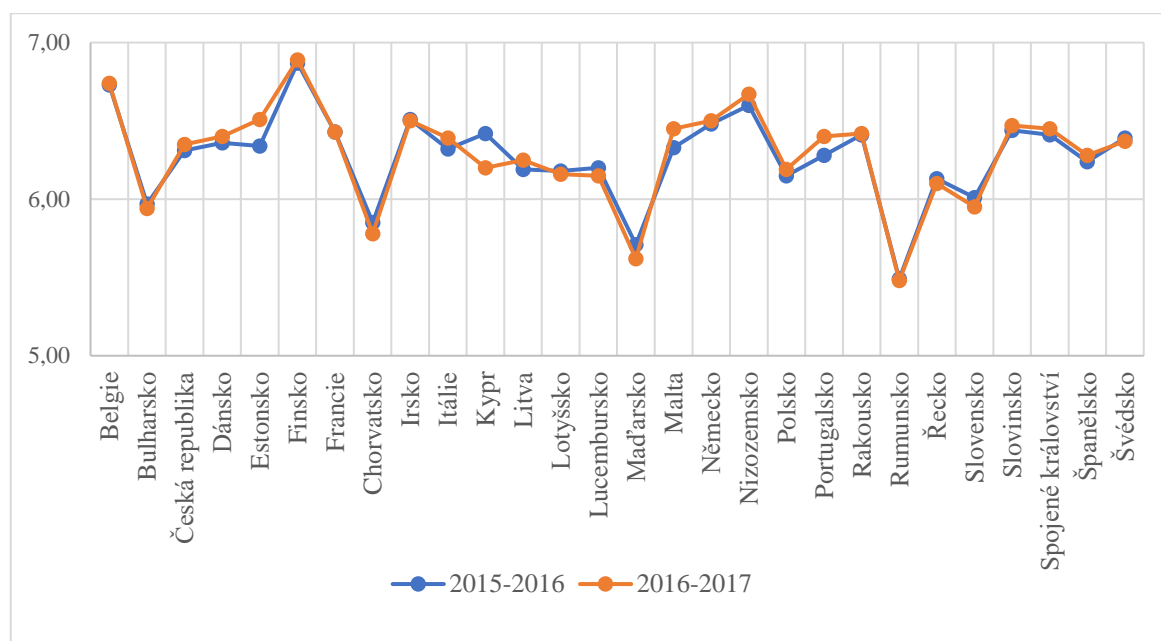
4.1.4 IV. pilíř – Kvalita zdraví a základní vzdělání obyvatelstva

Čtvrtý pilíř hodnocení konkurenceschopnosti se zabývá kvalitou zdraví, subindexy konkrétně zkoumají výskyt malárie, tuberkulózy a HIV na 100 000 obyvatel a jejich dopady na podnikání v zemi a úmrtnost novorozenců. Co se týká základního vzdělání pilíř se zaměřuje na jeho kvalitu a množství osob, které dosáhly alespoň této úrovně vzdělání.

Země Evropské unie celkově v žebříčku celého světa dosahují uspokojivých a poměrně vyrovnaných výsledků. Většina z nich se umístila v roce 2016-2017 v první padesátce ze 138 hodnocených zemí. Z grafu č. 4 je patrná vysoká konkurenceschopnost dosahovaná v tomto pilíři. První zemí je Finsko, které dosáhlo prvního místa nejen v rámci zemí Evropské unie, ale také v celkovém pořadí všech zemí světa. Skóre u většiny států se pohybuje nad hranicí šesti bodů, pouze Bulharsko, Chorvatsko, Maďarsko a Rumunsko dosahují skóre nižšího než 6 bodů.

Na posledním místě ze zemí Evropské unie se umístilo Rumunsko, v celkovém žebříčku všech zemí světa skončilo na 88. místě s dosaženým skóre 5,48 v roce 2016-2017. Základního vzdělání dosáhne v Rumunsku pouze 87 % obyvatel, díky čemuž je tento subindex nejhůře hodnoceným v této oblasti.

Graf č. 4: Dosažené skóre zemí EU ve IV. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017

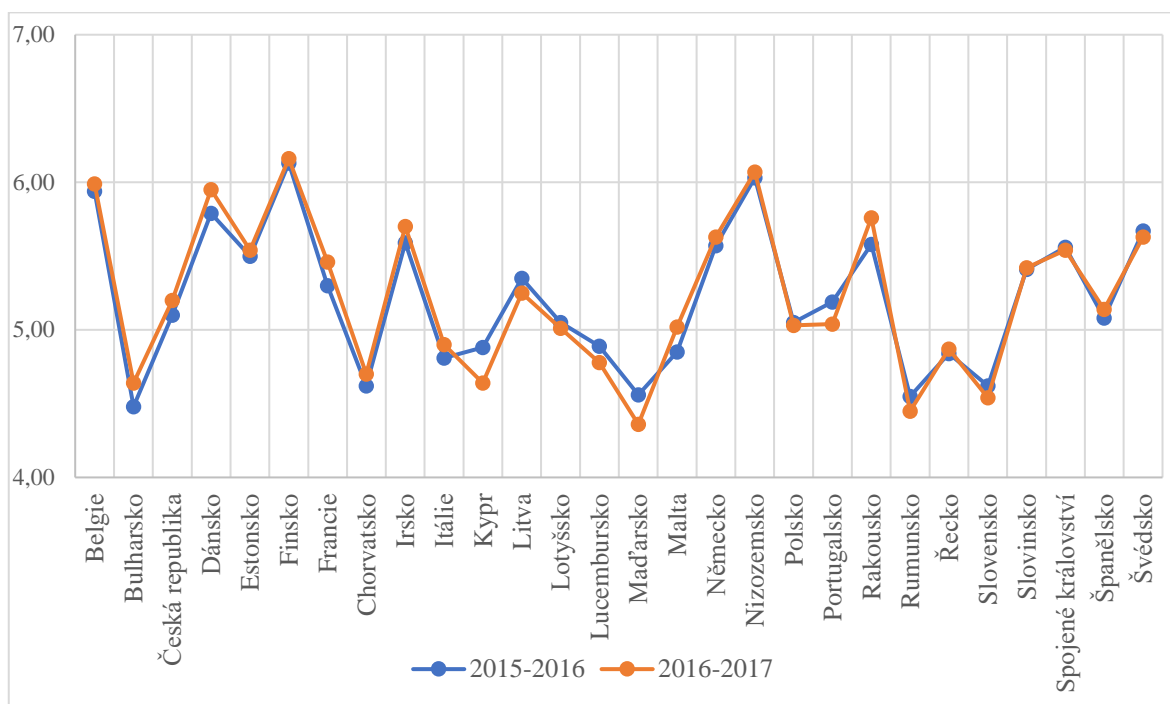
Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Co se týká České republiky umístila se na 16. místě v pořadí zemí Evropské unie se skóre 6,35 bodů, ovšem celosvětově zaujala 25. místo, což svědčí o tom, že země Evropské unie vedou celkový žebříček. Základní vzdělanost obyvatel České republiky je poměrně vysoká přes 98 %, kvalita základního vzdělání České republiky se celosvětově umístila na 35. a výskyt zmíněných nemocí se pohybuje téměř na nulové hranici.

4.1.5 V. pilíř – Vyšší stupeň vzdělání a systém dalšího vzdělání

Pátý pilíř navazuje na pilíř předchozí, po zhodnocení základního vzdělání ve čtvrtém pilíři, se zaměřuje na vyšší stupně vzdělání. Konkrétně se jedná o subindexy hodnotící míru středního a vysokoškolského vzdělání v zemi, kvalitu vzdělávacího systému, kvalitu vzdělání v oblasti matematiky a přírodovědecké oblasti, kvalitu řízení škol, dostupnost internetu ve školách, dostupnost specializovaných školicích služeb a rozsah výcviku zaměstnanců jako součást dalšího vzdělání.

Graf č. 5: Dosažené skóre zemí EU v V. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Graf č. 5 zobrazuje dosažené skóre jednotlivých zemí Evropské unie v oblasti vyššího vzdělání obyvatelstva. Z 28 členských států Evropské unie došlo u jedenácti z nich k poklesu dosaženého skóre mezi roky 2015-2016 a 2016-2017. Největší meziroční pokles zaznamenal Kypr, přesto se neumístil na posledním místě ze zemí Evropské unie. Jako nejhůře hodnoceným státem v rámci Evropské unie v následném vzdělání bylo vyhodnoceno Maďarsko, které rovněž zaznamenalo druhý největší pokles skóre, v procentuální vyjádření šlo o pokles konkurenceschopnosti v oblasti dalšího vzdělávání o 4,4 %. Tento výsledek byl převážně negativně ovlivněn následným vzděláním zaměstnanců, kde Maďarsko získalo 115. místo ze 138 hodnocených zemí světa. O jednu příčku lépe se umístilo v subindexu hodnotícím kvalitu celkového vzdělání.

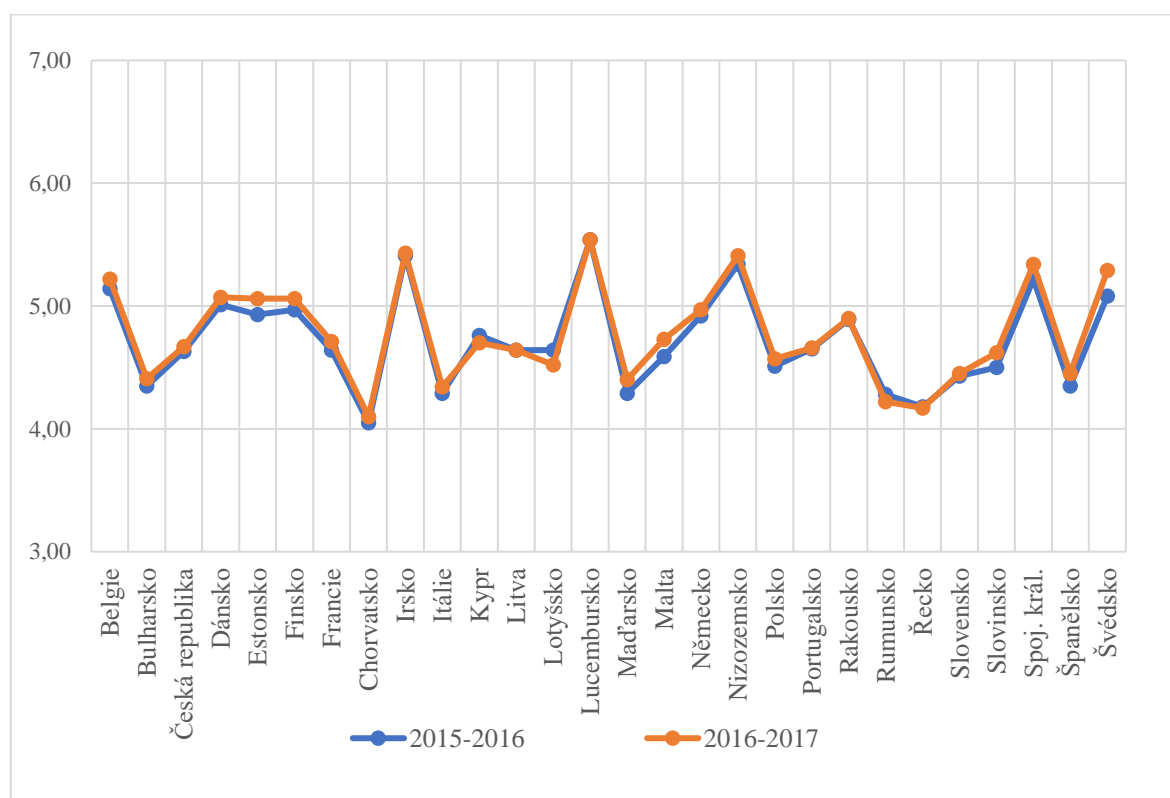
První místo obsadilo celosvětově druhé Finsko se skóre 6,16 bodů. Finsko se ve všech výše uvedených subindexech umístilo v první desítce hodnocených zemí kromě kvality řízení škol a dostupnosti internetu ve školách, kde země skončila na 18. místě. Hned za Finskem se umístilo Nizozemí, které dosáhlo nižší skóre pouze o 1,5 %. Nizozemsko se taktéž umístilo v první desítce ve všech hodnocených subindexech, výjimkou byla pouze oblast terciálního vzdělání, kde země obsadila 19. příčku, přestože výsledky byly o něco málo horší než v případě Finska.

Mezi zeměmi Evropské unie se Česká republika umístila v polovině žebříčku, tedy na 14. místě, přesto došlo mezi sledovanými roky ke zlepšení téměř o 2 %. Nejhuře si Česká republika vedla v kvalitě řízení škol, kde se umístila na 64. místě, a také v celkové kvalitě školství, kde obsadila 59. příčku. Naopak nejlépe se Česká republika umístila v dostupnosti specializovaných škol, konkrétně na 24. příčce ze 138 hodnocených zemí.

4.1.6 VI. pilíř – Efektivita trhu zboží

Efektivitou trhu zboží se zabývá šestý pilíř v rámci hodnocení konkurenceschopnosti. Konkrétněji je zkoumána intenzita soutěže v zemi, účinnost antimonopolní politiky, poměr zdanění vůči ziskům, složitost zahájení podnikání, celní bariéry, množství dovozu či stupeň orientace na zákazníka. V grafu č. 6 je zaznamenáno skóre, kterého dosáhly jednotlivé státy Evropské unie v letech 2015-2016 a 2016-2017 v hodnocení šestého pilíře indexu GCI.

Graf č. 6: Dosažené skóre zemí EU v VI. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Nejlépe ze zemí Evropské unie si stojí Lucembursko, které si v obou sledovaných letech udrželo čtvrté místo v celosvětovém žebříčku. V hodnocených subindexech dosáhlo vysokého umístění, které se ve většině případů pohybovalo okolo desátého místa. Dle výsledků je

efektivita trhu v Lucembursku negativně ovlivněna složitým začátkem podnikání. Založení podnikání v zemi trvá v průměru 18,5 dne, s touto délkou se Lucembursko zařadilo až na 96. místo. S počtem 8 úkonů, které předchází založení podnikání obsadila země 54. místo.

Největšího meziročního nárůstu dosáhlo Švédsko, které díky zlepšení o více než 4 % skončilo páté mezi zeměmi Evropské unie. První místo v hodnocených podkategoriích Švédsko zaujalo v efektivitě antimonopolní politiky a druhé místo v orientaci na zákazníky. Naopak nejhůře se Švédsko umístilo na 106. místo z hodnocených 138 zemí v subindexu hodnotícím celkovou daňovou zátěž zisků, ta se pohybuje okolo 50 procent.

Nejvíce se situace na trhu zboží zhoršila v Lotyšsku, které se z 34. místa propadlo až na 49. místo. Z hlediska pořadí jde o propad o více než deset míst, ale pokud porovnáme dosažené skóre jde o zhoršení zhruba o 2,5 %, propad tedy spíše vypovídá o zlepšení jiných hodnocených zemí než o markantním zhoršení situace v Lotyšsku.

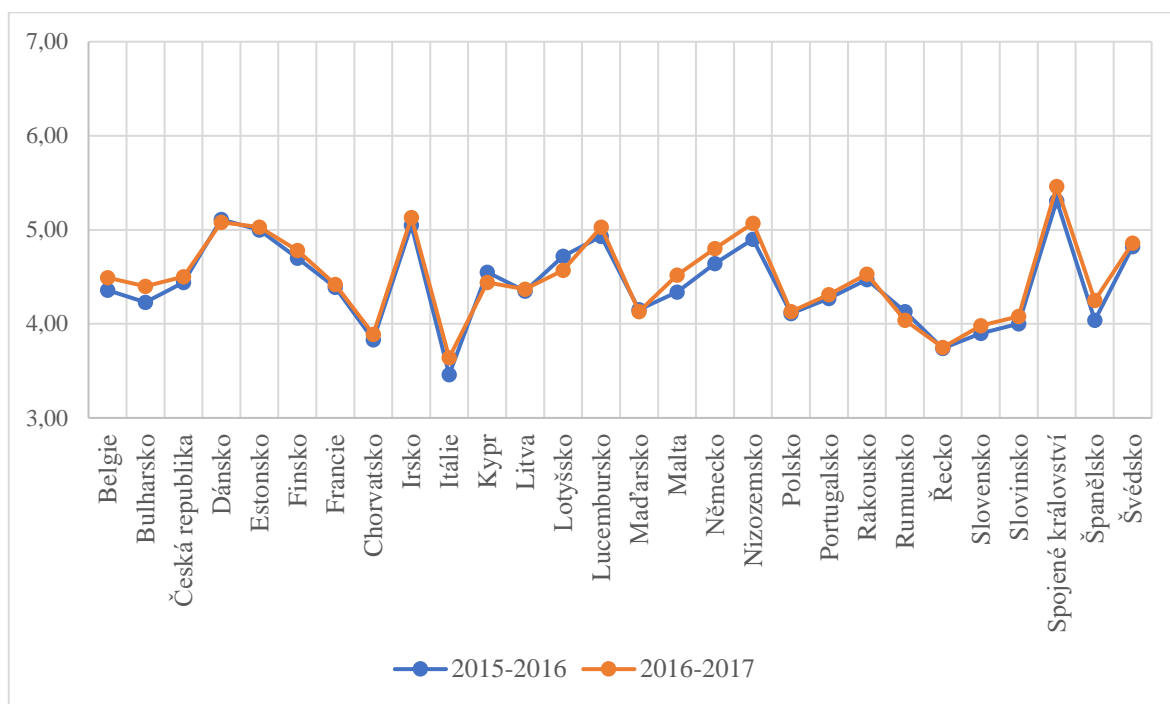
Česká republika se umístila v polovině žebříčku Evropských zemí. Nejvíce je trh zboží v České republice dle Světového ekonomického fóra negativně ovlivněn daňovým zatížením zisků, které dosahuje 50,4 % a tím umísťuje Českou republiku na 111. místo v porovnání s ostatními hodnocenými zeměmi. A také počtem úkonů, které jsou nutné pro začátek nového podnikání, tento počet byl stanoven na osm, čímž umístil Českou republiku na 94. místo ze 138 hodnocených zemí světa.

4.1.7 VII. pilíř – Efektivita trhu práce

Sedmý pilíř se zaměřuje na efektivitu trhu práce. Hodnocené subindexy se zaměřují na oblasti spolupráce zaměstnance a zaměstnavatele, flexibilitu při stanovení mezd, postup najímání a propouštění pracovníků, vliv zdanění na nabídky práce, plat a produktivitu práce, poměr zaměstnaných žen k počtu mužů či kapacity země udržet si nebo získat talent.

Graf č. 7 znázorňuje vývoj efektivitu trhu práce ve sledovaných obdobích 2015-2016 a 2016-2017. Nejvyššího hodnocení dosáhlo Spojené království, které se v roce 2016-2017 umístilo celosvětově na 5. místě, došlo zde k nárůstu téměř o 3 %. Právě trh práce je jedním z nejvíce konkurenceschopných pilířů Spojeného království. Nejlepšího skóre dle subindexů dosáhla země v oblasti získávání nových talentů. Ovšem tato výhoda nemusí platit dlouhodobě vzhledem k plánovanému Brexitu.

Graf č. 7: Dosažené skóre zemí EU v VII. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Na posledním místě ze zemí Evropské unie se umístila Itálie se skóre 3,64 bodů. Přestože meziročně došlo k nárůstu o více než 5 %, stále má Itálie v porovnání zemí Evropské unie nejméně efektivní trh práce. V pořadí všech 138 hodnocených zemí se Itálie ve většině subindexů umístila hůře než na stém místě, výjimkou byla oblast zaměstnanosti žen v poměru k zaměstnanosti mužů, kde se umístila na 89. místě a také ve výši odstupného při propouštění zaměstnanců při nadbytečnosti, kde skončila na 12. místě.

V pořadí zemí Evropské unie se Česká republika umístila na konci první poloviny, tedy na 13. místě, celosvětově se pak jedná o 44. místo. Nejvýše se z hodnocených subindexů umístila Česká republika v oblasti hodnotící flexibilitu stanovení mezd, kde zaujala 13. místo. Naopak nejhůře si vedla v oblasti vlivu zdanění na nové nabídky k práci, kde se Česká republika umístila až na 110. místě.

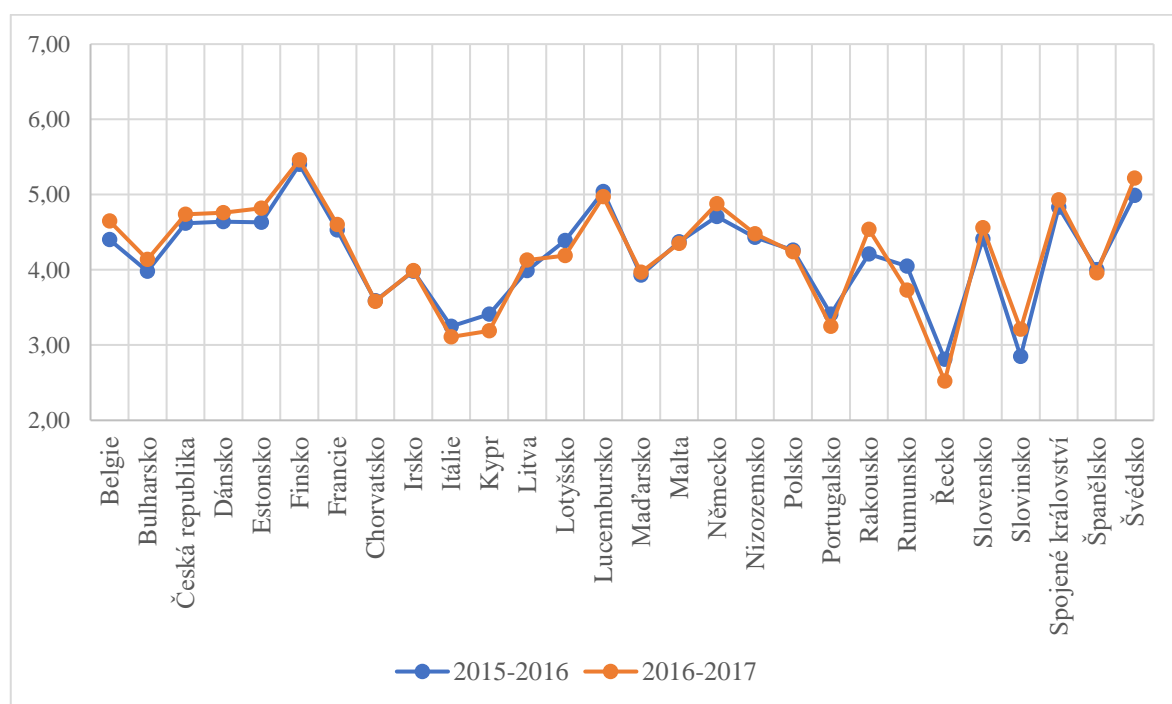
4.1.8 VIII. pilíř – Efektivita finančního trhu

Osmý pilíř se zabývá hodnocením efektivity či také vyspělosti finančního trhu v dané zemi. Subindexy se zabývají oblastmi jako je dostupnost finančních služeb, úvěrů a rizikového kapitálu, zda finanční služby splňují obchodní potřeby, financováním prostřednictvím akciového trhu, stabilitou bank a regulací burz cenných papírů.

Graf č. 8 zobrazuje dosažené skóre zemí Evropské unie v oblasti vyspělosti finančního trhu v letech 2015-2016 a 2016-2017. Téměř u poloviny zemí došlo k meziročnímu poklesu skóre mezi sledovanými obdobími. Největší propad postihl Rumunsko, kde došlo ke snížení skóre o necelých osm procent. I přes toto zhoršení se Rumunsko umístilo na 86. místě v rámci všech sledovaných zemí světa.

Poslední místo patří Řecku nejen v rámci Evropské unie, ale také téměř v celosvětovém měřítku, kde se právě Řecko umístilo dvě místa před koncem, tedy na 136. místě. Ve většině hodnocených podindexech se Řecko umístilo v poslední desítce v rámci všech 138 hodnocených zemí světa. Výjimkou byla oblast regulace burz cenných papírů, kde skončilo na 125. místě a také hodnocený index právního práva, kde Řecko získalo 98. místo, což představuje nejlepší umístění v rámci VIII. pilíře.

Graf č. 8: Dosažené skóre zemí EU v VIII. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

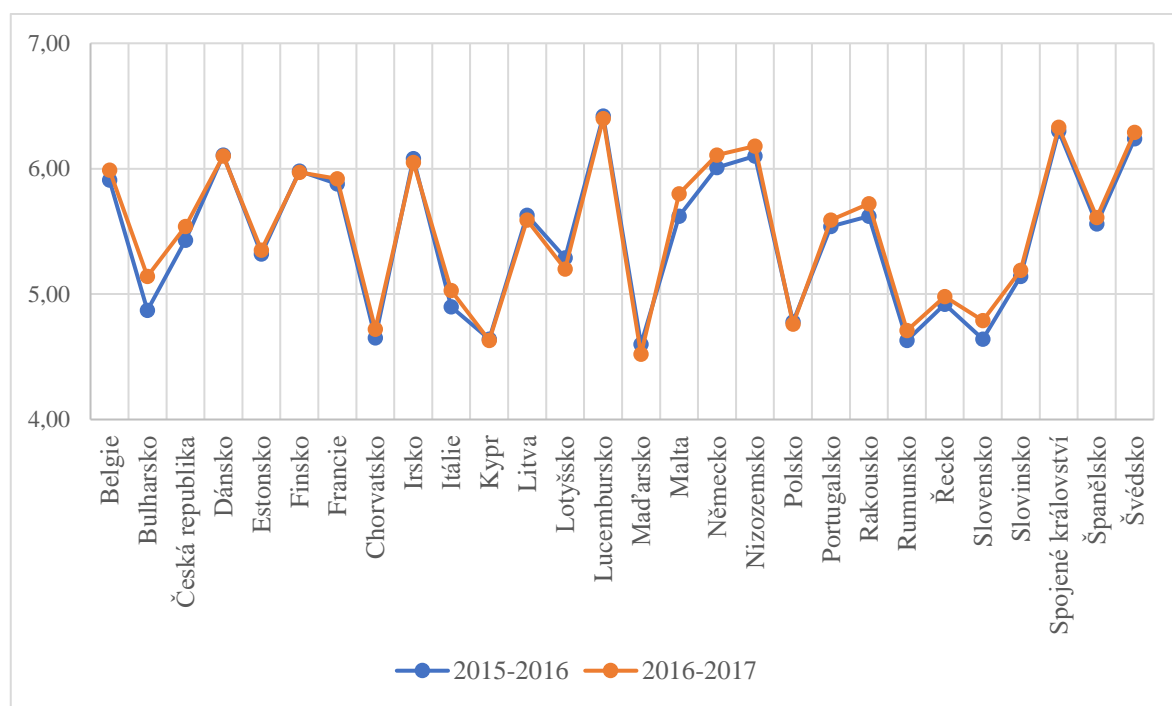
První místo mezi zeměmi Evropské unie v rámci osmého pilíře patří Finsku, celosvětově se tato země umístila na 5. místě. V rámci subindexu hodnotícího stabilitu bank v zemi se Finsko umístilo na prvním místě ze všech hodnocených zemí světa. Výsledky dalších subindexů se v žebříčku pohybovaly v první desítce, vyjma indexu právního práva a financování prostřednictvím místního akciového trhu, kde se Finsko umístilo na 24. místě.

Osmé místo v rámci zemí Evropské unie zaujala Česká republika, v celosvětovém měřítku se jednalo o 27. místo. Nejlépe a nejhůře hodnocený subindex koresponduje s výsledky prvního Finska. Nejlépe se Česká republika umístila v rámci stability bank na 14. místě, naopak nejhůře pak v oblasti financování pomocí akciového trhu, kde zaujala 60. místo.

4.1.9 IX. pilíř – Technologická připravenost

Hodnocené subindexy devátého pilíře jsou následující: dostupnost nejnovějších technologií a jejich využití na úrovni firem, velikost přímých zahraničních investic a transferu technologií, počet uživatelů internetu, internetová šířka pásma a jeho předplacené připojení a předplatné mobilního internetu.

Graf č. 9: Dosažené skóre zemí EU v IX. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Z hlediska technologické připravenosti došlo v rozmezí dvou let ke změně skóre pouze v setinách bodu, ve většině případů došlo k nepatrnému zlepšení. Největší nárůst zaznamenalo Bulharsko s nárůstem o 5,5 %. První příčku ze zemí Evropské unie obsadilo Lucembursko, celosvětově se umístilo druhé, hned za Lucemburskem se umístilo Spojené království a poté Švédsko. Nejsilnější stránkou Lucemburska byla zhodnocena šířka internetového pásma, která dosahuje 7 186,4 kb/s/uživatel, tato hodnota byla nejvyšší ze všech hodnocených zemí. Druhé místo získal subindex hodnotící počet uživatelů internetu v zemi, v Lucembursku využívá

internet 97,5 % obyvatel. Nejhorší umístění na 24. místě dosáhlo Lucembursko v rámci předplatného mobilního internetu.

Technologicky nejzaostalejší ze zemí Evropské unie je Maďarsko, které se přesto v celkovém žebříčku umístilo na 54. místě. Nejhůře, na 135. místě ze 138 hodnocených zemí v rámci celosvětového žebříčku, se Maďarsko umístilo v subindexu hodnotícím využití nových technologií firmami. Druhý nejhůře hodnocený subindex byl z oblasti předplatného mobilního internetu, kde Maďarsko dosáhlo 86. místa.

Česká republika skončila v druhé polovině mezi zeměmi Evropské unie, konkrétně na 16. místě v roce 2016-2017, v celosvětovém měřítku se jednalo o 29. příčku. Nejslabší stránkou z hodnocených subindexů, stejně jako v případě ostatních zemí, je oblast předplatného mobilního internetu, kde se Česká republika umístila na 42. místě. Naopak nejlépe si Česká republika vedla v oblasti přímých zahraničních investic a transferu technologií, kde skončila na 23. místě.

4.1.10 X. pilíř – Velikost trhu

Desátý pilíř se zaměřuje na velikost trhu, nejen domácího, ale také zahraničního. Konkrétně hodnocené oblasti jsou následující index velikosti domácího trhu, index velikosti zahraničního trhu, hrubý domácí produkt vyjádřený v paritě kupní síly a vývoz v procentuálním poměru k HDP. Celkové skóre za hodnocené subindexy je znázorněno v grafu č. 10.

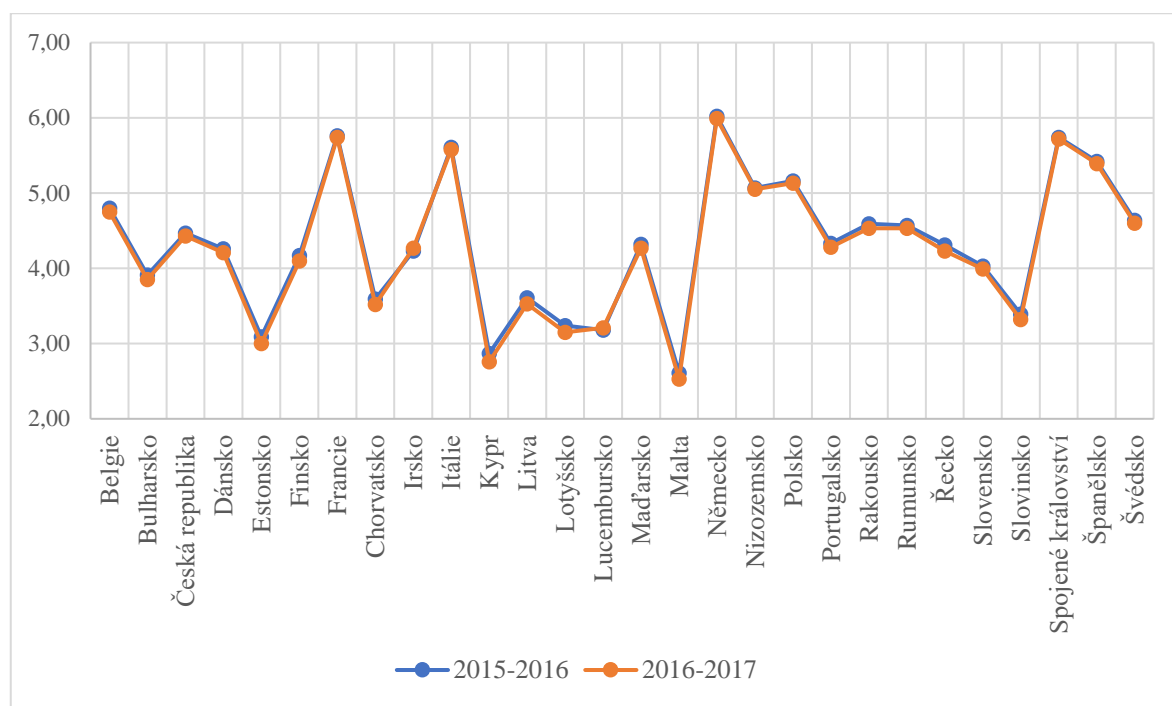
Ve sledovaném období v X. pilíři došlo ke snížení skóre u všech Evropských zemí kromě Irska a Lucemburska. Přesto tyto úbytky byly minimální a pohybovaly se pouze v setinách bodů.

První ze zemí Evropské unie se umístilo Německo, které v celosvětovém měřítku dosáhlo 5. místa. V hodnocených subindexech se Německo umístilo v rozmezí třetího až pátého místa, výjimkou byla pouze oblast vývozu, kde se Německo umístilo na 39. místě se 47 % vývozem k poměru HDP.

Celkově je žebříček velikosti trhu mimo jiné ovlivněn i celkovou velikostí státu, takže není překvapivé, že se na poslední místě ze zemí Evropské unie umístila Malta, která v celosvětovém porovnání získala 126. místo ze 138 hodnocených zemí. Z hodnocených subindexů se výsledky Malty pohybovaly okolo 120. místa. Výjimkou byl pouze subindex hodnotící velikost zahraničního trhu, kde se umístila na 89. místě a hodnota vývozu v poměru k HDP, kde dokonce Malta skončila na čtvrtém místě.

Na 12. místě v rámci zemí Evropské unie se v roce 2016-2017 umístila Česká republika, celosvětově šlo o 46. příčku. Nejlépe v oblasti exportu, při srovnání výše exportu s HDP dosáhla Česká republika 8. místa v celkovém žebříčku všech zemí světa. Naopak nejhůře se umístila v subindexu hodnotícím velikost domácího trhu, kde se umístila na 50. místě.

Graf č. 10: Dosažené skóre zemí EU v X. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

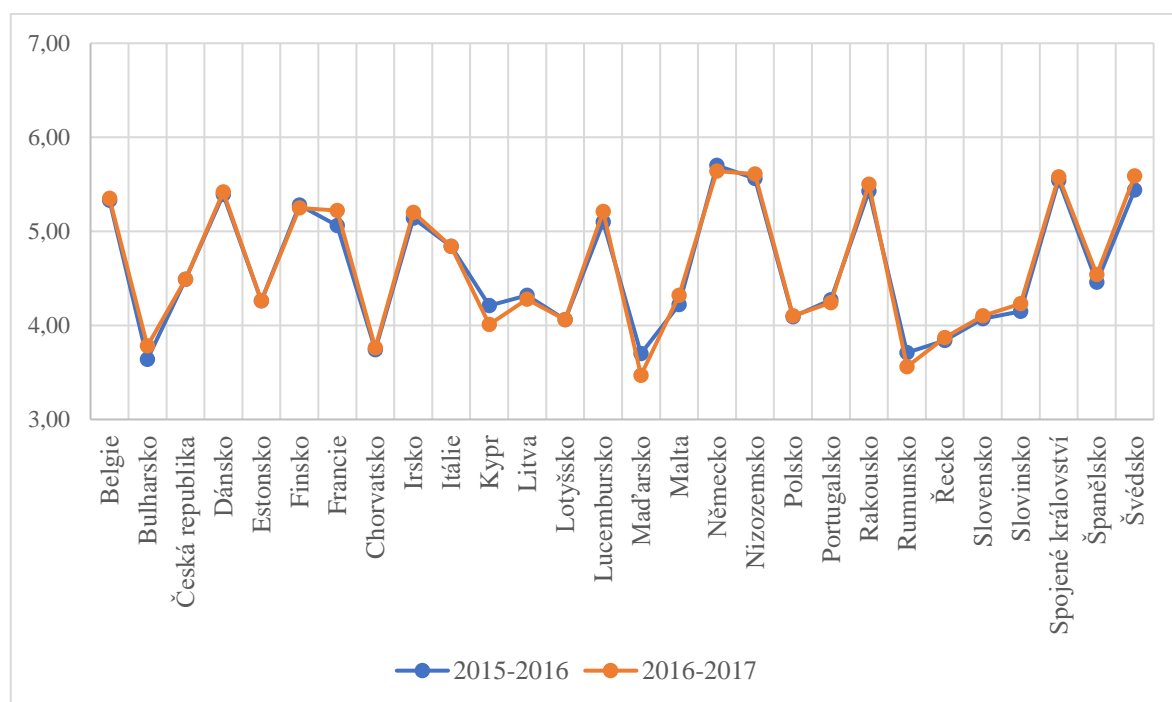
4.1.11 XI. pilíř – Vypěstlost podnikatelského sektoru

Jedenáctý pilíř se zabývá hodnocením vypěstlosti podnikatelského sektoru, což zahrnuje následující subindexy: množství místních dodavatelů a jejich kvalitu, stav rozvoje klastrů (propojení firem a institucí v konkrétním oboru), charakter konkurenční výhody, šířku hodnotového řetězce, řízení mezinárodní distribuce, sofistikovanost výrobního procesu, rozsah marketingových činností a ochotu nadřízených delegovat pravomoc.

Z grafu č. 11 je zřejmý propad hodnot ve sledovaných období u Maďarska, procentuálně se jednalo o více než 6% pokles. Nejen největší propad, ale také poslední místo v žebříčku zemí Evropské unie patří této zemi. Nejslabší stránkou Maďarska je množství místních dodavatelů a využití marketingu firmami, v obou těchto subindexech se Maďarsko umístilo na předposledním místě ze všech 138 hodnocených zemí. Nejlepší umístění na 56. místě, bylo dosaženo v subindexu zkoumajícím charakter konkurenční výhody.

Největší nárůst mezi sledovanými roky 2015-2016 a 2016-2017 zaznamenala Francie, přesto se neumístila na prvním místě mezi státy Evropské unie. První místo patří v roce 2016-2017 Německu. Celosvětově se Německo umístilo první v subindexu hodnotícím řízení mezinárodní distribuce, na druhém místě se pak umístilo v oblasti hodnocení dostupného množství místních dodavatelů. Naopak nejslabším subindexem byla vyhodnocena ochota nadřazených delegovat pravomoci, kde Německo skončilo na 19. místě ze 138 zemí. Zbytek subindexů se umístil v žebříčku do desátého místa.

Graf č. 11: Dosažené skóre zemí EU v XI. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

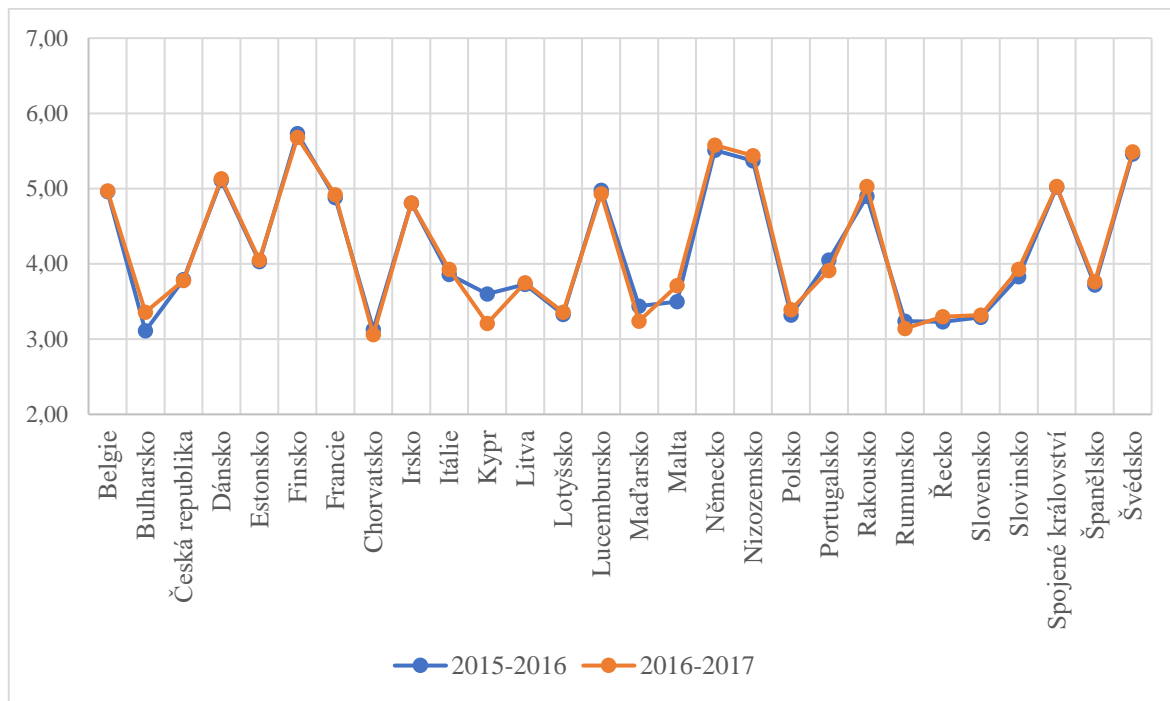
Česká republika se umístila v polovině žebříčku na 14. místě, celosvětově na 32. místě. Nejlépe byla zhodnocena kvalita místních dodavatelů, kde Česká republika zaujala 21. místo. Naopak nejslabší stránkou České republiky je dle GCI stav rozvoje klastrů, tedy hustota firem a institucí, které jsou vzájemně propojeny, v tomto indexu Česká republika obsadila 59. místo.

4.1.12 XII. pilíř – Inovace

Poslední dvanáctý pilíř hodnotí inovace, výzkum a vývoj hodnocených států. Toto hodnocení probíhá na základě následujících subindexů: kapacita země pro inovace, kvalita vědecko-výzkumných institucí, výdaje firem na výzkum a vývoj, spolupráce univerzit a průmyslu

v oblasti výzkumu a vývoje, vládní zakázky na nákup moderních technologií, dostupnost vědců a inženýrů v zemi a počet žádostí o patentové přihlášky.

Graf č. 12: Dosažené skóre zemí EU ve XII. pilíři v letech 2015-2016 a 2016-2017

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Graf č. 12 znázorňuje dosažené skóre jednotlivých zemí Evropské unie z hlediska inovací. K největšímu propadu mezi sledovanými roky 2015-2016 a 2016-2017 došlo u Kypru, konkrétně se jednalo o propad o 5,8 %, přesto se Kypr neumístil nejhůře v porovnání zemí Evropské unie. Poslední místo patří Chorvatsku, to se v celosvětovém žebříčku umístilo na 103. místě. Nejhůře se Chorvatsko umístilo na 129. místě ze 138 hodnocených zemí v rámci subindexu hodnotícím vládní zakázky na nákup moderních technologií. Další slabou oblastí země je samotná kapacita pro inovace, v této oblasti se Chorvatsko umístilo sto dvacáté druhé.

První ze zemí Evropské unie se umístilo Finsko, v celosvětovém měřítku pak zaujalo třetí místo. První místo z hodnocených zemí získalo Finsko v rámci subindexu hodnotícím dostupnost vědců a inženýrů v zemi, druhé místo pak obsadilo ve spolupráci univerzit a průmyslu v oblasti výzkumu a vývoje. Ve zbylých subindexech obsadilo Finsko místo v první desítce, s jedinou výjimkou oblasti vládní zakázek na nákup moderních technologií, kde se umístilo na 26. místě z hodnocených 138 zemí světa v roce 2016-2017.

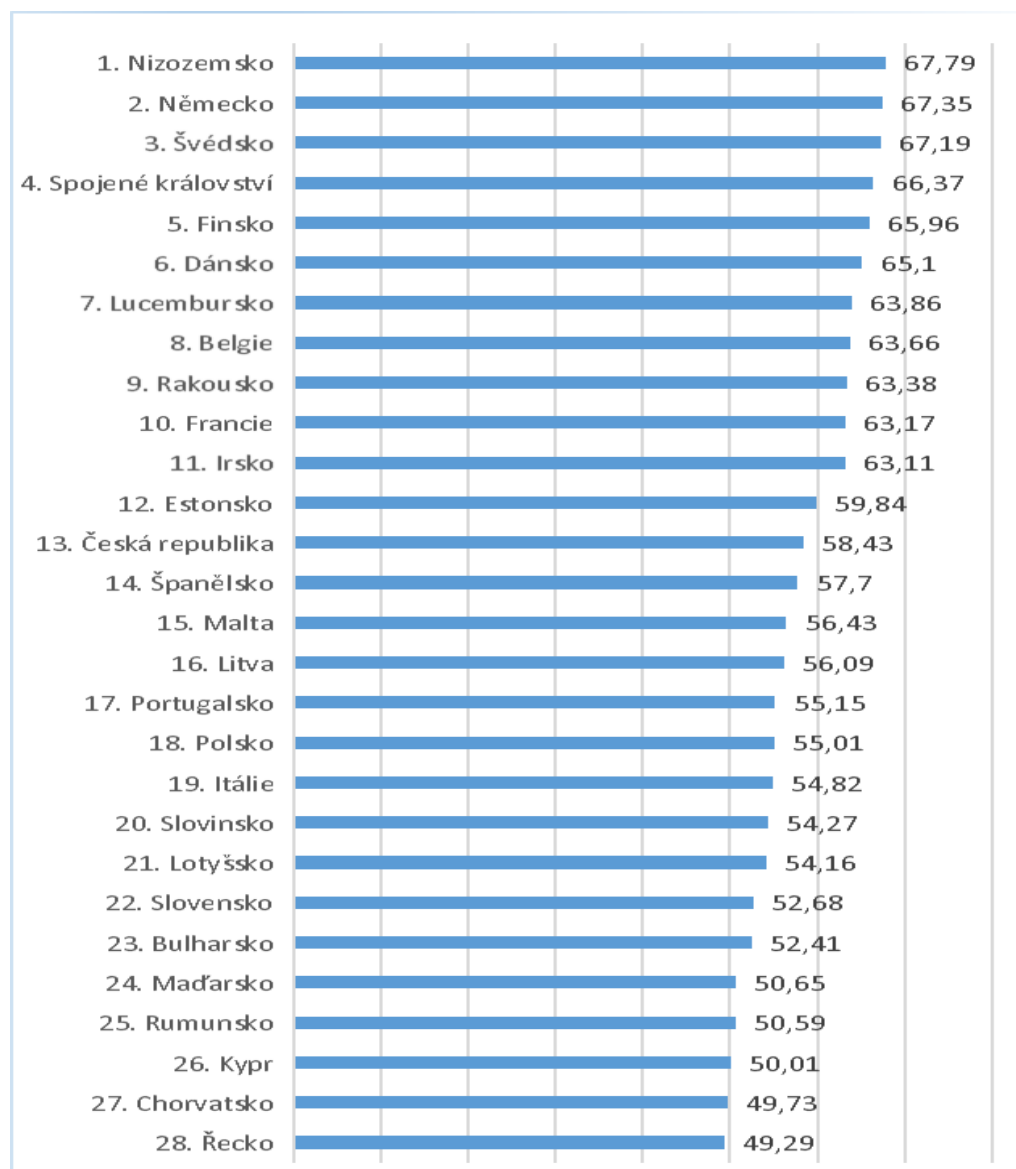
Česká republika skončila v rámci zemí Evropské unie na 16. místě, v celkovém žebříčku pak na 37. místě. Nejlépe se Česká republika umístila na 29. místě hned ve dvou subindexech. Jedním z nich byla kapacita pro inovace a druhým počet žádostí o patentové přihlášky. Počet podaných žádostí v České republice na milion obyvatel byl v roce 2017 dle GCI 21,7 přihlášek. Nejslabší stránkou České republiky pak je dostupnost vědců a inženýrů, v tomto subindexu zaujímá Česká republika 89. příčku ze 138 hodnocených států světa.

4.2 Komparace konkurenceschopnosti

Pro zajímavost byla provedena komparace konkurenceschopnosti na základě dosaženého skóre ve všech dvanácti pilířích The Global Competitiveness index 2016-2017, skóre hodnocených zemí se pohybovalo v rozmezí od 1 do 7. Dosažené skóre z jednotlivých pilířů bylo sečteno, a tím bylo získáno celkové skóre pro zhodnocení postavení zemí v rámci Evropské unie bez ohledu na váhy, se kterými počítá Světové ekonomické fórum. Graf č. 13 znázorňuje pořadí zemí Evropské unie seřazených dle nejvyššího skóre, tedy od nejvíce konkurenceschopných po nejméně konkurenceschopné dle součtu skóre jednotlivých pilířů GCI. Pro lepší orientaci jsou uvedeny i hodnoty dosaženého celkového skóre.

Postavení prvních a posledních zemí v celkovém skóre zůstává stejné, nicméně především prostřední příčky jsou rozdílné od pořadí zemí dle celkového indexu GCI. Vliv na tuto změnu mají váhy, které jsou přiřazovány zemím při hodnocení tímto indexem. Na tomto příkladu je ukázáno, jak samotný výpočet indexu Světovým ekonomickým fórem je složitý a nepředstavuje pouhé výpočty průměrů z dosažených skóre v jednotlivých pilířích, ale zohledňuje jednotlivé fáze ekonomik, jak bylo zmíněno v teoretické části.

Graf č. 13: Celkové skóre dosažené v jednotlivých pilířích GCI bez ohledu na váhy v roce 2016-2017

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Jako nejkonkurenceschopnější stát v rámci Evropské unie bylo vyhodnoceno Nizozemsko. Jeho hodnoty se pohybovaly ve čtyřech pilířích nad 6 bodů, v sedmi pilířích v rozmezí 5-5,9 bodů, nižšího skóre než 5 bodů bylo dosaženo pouze v jedno pilíři, konkrétně se jednalo o oblast hodnotící vyspělost finančního trhu, především protože důvěra ve finanční sektor v zemi je na nízké úrovni. Naopak nejlépe hodnoceným pilířem se stala oblast základního vzdělání obyvatelstva a kvalita zdraví, zde Nizozemsko dosáhlo největšího skóre, konkrétně se jednalo o 6,7 bodů.

Druhou nejkonkurenceschopnější zemí v rámci Evropské unie se v roce 2016-2017 stalo Německo. Přestože vyššího skóre, než šest bodů dosáhlo v pěti pilířích, tedy o jeden pilíř více než v případě Nizozemska, v celkovém součtu to na první Nizozemsko nestačilo. Nejlépe hodnoceným pilířem Německa se stala oblast infrastruktury a také technologické připravenosti, kde země dosáhla skóre 6,1 bodů. V pěti pilířích dosáhlo Německo rozmezí bodů 5,0-5,9 a ve dvou se pohybovaly výsledky na hranici pěti bodů. Nej slaběji hodnocenými pilíři v případě Německa byla efektivita trhu práce a efektivita finančního trhu.

Třetí místo mezi zeměmi Evropské unie v konkurenceschopnosti zaujalo v roce 2016-2017 dle hodnocených skóre GCI Švédsko. Nejlépe konkurenceschopným pilířem ve Švédsku byla vyhodnocena oblast kvality zdraví a základního vzdělání obyvatelstva. Celkově Švédsko dosáhlo vyššího skóre než 6 bodů ve třech pilířích, v sedmi pilířích se dosažené skóre pohybovalo v rozmezí 5,0-5,9 a pod hranici pěti bodů se Švédsko dostalo v případě dvou pilířů. Nejméně konkurenceschopným pilířem dle GCI byla vyhodnocena velikost trhu nejen tuzemského, ale i zahraničního s dosaženým skóre 4,6 bodů.

Zhruba v polovině žebříčku konkurenceschopnosti v rámci zemí Evropské unie skončila Česká republika, která obsadila v součtu všech dosažených skóre 13. místo. Pouze v jednom z hodnocených pilířů Česká republika dosáhla vyšší hranice než 6 bodů, konkrétně se jednalo o pilíř základního vzdělání obyvatelstva a kvality zdraví. Díky nejvyššímu dosaženému skóre je tento pilíř považován za nejkonkurenceschopnější v rámci České republiky. V rozmezí 5,0-5,9 se umístily tři pilíře, jako druhou nejkonkurenceschopnější oblastí bylo vyhodnoceno makroekonomické prostředí s dosaženým skóre 5,9 bodů. Nejvíce se dosažené výsledky pilířů pohybovaly v rozmezí 4,0-4,9 bodů, konkrétně se jednalo o sedm pilířů z žebříčku GCI. Nejméně konkurenceschopnou oblastí České republiky byla v roce 2016-2017 vyhodnocena oblast inovací, s dosaženým skóre pouze 3,8 bodů. V budoucnosti se dá předpokládat zlepšení v této oblasti vzhledem k programu konkurenceschopnosti „Zpět na vrchol“, který uplatňuje v současné době Česká republika, a kde inovace společně s institucemi a infrastrukturou tvoří základ tohoto programu.

Na posledním 28. místě ze zemí Evropské unie se umístilo v roce 2016-2017 dle součtu skóre z jednotlivých pilířů GCI Řecko. Nejkonkurenceschopnějším pilířem Řecka byl vyhodnocen pilíř zabývající se základním vzděláním obyvatel a kvalitou zdraví, jedná se o jediný pilíř, kde stát dosáhl vyššího skóre než šest bodů. Druhou nejkonkurenceschopnější oblastí byl vyhodnocen pilíř technické vybavenosti, kde Řecko dosáhlo rovných pěti bodů. V dalších

čtyřech pilířích se skóre pohybovalo v rozmezí 4,0-4,9 bodů, stejného počtu čtyřech pilířů bylo dosaženo i v hodnocení mezi 3,0-3,9 body. Nejméně konkurenceschopnými pilíři byla vyhodnocena makroekonomická stabilita, 2,9 bodů a vyspělost finančního trhu, 2,5 bodů. Konkurenceschopnost Řecka je negativně ovlivněna nestabilní politickou situací v zemi, a především důsledkem dlouhodobé krize, která Řecko v minulosti zasáhla a dlouhodobě jej zadlužila.

4.3 Ukazatelé výkonnosti ekonomiky zemí Evropské unie

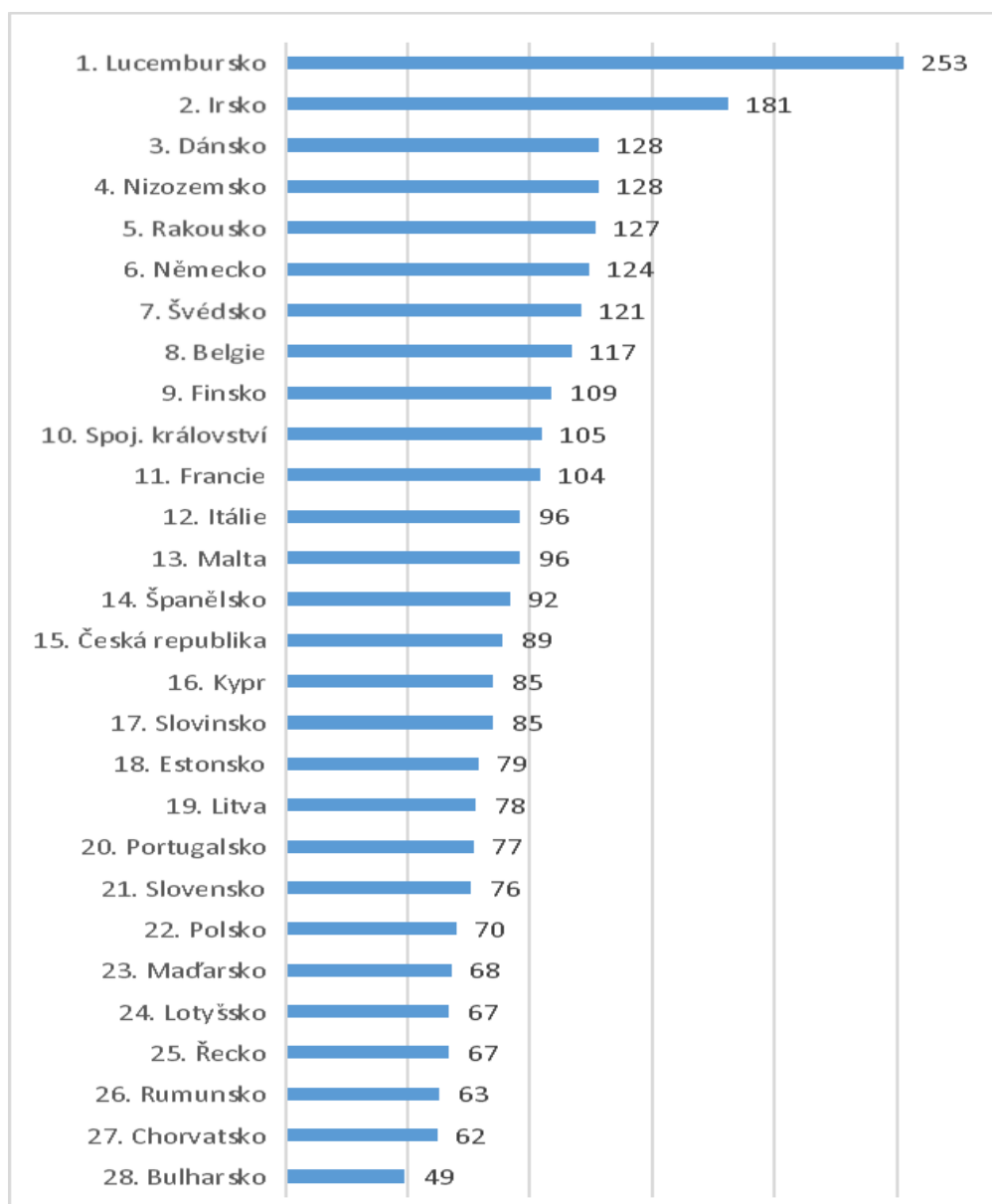
V následující kapitole budou uvedeny hodnoty ukazatelů výkonnosti ekonomiky zemí Evropské unie v roce 2017. Konkrétně se bude jednat o výši HDP na obyvatele v paritě kupní síly, míru inflace a míru nezaměstnanosti. V následující kapitole poté budou tyto výkonnostní ukazatelé porovnány s indexem GCI a určena jejich míra závislosti pomocí ekonometrického modelu.

4.3.1 Hrubý domácí produkt na obyvatele v PPS

Hrubý domácí produkt, tedy hodnota všech vyrobených statků a služeb v zemi snižená o hodnotu zboží a služeb použitých při jejich tvorbě, vychází z dat statistického úřadu Evropské unie (Eurostat). Pro srovnání jednotlivých zemí je HDP vyjádřeno v paritě kupní síly (PPS) a přepočteno na jednoho obyvatele, z důvodu eliminace rozdílů na cenových úrovních v důsledku rozdílných měn. Evropský statistický úřad porovnává hodnoty HDP k průměru Evropské unie, průměr všech 28 zemí. Tento průměr je nastaven na hodnotu 100, pokud je tedy index hodnoty HDP v zemi vyšší než 100, znamená to, že HDP připadající na jednoho obyvatele v dané zemi je vyšší než průměr Evropské unie. Stejně tak tomu je i naopak, pokud je index nižší než 100, HDP na obyvatele v dané zemi je nižší než průměr Evropské unie.

Graf č. 14 znázorňuje přepočtené HDP na obyvatele v PPS dle indexu EU28 za rok 2017. Země v grafu jsou seřazeny sestupně podle hrubého domácího produktu na osobu. Žebříček jednoznačně vede Lucembursko, jehož HDP je 2,5krát vyšší než průměrně HDP v Evropské unii. Vliv na vysokou úroveň hrubého domácího produktu v Lucembursku má především finančnictví a oblast telekomunikací, mimo jiné také spolupráce se sousedními státy. Přesto HDP na obyvatele Lucemburska může být zkresleno, protože je produkováno i lidmi, kteří zde pouze pracují, ale nejsou občany, tím je HDP v přepočtu na obyvatele rozpočítáno mezi menší počet lidí, než kteří jej ve skutečnosti vyprodukovali.

Graf č. 14: Pořadí zemí EU dle HDP na obyvatele v PPS v roce 2017 (index EU28=100)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Irsko je další zemí, která má HDP na obyvatele vysoko nad průměrem Evropské unie. Jak již bylo zmíněno ekonomický růst Irska je především zásluhou spolupráce s USA, hlavně v oblasti IT, farmacie a chemického průmyslu, kvalifikovanosti pracovníků hovořících anglicky a příznivého daňového systému v zemi. Mezi další státy, které mají HDP na obyvatele nad průměrem Evropské unie patří Dánsko, Nizozemsko, Rakousko, Německo, Švédsko a Belgie, jejich HDP se pohybuje zhruba 20 % nad průměrem Evropské unie.

Česká republika se v roce 2017 umístila na 15. místě, jedná se o čtvrtou zemi, která se umístila pod Evropským průměrem po Itálii, Maltě a Španělsku. Růst české ekonomiky je závislý na

útratě domácností, proto platí, že s růstem mezd rostou také výdaje domácností a tím hrubý domácí produkt. Mimo výdaje domácností je růst HDP podporován vývozem aut, technologických zařízení a produkty chemického charakteru.

Na posledním místě se umístilo Bulharsko, jehož HDP na obyvatele stěží dosahuje poloviny průměru Evropské unie. Dle agentury Reuters je největší problém v Bulharsku korupce, právě korupční prostředí odrazuje investory, ať již místní či zahraniční, od investic. Naopak největší zásluhu na růstu HDP má cestovní ruch a služby s ním spojené.

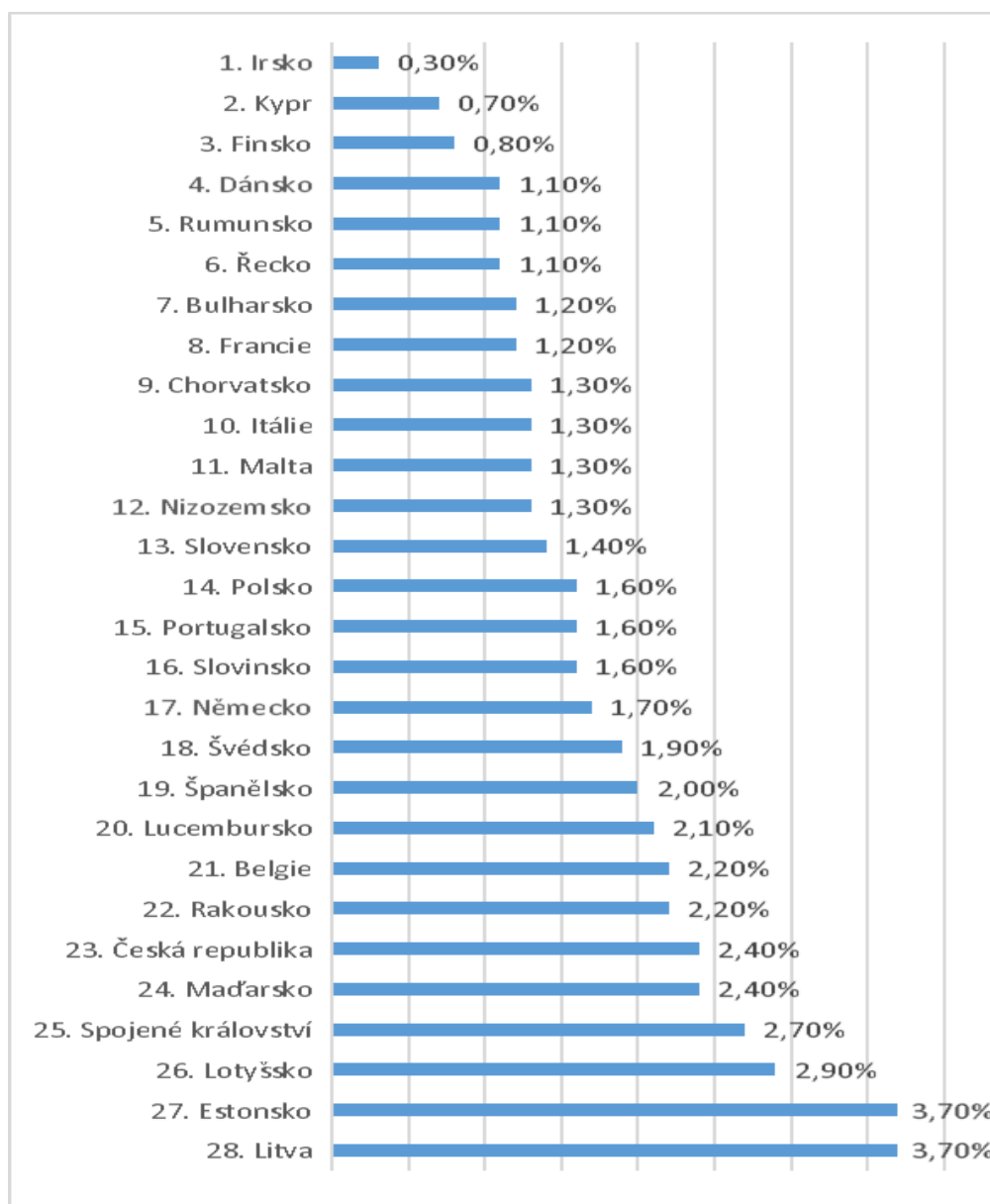
4.3.2 Míra inflace

Dalším sledovaným makroekonomickým ukazatelem je inflace, tedy všeobecný růst cenové hladiny v zemi. Celkově je snaha o co nejnižší míru inflace v daném státě. Evropská unie pro srovnání jednotlivých států vyjadřuje inflaci pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen. Nízká inflace svědčí především finančnímu trhu, který je díky dlouhodobé nízké inflaci stabilní a tím také atraktivní pro investory.

V Evropské unii je dlouhodobě nízká úroveň inflace. V grafu č. 15 jsou seřazeny státy Evropské unie dle míry inflace vzestupně. Nejnižší úroveň inflace mezi zeměmi Evropské unie má Irsko, což jenom potvrzuje předešlé tvrzení a přidává na atraktivitě země pro investory především z USA. Je zřejmé, že i státy s nejvyšší mírou inflace v Evropské unii, konkrétně Litva a Estonsko, v celosvětovém měřítku s hodnotou necelých čtyř procent jsou stále na nízké úrovni inflace. Evropská centrální banka se snaží úroveň inflace udržovat dlouhodobě na hranici pod dvěma procenty. Tuto situaci se snaží mít pod kontrolou nákupy dluhopisů a nízkými úrokovými sazbami.

Z grafu č. 15 vyplývá, že z hlediska cíle Evropské centrální banky 18 států z 28 splňuje tento cíl a udržuje inflaci pod hranicí právě dvou procent. Česká republika se do této hranice s inflací 2,4 % nevešla, přesto splňuje podmínky České národní banky, která se snaží udržovat inflaci do 3 %. Největší zásluhu na růstu inflace v zemi v posledním období má především růst cen potravin jako je máslo, vejce či zelenina.

Graf č. 15: Procentuální roční míra inflace v roce 2017 v zemích EU

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

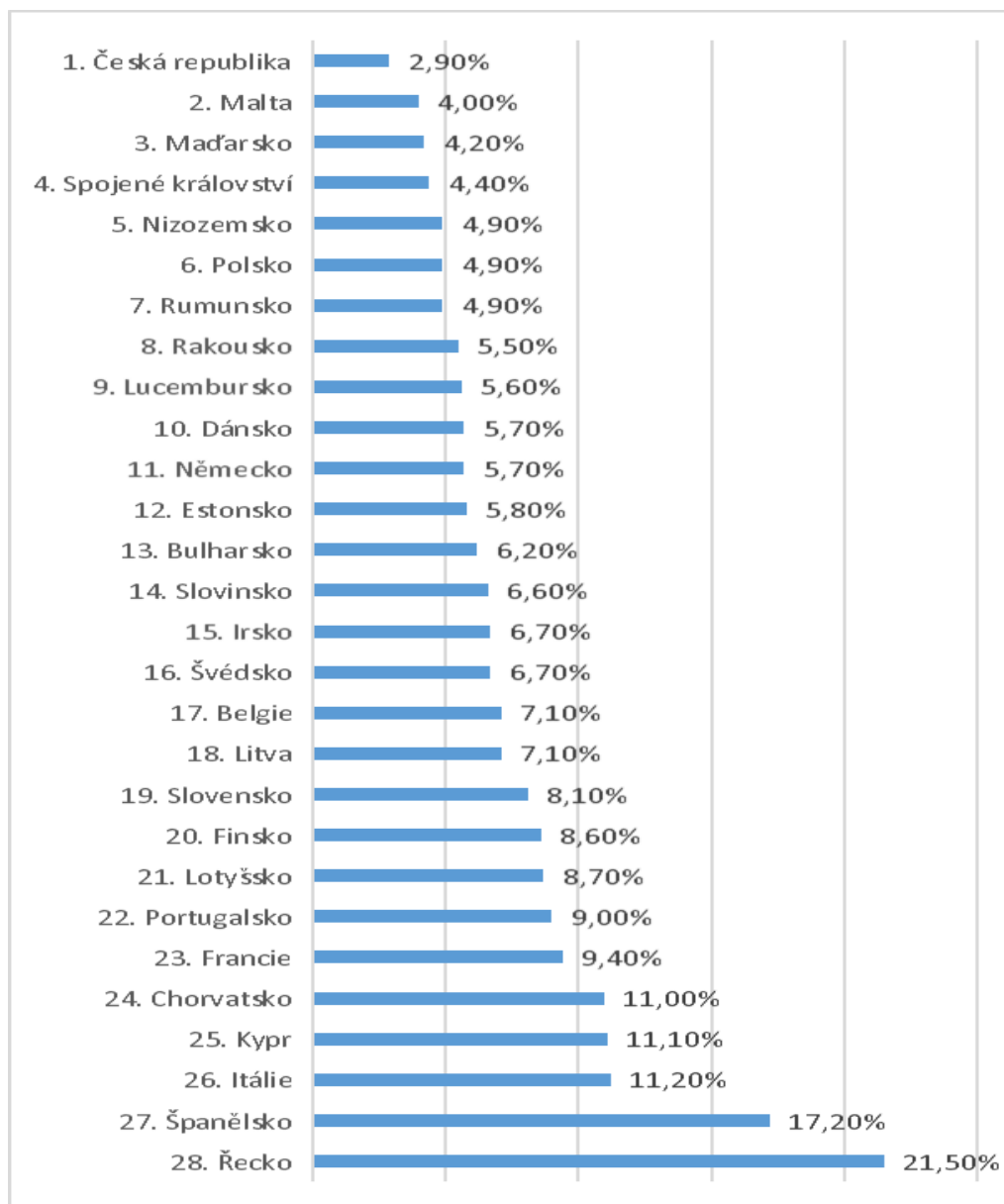
4.3.3 Míra nezaměstnanosti

Cílem zemí je udržet míru nezaměstnanosti na co nejnižší hranici. Míra nezaměstnanosti představuje podíl nezaměstnaných osob k celkovému počtu pracovní síly, tedy zaměstnaným i nezaměstnaným osobám, které práci aktivně hledají a jsou schopni v následujících třech měsících začít pracovat.

Graf č. 16 zaznamenává míru nezaměstnanosti ve státech Evropské unie, země jsou v grafu seřazeny vzestupně dle míry nezaměstnanosti. Nejnižší míry nezaměstnanosti v Evropské unii

dosahuje Česká republika, na druhém místě se umístila Malta, která ovšem za Českou republikou zaostává o více než 1 %.

Graf č. 16: Procentuální míra nezaměstnanosti v zemích EU v roce 2017

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Celkově se dá říci, že z hlediska nezaměstnanosti jsou na tom nejhůře jižní státy Evropské unie, které jsou především závislé na cestovním ruchu. Jižní státy jako Chorvatsko, Kypr, Itálie, Španělsko či Řecko dosahují míry nezaměstnanosti vyšší než 10 %, Řecko dokonce překročilo hranici 20 %. Problémem v těchto státech je především sezónní nezaměstnanosti, tedy dostatek pracovních příležitostí přes letní sezónu, díky turistickým destinacím. Ovšem během zimních

měsíců klesne návštěvnost těchto zemí a tím roste i nezaměstnanost a další výdaje státu s ní spojené.

4.4 Ekonometrický model

V rámci této kapitoly bude zhodnocena závislost mezi indexem GCI a makroekonomickými ukazateli. Konkrétně bude jednorovnicový ekonometrický model zkoumat, jak moc je dosažené skóre GCI ovlivňováno změnou HDP v daném roce 2017, mírou inflace v roce 2017 a mírou nezaměstnanosti v zemi v roce 2015. Endogenní (vysvětlovaná, závislá) proměnná v modelu bude index konkurenceschopnosti GCI. Makroekonomické ukazatele budou exogenními (vysvětlujícími, nezávislými) proměnnými. Míra nezaměstnanosti je zpožděná o dva roky, z důvodu zachycení přesnějšího působení v ekonomice, které se taktéž objevuje se zpožděním.

Obecně se dá předpokládat, že s růstem hrubého domácího produktu, přepočteného na obyvatele v paritě kupní síly, poroste také index konkurenceschopnosti GCI. Dále se předpokládá, že s růstem inflace se naopak index konkurenceschopnosti bude snižovat. Stejná situace by měla nastat i v případě růstu nezaměstnanosti. Hodnoty hrubého domácího produktu a míry inflace jsou převzaty z minulých kapitol, hodnoty míry nezaměstnanosti za rok 2015 jsou uvedeny v příloze č. 14.

4.4.1 Formulace ekonomického modelu

Ekonomický model má pouze tvar funkce a neobsahuje náhodnou proměnnou u . Ekonomický model pro zvolené proměnné bude vypadat následovně:

$$y_1 = fce(x_1, x_2, x_3, x_4)$$

4.4.2 Tvorba ekonometrického modelu

Ekonometrický model má již tvar rovnice s funkčními znaménky, rozepsanými parametry β a γ a také obsahuje stochastickou neboli náhodnou proměnnou.

$$\beta y_{1t} = \gamma_1 x_{1t} + \gamma_2 x_{2t} + \gamma_3 x_{3t} + \gamma_4 x_{4(t-2)} + u_t$$

Tabulka č. 3 deklaruje zvolené proměnné, tedy uvádí označení proměnných, jejich popis, jednotky, ve kterých je s hodnotami počítáno a také určení, zda se jedná o endogenní či exogenní proměnnou.

Tabulka č. 3: Deklarace proměnných ekonometrického modelu

Označení	Název	Jednotky	Popis
y_{1t}	GCI	skóre 1-7	endogenní proměnná
x_{1t}	Jednotkový vektor	-	exogenní proměnná
x_{2t}	HDP na obyvatele v PPS	<i>index EU28=100</i> ²	exogenní proměnná
x_{3t}	Roční míra inflace	%	exogenní proměnná
$x_{4(t-2)}$	Roční míra nezaměstnanosti	%	exogenní proměnná

Zdroj: vlastní zpracování

Následně k proměnným byla sestavena korelační matice. Korelační matice odhaluje výskyt tzv. multikolinearity v modelu. Multikolinearita v modelu představuje nežádoucí jev, jedná se o závislost mezi vysvětlujícími proměnnými v dané rovnici. Vysoká multikolinearita nastává je-li hodnota párového koeficientu větší než absolutní hodnota 0,8.

Tabulka č. 4: Korelační matice

	y_1	x_2	x_3	x_4
y_1	1	0,640	0,052	-0,506
x_2		1	-0,115	-0,277
x_3			1	-0,304
x_4				1

Zdroj: SW Gretl, vlastní zpracování

Z tabulky č. 4 je patrné, že v modelu není přítomna vysoká multikolinearita, žádná z výsledných hodnot nedosahuje v absolutní hodnotě 0,8.

4.4.3 Odhad parametrů ekonometrického modelu

Odhad parametrů ekonometrického modelu byl proveden pomocí běžné metody nejmenších čtverců (BMNČ), tato metoda vychází ze vzorce

$$\gamma = (X^T X)^{-1} X^T y$$

Obsah matice X a vektoru y jsou uvedeny v příloze č. 16. Samotný odhad parametrů byl vypočítán pomocí softwaru Gretl, jehož výstup je uveden v následující tabulce č. 5.

² index EU28=100 vysvětlen v kapitole 4.3.1, str. 65.

Tabulka č. 5: Odhad parametrů pomocí softwaru Gretl

Model 1: OLS, za použití pozorování 1-28					
Závisle proměnná: y1					
	Koeficient	Směr. chyba	t-podíl	p-hodnota	
const	4,46299	0,374085	11,93	1,41e-011	***
x2	0,00673545	0,00185777	3,626	0,0013	***
x3	0,00313737	0,0939143	0,03341	0,9736	
x4	-0,0367332	0,0161897	-2,269	0,0325	**
Střední hodnota závisle proměnné	4,788929	Sm. odchylka závisle proměnné		0,511970	
Součet čtverců reziduí	3,350649	Sm. chyba regrese		0,373645	
Koeficient determinace	0,526548	Adjustovaný koeficient determinace		0,467367	
F(3, 24)	8,897189	P-hodnota(F)		0,000383	

Zdroj: SW Gretl, vlastní zpracování

Odhadnutá podoba parametrů je následující:

$$y_1 = 4,463 + 0,007 x_{2t} + 0,003 x_{3t} - 0,037 x_{4(t-2)} + u_t$$

4.4.4 Ekonomická verifikace modelu

Pokud všechny nezávislé proměnné budou rovny nule, pak hodnota indexu konkurenceschopnosti bude rovna 4,463 bodů za podmínek ceteris paribus. Směr a intenzita působení odpovídají, protože konkurenceschopnost zemí není závislá pouze na zvolených proměnných.

Pokud se zvýší HDP na obyvatele v paritě kupní síly o 1 jednotku indexu EU28=100, potom se index konkurenceschopnosti GCI zvýší o 0,007 bodů za podmínek ceteris paribus. Tento jev odpovídá ekonomické verifikaci, protože s růstem hrubého domácího produktu se předpokládá i zvýšení konkurenceschopnosti.

Pokud se inflace zvýší o 1 %, potom se index konkurenceschopnosti zvýší o 0,003 bodů za podmínek ceteris paribus. Všeobecný předpoklad byl, že s růstem inflace by se index konkurenceschopnosti měl snižovat. Přesto pokud nárůst inflace bude nízký může naopak pozitivně ovlivnit ekonomiku a tím i konkurenceschopnost daného státu. Proto nelze jednoznačně určit, zda tento parametr odpovídá ekonomické verifikaci či nikoliv. Jelikož by nárůst indexu GCI nebyl nijak významný, můžeme i tento parametr označit jako splňující ekonomickou teorii.

Pokud se zvýší míra nezaměstnanosti o 1 %, poté se index konkurenceschopnosti sníží o 0,037 bodů. Tento jev odpovídá ekonomické teorii, s růstem nezaměstnanosti se předpokládá snížení konkurenceschopnosti dané země.

4.4.5 Statistická verifikace

Statistická verifikace bude vycházet z hodnot vypočtených softwarem Gretl a uvedených výše v tabulce č. 5. Hladina významnosti α v tomto modelu odpovídá $\alpha=0,05$. Tato hladina významnosti je vždy porovnávána s p-hodnotou z tabulky. Pokud je p-hodnota menší než hladina významnosti α , zamítá se nulová hypotéza (H_0) a parametr je tedy statisticky významný.

P-hodnota F-testu, tedy celého modelu je 0,0004, což nám umožňuje zamítnout nulovou hypotézu a tím určit model jako statisticky významný. Po srovnání p-hodnoty jednotlivých parametrů s hladinou významnosti 0,05, vyšly statisticky významné dva parametry – hrubý domácí produkt a míra nezaměstnanosti. Proměnná sledující inflaci vyšla jako statisticky nevýznamná a bylo by možné ji v modelu úplně opomenout či nahradit jinou irelevantní proměnnou.

Statistická verifikace také zkoumá pomocí koeficientu determinace R^2 , který říká z kolika procent je vysvětlovaná proměnná vysvětlena vysvětlující proměnnou. V tomto modelu je koeficient determinace R^2 roven 0,527, což znamená, že index konkurenceschopnosti je pouze z 52,7 % vysvětlen změnami vysvětlujících proměnných.

4.4.6 Ekonometrická verifikace

Ekonometrická verifikace testuje autokorelaci reziduí, heteroskedasticitu a normalitu reziduí. Všechny tři testy budou provedeny na hladině významnosti $\alpha=0,05$.

Test autokorelace reziduí byl proveden pomocí Breusch-Godfreyova testu, výsledky testu jsou uvedeny v tabulce č. 6. Autokorelace v modelu je nežádoucím jevem, zkoumá závislost reziduální složky na svých zpožděných případně budoucích hodnotách. P-hodnota tohoto testu byla rovna 0,068, tedy vyšší než hladina významnosti, proto nemůžeme zamítnout nulovou hypotézu a tím pádem v modelu není přítomna autokorelace reziduí.

Tabulka č. 6: Výsledky Breusch-Godfreyova testu

Breusch-Godfreyův test pro autokorelaci prvního řádu OLS (T = 28)

Testovací statistika: LMF = 3,667875,
s p-hodnotou = $P(F(1,23) > 3,66787) = 0,068$

Zdroj: SW Gretl, vlastní zpracování

Normalita reziduí nám zkoumá, jestli rozdělení náhodné složky je normálně rozděleno, v tomto případě rovněž chceme, aby platila nulová hypotéza, tedy aby vypočtená p-hodnota byla vyšší než 0,05. Výpočet byl proveden pomocí Chí-kvadrát testu, jehož výsledné hodnoty jsou zaznamenány v tabulce č. 7. P-hodnota testu vyšla 0,793, takže p-hodnota je vyšší než hladina významnosti, proto nulovou hypotézu nelze zamítnout a je potvrzeno, že náhodná složka má normální rozdělení.

Tabulka č. 7: Výsledky Chí-kvadrát testu

Frekvenční rozdělení pro uhat1, poz. 1-28

Test nulové hypotézy normálního rozdělení: **Chí-kvadrát(2) = 0,464 s p-hodnotou 0,79277**

Zdroj: SW Gretl, vlastní zpracování

Heteroskedasticita neboli různorozptylovost je také nežádoucím jevem v modelu. Naopak má být v modelu přítomna homoskedasticita, konečný a konstantní rozptyl, tedy opak heteroskedasticity. Opět se hladina významnosti porovnává s vypočtenou p-hodnotou, rovněž usilujeme o to, aby p-hodnota byla vyšší než hladina významnosti. Test heteroskedasticity byl proveden pomocí Whiteova testu a jeho výsledky zaznamenány do tabulky č. 8. P-hodnota testu vyšla 0,080, tedy vyšší než hladina významnosti, z tohoto důvodu není možné zamítnout nulovou hypotézu, což znamená, že reziduální složka v modelu není heteroskedastická.

Tabulka č. 8: Výsledky Whietova testu

Whiteův test heteroskedasticity OLS (T = 28)

Testovací statistika: $TR^2 = 15,436468$,
s p-hodnotou = $P(\text{Chí-kvadrát}(9) > 15,436468) = 0,079624$

Zdroj: SW Gretl, vlastní zpracování

5 Výsledky a diskuse

Výsledky vlastní práce lze rozdělit do dvou částí. První část představuje zhodnocení situace v Evropské unii na základě The Global Competitiveness Report se zaměřením na postavení České republiky v rámci tohoto žebříčku. Druhou část představuje samotný ekonometrický model, který zkoumá závislost mezi dosaženým skóre v hodnocení GCI a změnou makroekonomických ukazatelů.

Na základě zhodnocení reportů The Global Competitiveness 2015-2016 a 2016-2017 bylo zjištěno, že Česká republika ve většině případů obsadila příčky zhruba v polovině žebříčku mezi hodnocenými zeměmi Evropské unie. Výjimkou byl pouze pilíř hodnotící makroekonomickou stabilitu, kde zaujala 6. místo a poté 8. místo v pilíři hodnotícím stabilitu finančního trhu. Jako nejkonzurenceschopnější země Evropské unie po rozboru všech pilířů byly vyhodnoceny severské státy spolu s Německem a Nizozemskem. Naopak nejméně konkurenceschopné státy Evropské unie představuje Maďarsko, Rumunsko, Kypr, Chorvatsko a Řecko. Ve většině pilířů dosahovaly země zhruba stejného umístění. Pro zajímavost byla provedena také komparace z hlediska součtu dosažených skóre v jednotlivých pilířích bez ohledu na váhy, které pro celkové skóre využívá Světové ekonomické fórum, které jimi zohledňuje fáze vývoje ekonomik hodnocených zemí.

Cílem tvorby a aplikace ekonometrického modelu bylo zhodnocení závislosti hodnoty indexu konkurenceschopnosti na změně makroekonomických ukazatelů. Předpokladem pro tvorbu modelu byla ekonomická teorie, tedy, že se zvýšením hrubého domácího produktu by se měla zvyšovat i konkurenceschopnost daného státu a se zvyšující se mírou inflace a nezaměstnanosti naopak snižovat. Makroekonomické ukazatele použité v ekonometrickém modelu byly zhodnoceny v předchozích kapitolách.

Výsledný ekonometrický model potvrdil závislost mezi hrubým domácím produktem a dosaženým skóre v indexu konkurenceschopnosti. Závislost mezi těmito proměnnými byla potvrzena korelační maticí, kde z uvedených proměnných párový koeficient HDP a indexu GCI dosáhl největší absolutní hodnoty. Zároveň proměnná hrubého domácího produktu byla společně s mírou nezaměstnanosti vyhodnocena jako statisticky významná, z čehož plyne, že změny míry inflace nemají na dosažené skóre v indexu konkurenceschopnosti velký vliv.

Ekonometrický model také ověřil předpoklad, že skóre indexu GCI je závislé na mnoha dalších ukazatelích, nejen na těch makroekonomických, které byly součástí modelu. Tento závěr byl

ověřen v odhadnutém modelu pomocí BMNČ, kde i při nulových hodnotách nezávislých proměnných, bude hodnota skóre indexu GCI dosahovat 4,463 bodů.

Pro účely diplomové práce byl tento model dostačující, jelikož byla zkoumána pouze závislost mezi indexem konkurenceschopnosti a makroekonomickými ukazateli v rámci zemí Evropské unie. Pro celkové zhodnocení vlivu na dosažené skóre by bylo nutné zahrnout do modelu všechny relevantní proměnné, které jsou hlavní součástí jednotlivých pilířů indexu GCI.

6 Závěr

Diplomová práce se věnuje problematice konkurenceschopnosti, jejímu měření a hodnocení. Veškerá data použitá v práci byla získána v elektronické podobě z databáze Evropského statistického úřadu a ročenek The Global Competitiveness Report. Tyto informace dále byly zpracovány na základě komparace časových řad a pomocí modelování, konkrétně byl použit ekonometrický model.

Teoretická část se zaměřuje na vysvětlení samotného pojmu hned z několika pohledů, měření konkurenceschopnosti a žebříčky zemí hodnotící konkurenceschopnost. Kromě samotného pojmu konkurenceschopnost je v práci poukázáno na strategie Evropské unie a České republiky v rámci této oblasti. V závěru se teoretická část věnuje tématu makroekonomických ukazatelů, které k porovnání konkurenceschopnosti neodmyslitelně patří, a také jejich současné hodnotě v České republice.

První část vlastní práce se věnuje ročenkám konkurenceschopnosti The Global Competitiveness Report z let 2015-2016 a 2016-2017. Porovnává postavení České republiky s nejlepšími, respektive nejhoršími, státy Evropské unie nejen v celkovém pořadí, ale také z hlediska jednotlivých pilířů indexu GCI.

Pokud by se výsledky shrnuly do třech oblastí, do kterých dělí Světové ekonomické fórem i jednotlivé pilíře, tak v rámci první oblasti, základních faktorů ekonomiky, tedy pilířů jedna až čtyři, se nejlépe hodnocenými státy staly severské země společně s Nizozemím, naopak nejhůře se umístilo Maďarsko, Rumunsko a Řecko. Druhá oblast zaměřující se na faktory zvyšující efektivitu, pilíře pět až deset, byla nejúspěšnější pro Lucembursko, Německo, Nizozemí, Finsko a Velkou Británii. Nejméně konkurenceschopné bylo vyhodnoceno Řecko, ale také Rumunsko a Maďarsko. Poslední oblast faktorů výzkumu a inovací zahrnuje pilíře jedenáct a dvanáct, na prvním místě se umístilo Německo a také Finsko, naopak poslední skončilo již zmiňované Maďarsko a Chorvatsko. Postavení České republiky ve většině pilířích se pohybovalo zhruba v polovině žebříčku zemí EU, v celosvětovém měřítku se pak výsledky v jednotlivých pilířích pohybovaly v rozmezí od 25. místa po 54. místo, nejčastěji se však Česká republika umístila okolo 30. místa ze všech 138 hodnocených zemí.

V další části bylo srovnáno postavení zemí Evropské unie dle makroekonomických ukazatelů za rok 2017, jako je hrubý domácí produkt, míra inflace a míra nezaměstnanosti. Analýza těchto

ukazatelů byla zvolena především z důvodu následného použití ekonometrického modelu, který vychází právě z těchto dat.

V rámci makroekonomických ukazatelů si Česká republika stojí nejlépe v ukazateli míry nezaměstnanosti, kde zaujímá první příčku ze zemí Evropské unie. Relativně špatného postavení dosáhla Česká republika v hodnocení inflace, kdy skončila na 23. místě z 28 hodnocených zemí Evropské unie. S mírou inflace 2,4 % sice splňuje hranici stanovenou ČNB, nikoli však hranici Evropské centrální banky, která se snaží míru inflace udržovat pod 2 %. Co se týká posledního hodnoceného makroekonomického ukazatele, tedy hrubého domácího produktu, Česká republika se opět umístila v polovině žebříčku států Evropské unie.

Poslední část práce představuje ekonometrický model, který zkoumá velikost vlivu zmíněných makroekonomických ukazatelů na dosažené celkové skóre v indexu GCI. Výsledky modelu dokázaly, že velikost skóre konkurenceschopnosti není závislá pouze na makroekonomických ukazatelích, protože i při nulové hodnotě těchto ukazatelů bude index GCI dosahovat určité velikosti, konkrétně byla vypočtena hodnota 4,46 bodů. Dále ekonometrický model vyhodnotil míru nezaměstnanosti jako ukazatel s největším vlivem na dosažené skóre z hlediska hodnocených ukazatelů. Vzhledem k modernímu pojetí konkurenceschopnosti, které se opírá o životní úroveň obyvatelstva je tento výsledek relevantní.

V porovnání se státy Evropské unie se celkově Česká republika řadí mezi poměrně konkurenceschopné státy. Přestože nedosahuje nejhorších výsledků, má co zlepšovat, aby se ještě více přiblížila vedoucím zemím, především ze severní a západní Evropy. K tomuto zlepšení by mohla pomoci strategie vlády v oblasti konkurenceschopnosti, současná strategie je vypracována pouze do roku 2020. Tedy pokud vláda při zpracování nové strategie vezme v potaz slabé stránky České republiky a zaměří se na jejich zlepšení může se Česká republika stát ještě konkurenceschopnější. Další otázkou zůstává, jaké změny v oblasti konkurenceschopnosti a celkově v celé ekonomice přinese blížící se Brexit, tedy výstup Velké Británie z Evropské unie, právě tato země se v současné době řadí mezi jednu z nejkonkurenceschopnějších zemí Evropské unie ne-li celého světa.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje

- [1] BRČÁK, Josef. *Česká republika ve světle ekonomických teorií*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-369-8.
- [2] BRČÁK, Josef, SEKERKA, Bohuslav, STARÁ Dana. *Makroekonomie - teorie a praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-492-3.
- [3] FIALA P., PITROVÁ M. *Evropská unie*. Centrum pro studium demokracie, 2003. 744 s. ISBN 978-80-7325-015-7.
- [4] KADEŘÁBKOVÁ, Anna. *Růst, stabilita a konkurenceschopnost III: Česká republika v globalizované a znalostní ekonomice*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-86131-71-9.
- [5] KISLINGEROVÁ, Eva. *Nová ekonomika: nové příležitosti?*. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-403-2.
- [6] KISLINGEROVÁ, Eva. *Nové trendy ve vývoji konkurenceschopnosti podniků České republiky: v globální světové ekonomice*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-537-4.
- [7] KLVAČOVÁ, Eva, MALÝ, Jiří, MRÁČEK Karel. *Lisabonská strategie - posílí nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost?*. Praha: Professional Publishing, 2006. ISBN 80-86946-25-8.
- [8] KLVAČOVÁ, Eva, MALÝ, Jiří, MRÁČEK Karel. *Základy evropské konkurenceschopnosti*. Praha: Professional publishing, 2007. 1. vydání. 118 s. ISBN 978-80-869-54-2.
- [9] MACHKOVÁ, Hana, TAUŠER Josef. *Mezinárodní konkurenceschopnost podniků po vstupu do EU*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1228-0.
- [10] MALÝ, Jiří. *Globalizace, integrace a české národní zájmy*. Praha: Professional Publishing, 2011. ISBN 978-80-7431-061-4.

- [11] PLCHOVÁ, Božena. *Konkurenceschopnost v mezinárodním prostředí. Vybrané aspekty postavení nových členských zemí EU*. Acta Oeconomica Pragensia. 2011, roč. 19, č. 2. ISSN 0573-3043.
- [12] SCHWAB, Klaus, SALA-I-MARTÍN, Xavier. 2015. *The Global Competitiveness Report 2015-2016*. Ženeva. WEF, 2015. ISBN 978-92-95044-99-9.
- [13] SCHWAB, Klaus, SALA-I-MARTÍN, Xavier. 2016. *The Global Competitiveness Report 2016-2017*. Ženeva. WEF, 2016. ISBN 978-1-944835-04-0.
- [14] SLANÝ, Antonín a kol. *Konkurenceschopnost české ekonomiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 375 s. 55-9848-2006 02/58 20/ESF. ISBN 80-210-4157-9.
- [15] SNOWDON, Brian a George STONEHOUSE. Competitiveness in a Globalised World. *Journal of International Business Studies*, Palgrave Macmillan Journals, 2007, roč. 37, č. 2.
- [16] SOUKUP, Alexandr. *Mezinárodní ekonomie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-392-6.
- [17] SPĚVÁČEK, Vojtěch, Milan ŽÁK a Anna KADERÁBKOVÁ. *Růst, stabilita a konkurenceschopnost: aktuální problémy české ekonomiky na cestě do EU*. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-86131-35-1.
- [18] STEINMETZOVÁ, Dana. *Bariéry konkurenceschopnosti*. V Praze: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1444-4.

Elektronické zdroje

- [19] *Český statistický úřad, 2019* [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>
- [20] *Česká národní banka, 2019* [online]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/>
- [21] Strategie konkurenceschopnosti. *Businessinfo.cz, 2019* [online]. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/podnikatelske-prostredi/strategie-konkurenceschopnosti.html>
- [22] *Eurostat, 2019* [online]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>

8 Přílohy

Příloha č. 1: Hodnoty I. pilíře indexu GCI v letech 2015-2016 a 2016-2017

	GCI 2015-2016			GCI 2016-2017	
	Pořadí	Skóre		Pořadí	Skóre
Belgie	22	5,17	Belgie	21	5,21
Bulharsko	107	3,39	Bulharsko	97	3,53
Česká republika	57	4,09	Česká republika	54	4,16
Dánsko	15	5,45	Dánsko	15	5,49
Estonsko	25	5,03	Estonsko	23	5,11
Finsko	1	6,10	Finsko	1	6,13
Francie	29	4,78	Francie	29	4,90
Chorvatsko	89	3,63	Chorvatsko	89	3,63
Irsko	12	5,53	Irsko	12	5,59
Itálie	106	3,42	Itálie	103	3,47
Kypr	43	4,28	Kypr	62	4,02
Litva	53	4,12	Litva	51	4,21
Lotyšsko	48	4,18	Lotyšsko	64	4,00
Lucembursko	6	5,78	Lucembursko	8	5,76
Maďarsko	97	3,52	Maďarsko	114	3,31
Malta	35	4,52	Malta	38	4,49
Německo	20	5,22	Německo	22	5,16
Nizozemsko	10	5,60	Nizozemsko	11	5,70
Polsko	58	4,07	Polsko	65	3,99
Portugalsko	39	4,39	Portugalsko	46	4,30
Rakousko	21	5,19	Rakousko	20	5,23
Rumunsko	86	3,66	Rumunsko	92	3,59
Řecko	81	3,72	Řecko	81	3,77
Slovensko	104	3,43	Slovensko	102	3,48
Slovinsko	67	3,93	Slovinsko	58	4,10
Spojené království	14	5,46	Spojené království	14	5,55
Španělsko	65	3,94	Španělsko	55	4,14
Švédsko	11	5,58	Švédsko	4	5,94

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Příloha č. 2: Hodnoty II. pilíře indexu GCI v letech 2015-2016 a 2016-2017

	GCI 2015-2016			GCI 2016-2017	
	Pořadí	Skóre		Pořadí	Skóre
Belgie	21	5,55	Belgie	23	5,46
Bulharsko	72	4,00	Bulharsko	70	4,01
Česká republika	41	4,70	Česká republika	43	4,68
Dánsko	22	5,54	Dánsko	21	5,56
Estonsko	33	4,87	Estonsko	33	4,98
Finsko	25	5,45	Finsko	26	5,34
Francie	8	6,04	Francie	7	6,12
Chorvatsko	46	4,59	Chorvatsko	46	4,58
Irsko	27	5,34	Irsko	29	5,24
Itálie	26	5,38	Itálie	25	5,40
Kypr	50	4,46	Kypr	50	4,39
Litva	42	4,68	Litva	45	4,65
Lotyšsko	49	4,47	Lotyšsko	51	4,38
Lucembursko	17	5,66	Lucembursko	16	5,66
Maďarsko	48	4,51	Maďarsko	62	4,24
Malta	43	4,66	Malta	40	4,75
Německo	7	6,12	Německo	8	6,06
Nizozemsko	3	6,30	Nizozemsko	3	6,37
Polsko	56	4,30	Polsko	53	4,34
Portugalsko	23	5,53	Portugalsko	22	5,48
Rakousko	15	5,71	Rakousko	14	5,77
Rumunsko	86	3,61	Rumunsko	88	3,61
Řecko	34	4,83	Řecko	37	4,83
Slovensko	57	4,28	Slovensko	61	4,24
Slovinsko	38	4,79	Slovinsko	39	4,79
Spojené království	9	6,03	Spojené království	9	6,04
Španělsko	10	5,93	Španělsko	12	5,85
Švédsko	20	5,56	Švédsko	20	5,58

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Příloha č. 3: Hodnoty III. pilíře indexu GCI v letech 2015-2016 a 2016-2017

	GCI 2015-2016			GCI 2016-2017	
	Pořadí	Skóre		Pořadí	Skóre
Belgie	65	4,79	Belgie	62	4,84
Bulharsko	53	4,94	Bulharsko	42	5,21
Česká republika	21	5,97	Česká republika	19	5,89
Dánsko	11	6,29	Dánsko	18	5,93
Estonsko	15	6,15	Estonsko	12	6,13
Finsko	36	5,37	Finsko	46	5,14
Francie	77	4,66	Francie	67	4,73
Chorvatsko	107	4,19	Chorvatsko	84	4,41
Irsko	87	4,45	Irsko	43	5,20
Itálie	111	4,09	Itálie	98	4,19
Kypr	109	4,16	Kypr	115	3,82
Litva	30	5,56	Litva	34	5,44
Lotyšsko	31	5,56	Lotyšsko	24	5,56
Lucembursko	14	6,16	Lucembursko	7	6,22
Maďarsko	52	4,94	Maďarsko	47	5,12
Malta	43	5,18	Malta	21	5,76
Německo	20	5,98	Německo	15	6,03
Nizozemsko	26	5,70	Nizozemsko	22	5,74
Polsko	46	5,11	Polsko	45	5,14
Portugalsko	127	3,57	Portugalsko	120	3,69
Rakousko	45	5,13	Rakousko	31	5,45
Rumunsko	34	5,44	Rumunsko	28	5,53
Řecko	132	3,26	Řecko	131	2,90
Slovensko	41	5,21	Slovensko	37	5,28
Slovinsko	89	4,45	Slovinsko	58	4,91
Spojené království	108	4,17	Spojené království	85	4,40
Španělsko	116	4,03	Španělsko	86	4,33
Švédsko	17	6,08	Švédsko	5	6,33

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Příloha č. 4: Hodnoty IV. pilíře indexu GCI v letech 2015-2016 a 2016-2017

	GCI 2015-2016			GCI 2016-2017	
	Pořadí	Skóre		Pořadí	Skóre
Belgie	3	6,73	Belgie	3	6,74
Bulharsko	53	5,97	Bulharsko	57	5,94
Česká republika	27	6,31	Česká republika	25	6,35
Dánsko	21	6,36	Dánsko	21	6,40
Estonsko	22	6,34	Estonsko	12	6,51
Finsko	1	6,87	Finsko	1	6,89
Francie	16	6,43	Francie	19	6,43
Chorvatsko	63	5,85	Chorvatsko	66	5,78
Irsko	12	6,51	Irsko	13	6,50
Itálie	26	6,32	Itálie	23	6,39
Kypr	17	6,42	Kypr	36	6,20
Litva	36	6,19	Litva	32	6,25
Lotyšsko	37	6,18	Lotyšsko	42	6,16
Lucembursko	34	6,20	Lucembursko	43	6,15
Maďarsko	72	5,71	Maďarsko	78	5,62
Malta	25	6,33	Malta	18	6,45
Německo	13	6,48	Německo	14	6,50
Nizozemsko	6	6,60	Nizozemsko	4	6,67
Polsko	40	6,15	Polsko	38	6,19
Portugalsko	31	6,28	Portugalsko	22	6,40
Rakousko	19	6,41	Rakousko	20	6,42
Rumunsko	83	5,49	Rumunsko	88	5,48
Řecko	41	6,13	Řecko	46	6,10
Slovensko	50	6,01	Slovensko	55	5,95
Slovinsko	15	6,44	Slovinsko	16	6,47
Spojené království	18	6,41	Spojené království	17	6,45
Španělsko	32	6,24	Španělsko	30	6,28
Švédsko	20	6,39	Švédsko	24	6,37

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Příloha č. 5: Hodnoty V. pilíře indexu GCI v letech 2015-2016 a 2016-2017

	GCI 2015-2016			GCI 2016-2017	
	Pořadí	Skóre		Pořadí	Skóre
Belgie	5	5,94	Belgie	5	5,99
Bulharsko	64	4,48	Bulharsko	56	4,64
Česká republika	29	5,10	Česká republika	27	5,20
Dánsko	9	5,79	Dánsko	6	5,95
Estonsko	20	5,50	Estonsko	18	5,54
Finsko	2	6,13	Finsko	2	6,16
Francie	25	5,30	Francie	21	5,46
Chorvatsko	51	4,62	Chorvatsko	49	4,70
Irsko	15	5,59	Irsko	13	5,70
Itálie	45	4,81	Itálie	43	4,90
Kypr	41	4,88	Kypr	55	4,64
Litva	24	5,35	Litva	26	5,25
Lotyšsko	32	5,05	Lotyšsko	39	5,01
Lucembursko	40	4,89	Lucembursko	47	4,78
Maďarsko	57	4,56	Maďarsko	72	4,36
Malta	42	4,85	Malta	38	5,02
Německo	17	5,57	Německo	16	5,63
Nizozemsko	3	6,03	Nizozemsko	3	6,07
Polsko	31	5,05	Polsko	37	5,03
Portugalsko	26	5,19	Portugalsko	36	5,04
Rakousko	16	5,58	Rakousko	12	5,76
Rumunsko	59	4,55	Rumunsko	67	4,45
Řecko	43	4,84	Řecko	45	4,87
Slovensko	53	4,62	Slovensko	61	4,54
Slovinsko	22	5,41	Slovinsko	22	5,42
Spojené království	18	5,56	Spojené království	20	5,54
Španělsko	30	5,08	Španělsko	31	5,14
Švédsko	12	5,67	Švédsko	15	5,63

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Příloha č. 6: Hodnoty VI. pilíře indexu GCI v letech 2015-2016 a 2016-2017

	GCI 2015-2016			GCI 2016-2017	
	Pořadí	Skóre		Pořadí	Skóre
Belgie	15	5,14	Belgie	13	5,22
Bulharsko	61	4,35	Bulharsko	57	4,41
Česká republika	37	4,63	Česká republika	36	4,67
Dánsko	20	5,01	Dánsko	18	5,07
Estonsko	22	4,93	Estonsko	20	5,06
Finsko	21	4,97	Finsko	19	5,06
Francie	35	4,64	Francie	31	4,71
Chorvatsko	105	4,05	Chorvatsko	95	4,10
Irsko	7	5,41	Irsko	5	5,43
Itálie	71	4,29	Itálie	67	4,34
Kypr	28	4,76	Kypr	33	4,70
Litva	36	4,64	Litva	39	4,64
Lotyšsko	34	4,64	Lotyšsko	49	4,52
Lucembursko	4	5,54	Lucembursko	4	5,54
Maďarsko	72	4,29	Maďarsko	59	4,40
Malta	42	4,59	Malta	30	4,73
Německo	23	4,92	Německo	23	4,97
Nizozemsko	10	5,34	Nizozemsko	8	5,41
Polsko	46	4,51	Polsko	47	4,57
Portugalsko	32	4,65	Portugalsko	38	4,66
Rakousko	24	4,89	Rakousko	25	4,90
Rumunsko	73	4,28	Rumunsko	80	4,22
Řecko	89	4,18	Řecko	89	4,17
Slovensko	54	4,43	Slovensko	53	4,45
Slovinsko	47	4,50	Slovinsko	42	4,62
Spojené království	12	5,22	Spojené království	9	5,34
Španělsko	62	4,35	Španělsko	54	4,45
Švédsko	17	5,08	Švédsko	11	5,29

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Příloha č. 7: Hodnoty VII. pilíře indexu GCI v letech 2015-2016 a 2016-2017

	GCI 2015-2016			GCI 2016-2017	
	Pořadí	Skóre		Pořadí	Skóre
Belgie	54	4,36	Belgie	45	4,49
Bulharsko	68	4,23	Bulharsko	54	4,40
Česká republika	47	4,44	Česká republika	44	4,50
Dánsko	10	5,11	Dánsko	13	5,08
Estonsko	15	5,00	Estonsko	15	5,03
Finsko	26	4,70	Finsko	23	4,78
Francie	51	4,39	Francie	51	4,42
Chorvatsko	105	3,83	Chorvatsko	100	3,89
Irsko	13	5,05	Irsko	12	5,13
Itálie	126	3,46	Itálie	119	3,64
Kypr	34	4,55	Kypr	48	4,44
Litva	53	4,35	Litva	59	4,37
Lotyšsko	25	4,72	Lotyšsko	34	4,57
Lucembursko	16	4,93	Lucembursko	16	5,03
Maďarsko	77	4,15	Maďarsko	80	4,13
Malta	55	4,34	Malta	41	4,52
Německo	28	4,64	Německo	22	4,80
Nizozemsko	17	4,90	Nizozemsko	14	5,07
Polsko	81	4,11	Polsko	79	4,13
Portugalsko	66	4,27	Portugalsko	64	4,31
Rakousko	40	4,47	Rakousko	40	4,53
Rumunsko	78	4,13	Rumunsko	88	4,04
Řecko	116	3,74	Řecko	114	3,75
Slovensko	100	3,90	Slovensko	93	3,98
Slovinsko	95	4,00	Slovinsko	85	4,08
Spojené království	5	5,31	Spojené království	5	5,46
Španělsko	92	4,04	Španělsko	69	4,25
Švédsko	20	4,82	Švédsko	18	4,86

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Příloha č. 8: Hodnoty VIII. pilíře indexu GCI v letech 2015-2016 a 2016-2017

	GCI 2015-2016			GCI 2016-2017	
	Pořadí	Skóre		Pořadí	Skóre
Belgie	36	4,40	Belgie	29	4,65
Bulharsko	59	3,98	Bulharsko	59	4,14
Česká republika	24	4,62	Česká republika	27	4,74
Dánsko	22	4,64	Dánsko	24	4,76
Estonsko	23	4,63	Estonsko	22	4,82
Finsko	6	5,40	Finsko	5	5,46
Francie	29	4,53	Francie	31	4,60
Chorvatsko	88	3,59	Chorvatsko	95	3,58
Irsko	61	3,98	Irsko	67	3,99
Itálie	117	3,25	Itálie	122	3,11
Kypr	108	3,41	Kypr	120	3,19
Litva	57	3,99	Litva	60	4,13
Lotyšsko	37	4,39	Lotyšsko	52	4,19
Lucembursko	11	5,04	Lucembursko	14	4,97
Maďarsko	65	3,93	Maďarsko	70	3,97
Malta	40	4,37	Malta	41	4,35
Německo	18	4,71	Německo	20	4,88
Nizozemsko	31	4,43	Nizozemsko	37	4,48
Polsko	43	4,26	Polsko	46	4,24
Portugalsko	107	3,41	Portugalsko	116	3,25
Rakousko	47	4,21	Rakousko	34	4,54
Rumunsko	55	4,05	Rumunsko	86	3,73
Řecko	131	2,81	Řecko	136	2,52
Slovensko	35	4,41	Slovensko	33	4,56
Slovinsko	128	2,85	Slovinsko	118	3,21
Spojené království	16	4,83	Spojené království	16	4,93
Španělsko	77	4,00	Španělsko	71	3,96
Švédsko	14	4,99	Švédsko	10	5,22

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Příloha č. 9: Hodnoty IX. pilíře indexu GCI v letech 2015-2016 a 2016-2017

	GCI 2015-2016			GCI 2016-2017	
	Pořadí	Skóre		Pořadí	Skóre
Belgie	14	5,91	Belgie	15	5,99
Bulharsko	38	4,87	Bulharsko	38	5,14
Česká republika	29	5,43	Česká republika	29	5,54
Dánsko	9	6,11	Dánsko	11	6,10
Estonsko	32	5,32	Estonsko	32	5,35
Finsko	13	5,98	Finsko	16	5,97
Francie	16	5,88	Francie	17	5,92
Chorvatsko	43	4,65	Chorvatsko	47	4,72
Irsko	11	6,08	Irsko	12	6,05
Itálie	37	4,90	Itálie	40	5,03
Kypr	45	4,64	Kypr	51	4,63
Litva	22	5,63	Litva	27	5,59
Lotyšsko	33	5,29	Lotyšsko	34	5,20
Lucembursko	1	6,42	Lucembursko	2	6,40
Maďarsko	48	4,60	Maďarsko	54	4,52
Malta	23	5,62	Malta	20	5,80
Německo	12	6,01	Německo	10	6,11
Nizozemsko	10	6,10	Nizozemsko	6	6,18
Polsko	41	4,78	Polsko	46	4,76
Portugalsko	26	5,54	Portugalsko	26	5,59
Rakousko	24	5,62	Rakousko	23	5,72
Rumunsko	46	4,63	Rumunsko	48	4,71
Řecko	36	4,92	Řecko	42	4,98
Slovensko	44	4,64	Slovensko	44	4,79
Slovinsko	35	5,14	Slovinsko	35	5,19
Spojené království	3	6,30	Spojené království	3	6,33
Španělsko	25	5,56	Španělsko	25	5,61
Švédsko	4	6,24	Švédsko	4	6,29

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Příloha č. 10: Hodnoty X. pilíře indexu GCI v letech 2015-2016 a 2016-2017

	GCI 2015-2016			GCI 2016-2017	
	Pořadí	Skóre		Pořadí	Skóre
Belgie	34	4,80	Belgie	34	4,75
Bulharsko	65	3,91	Bulharsko	65	3,85
Česká republika	47	4,47	Česká republika	46	4,43
Dánsko	55	4,26	Dánsko	58	4,21
Estonsko	98	3,09	Estonsko	100	3,00
Finsko	59	4,17	Finsko	59	4,10
Francie	8	5,76	Francie	7	5,74
Chorvatsko	79	3,59	Chorvatsko	78	3,52
Irsko	57	4,23	Irsko	54	4,27
Itálie	12	5,61	Itálie	12	5,58
Kypr	112	2,87	Kypr	114	2,76
Litva	78	3,61	Litva	77	3,53
Lotyšsko	94	3,24	Lotyšsko	96	3,15
Lucembursko	95	3,18	Lucembursko	93	3,21
Maďarsko	51	4,32	Maďarsko	53	4,27
Malta	123	2,61	Malta	126	2,53
Německo	5	6,02	Německo	5	5,99
Nizozemsko	23	5,07	Nizozemsko	23	5,05
Polsko	21	5,16	Polsko	21	5,13
Portugalsko	50	4,33	Portugalsko	52	4,28
Rakousko	42	4,59	Rakousko	43	4,53
Rumunsko	43	4,57	Rumunsko	42	4,53
Řecko	52	4,31	Řecko	56	4,23
Slovensko	62	4,03	Slovensko	61	3,99
Slovinsko	85	3,39	Slovinsko	84	3,32
Spojené království	9	5,74	Spojené království	9	5,72
Španělsko	15	5,42	Španělsko	16	5,39
Švédsko	41	4,64	Švédsko	40	4,60

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Příloha č. 11: Hodnoty XI. pilíře indexu GCI v letech 2015-2016 a 2016-2017

	GCI 2015-2016			GCI 2016-2017	
	Pořadí	Skóre		Pořadí	Skóre
Belgie	12	5,33	Belgie	11	5,35
Bulharsko	98	3,64	Bulharsko	79	3,78
Česká republika	30	4,49	Česká republika	32	4,49
Dánsko	9	5,39	Dánsko	9	5,42
Estonsko	43	4,26	Estonsko	44	4,26
Finsko	14	5,28	Finsko	12	5,25
Francie	20	5,06	Francie	14	5,22
Chorvatsko	84	3,74	Chorvatsko	80	3,76
Irsko	17	5,14	Irsko	16	5,20
Itálie	24	4,84	Itálie	25	4,84
Kypr	47	4,21	Kypr	62	4,01
Litva	39	4,32	Litva	42	4,28
Lotyšsko	60	4,06	Lotyšsko	58	4,06
Lucembursko	19	5,10	Lucembursko	15	5,21
Maďarsko	90	3,70	Maďarsko	113	3,47
Malta	46	4,22	Malta	40	4,32
Německo	3	5,70	Německo	3	5,64
Nizozemsko	5	5,56	Nizozemsko	5	5,61
Polsko	55	4,09	Polsko	54	4,10
Portugalsko	41	4,27	Portugalsko	46	4,24
Rakousko	8	5,43	Rakousko	8	5,50
Rumunsko	88	3,71	Rumunsko	104	3,56
Řecko	74	3,84	Řecko	69	3,87
Slovensko	57	4,07	Slovensko	55	4,10
Slovinsko	51	4,15	Slovinsko	48	4,23
Spojené království	6	5,54	Spojené království	7	5,58
Španělsko	31	4,46	Španělsko	29	4,54
Švédsko	7	5,44	Švédsko	6	5,59

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Příloha č. 12: Hodnoty XII. pilíře indexu GCI v letech 2015-2016 a 2016-2017

	GCI 2015-2016			GCI 2016-2017	
	Pořadí	Skóre		Pořadí	Skóre
Belgie	16	4,96	Belgie	15	4,97
Bulharsko	94	3,11	Bulharsko	65	3,36
Česká republika	35	3,79	Česká republika	37	3,78
Dánsko	10	5,11	Dánsko	10	5,13
Estonsko	29	4,03	Estonsko	28	4,05
Finsko	2	5,73	Finsko	3	5,68
Francie	18	4,88	Francie	17	4,92
Chorvatsko	92	3,13	Chorvatsko	103	3,06
Irsko	21	4,81	Irsko	19	4,81
Itálie	32	3,86	Itálie	32	3,93
Kypr	44	3,60	Kypr	85	3,21
Litva	36	3,73	Litva	39	3,75
Lotyšsko	62	3,33	Lotyšsko	64	3,36
Lucembursko	15	4,98	Lucembursko	16	4,93
Maďarsko	51	3,44	Maďarsko	80	3,24
Malta	49	3,50	Malta	41	3,71
Německo	6	5,51	Německo	5	5,58
Nizozemsko	8	5,37	Nizozemsko	7	5,44
Polsko	64	3,32	Polsko	60	3,39
Portugalsko	28	4,05	Portugalsko	34	3,91
Rakousko	17	4,90	Rakousko	14	5,03
Rumunsko	75	3,24	Rumunsko	93	3,14
Řecko	77	3,23	Řecko	72	3,30
Slovensko	66	3,29	Slovensko	68	3,32
Slovinsko	33	3,83	Slovinsko	33	3,93
Spojené království	12	5,02	Spojené království	13	5,03
Španělsko	37	3,72	Španělsko	38	3,76
Švédsko	7	5,46	Švédsko	6	5,49

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2015-2016, The Global Competitiveness Report 2016-2017, vlastní zpracování

Příloha č. 13: Hodnoty makroekonomických ukazatelů zemí EU v roce 2017

	HDP na obyvatele (v PPS)	Míra inflace (v %)	Míra nezaměstnanosti (v %)
Belgie	117	2,2	7,1
Bulharsko	49	1,2	6,2
Česká republika	89	2,4	2,9
Dánsko	128	1,1	5,7
Estonsko	79	3,7	5,8
Finsko	109	0,8	8,6
Francie	104	1,2	9,4
Chorvatsko	62	1,3	11
Irsko	181	0,3	6,7
Itálie	96	1,3	11,2
Kypr	85	0,7	11,1
Litva	78	3,7	7,1
Lotyšsko	67	2,9	8,7
Lucembursko	253	2,1	5,6
Maďarsko	68	2,4	4,2
Malta	96	1,3	4,0
Německo	124	1,7	5,7
Nizozemsko	128	1,3	4,9
Polsko	70	1,6	4,9
Portugalsko	77	1,6	9,0
Rakousko	127	2,2	5,5
Rumunsko	63	1,1	4,9
Řecko	67	1,1	21,5
Slovensko	76	1,4	8,1
Slovinsko	85	1,6	6,6
Spojené království	105	2,7	4,4
Španělsko	92	2,0	17,2
Švédsko	121	1,9	6,7

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Příloha č. 14: Podkladová data pro ekonometrický model

	GCI 2016-2017	HDP na obyvatele v roce 2017 (v PPS)	Míra inflace v roce 2017 (v %)	Míra nezaměstnanosti v roce 2015 (v %)
Belgie	5,25	117	2,2	8,5
Bulharsko	4,44	49	1,2	9,2
Česká republika	4,72	89	2,4	5,1
Dánsko	5,35	128	1,1	6,2
Estonsko	4,78	79	3,7	4,6
Finsko	5,44	109	0,8	9,4
Francie	5,20	104	1,2	10,4
Chorvatsko	4,15	62	1,3	16,1
Irsko	5,18	181	0,3	10
Itálie	4,50	96	1,3	11,9
Kypr	4,04	85	0,7	15
Litva	4,60	78	3,7	9,1
Lotyšsko	4,45	67	2,9	9,9
Lucembursko	5,20	253	2,1	6,5
Maďarsko	4,20	68	2,4	6,8
Malta	4,52	96	1,3	5,4
Německo	5,57	124	1,7	4,6
Nizozemsko	5,57	128	1,3	6,9
Polsko	4,56	70	1,6	7,5
Portugalsko	4,48	77	1,6	12,6
Rakousko	5,22	127	2,2	5,7
Rumunsko	4,30	63	1,1	6,8
Řecko	4,00	67	1,1	24,9
Slovensko	4,28	76	1,4	11,5
Slovinsko	4,39	85	1,6	9
Spojené království	5,49	105	2,7	5,3
Španělsko	4,68	92	2	22,1
Švédsko	5,53	121	1,9	7,4

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2016-2017, Eurostat, vlastní zpracování

Příloha č. 15: Popisné statistiky ekonometrického modelu

	y1	x2	x3	x4
Střední hodnota	4,79	99,86	1,74	7,67
Minimum	4,00	49,00	0,30	2,90
Maximum	5,57	253,00	3,70	21,50
Medián	4,64	90,50	1,60	6,65
Směrodatná odchylka	0,51	41,23	0,82	4,00

Zdroj: SW Gretl, vlastní zpracování

Příloha č. 16: Obsah matice X a vektoru y

X	1	117	2,2	8,5	y	5,25
	1	49	1,2	9,2		4,44
	1	89	2,4	5,1		4,72
	1	128	1,1	6,2		5,35
	1	79	3,7	4,6		4,78
	1	109	0,8	9,4		5,44
	1	104	1,2	10,4		5,20
	1	62	1,3	16,1		4,15
	1	181	0,3	10		5,18
	1	96	1,3	11,9		4,50
	1	85	0,7	15		4,04
	1	78	3,7	9,1		4,60
	1	67	2,9	9,9		4,45
	1	253	2,1	6,5		5,20
	1	68	2,4	6,8		4,20
	1	96	1,3	5,4		4,52
	1	124	1,7	4,6		5,57
	1	128	1,3	6,9		5,57
	1	70	1,6	7,5		4,56
	1	77	1,6	12,6		4,48
	1	127	2,2	5,7		5,22
	1	63	1,1	6,8		4,30
	1	67	1,1	24,9		4,00
	1	76	1,4	11,5		4,28
	1	85	1,6	9		4,39
1	105	2,7	5,3	5,49		
1	92	2	22,1	4,68		
1	121	1,9	7,4	5,53		

Zdroj: vlastní zpracování